

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Opowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcina 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 424

Poznań, środa dnia 16 września 1931

Rok XXVI

Układ w sprawie traktatów

Układem, zawartym pomiędzy Związkiem Zawodowym Scen Polskich, czyli t. zw. ZASP-em, a Związkiem Dyrektorów Scen Polskich, interesuje się myśląca część społeczeństwa, boć — jak w swoim czasie pisaliśmy na tem miejscu — sprawa przekształciła się już była z zagadnienia kulturalnego w otwarty zatarg kulturalno - społeczny. Przypominamy przede wszystkim, jakie było nasze stanowisko zasadnicze. Pisaliśmy dnia 2 bm.:

„W sprawach, w których w grę wchodzi sprzeczne interesy zawodowe i gospodarcze takich czy innych kół i warstw, pismo nasze zwykło się kierować uczciwie i rozumnie pojętym duchem społecznym, zwykło w człowieku umieć uszanować człowieka. Ale to, czego żąda ZASP, to, co ZASP usiłuje narzucić nietylko Związkowi Dyrektorów Teatrów Polskich, ale całemu społeczeństwu, nie mieści się zgola w ramach powyższych“.

Przytoczyliśmy następnie opinię ideologa ZASP-u p. Schillera, który w liście do redakcji „Robotnika“, przemawiając w imieniu „większości aktorów polskich“, dośpiewał do końca istotne tendencje ZASP-u, a mianowicie dążenia do skolektywizowania teatrów drogą walki klasowej aktorów, jako fragmentu walki klasowej proletariatu z panującym dziś „zgnitym“ ustrojem społecznym i gospodarczym.

Jak w tej perspektywie przedstawia się układ ZASP-u i Związku Dyrektorów? Ma on charakter jak gdyby rozejmu na pewien przeciąg czasu, ale rozejm został zawarty w warunkach, które robią pewne tylko, nieistotne koncesje Związkowi Dyrektorów, a oznaczają ustępstwa poważne dla ZASP-u, nie wykluczając jego dążeń zasadniczych, wypływających z ideologii kolektywistycznej.

Więc obniżono minimum gaży aktora o 50 zł miesięcznie, zniesiono przymusowe dopłaty publiczności do biletów na rzecz Domu Aktora itp.: to dla Związku Dyrektorów i dla publiczności.

Natomiast ZASP uzyskał zgodę na postulaty swe walne, a mianowicie: 1) obowiązek dyrektorów angażowania aktorów na 12 miesięcy, 2) obowiązek dyrektorów angażowania wyłącznie aktorów, członków ZASP, chyba, że ZASP zechce w jakimś wypadku zrobić wyjątek, i 3) wyłom w dotychczasowym gospodarowaniu teatrami na rzecz systemu kolektywistycznego.

Jeżeli chodzi o punkt pierwszy, o owe 12 miesięcy, to można jeszcze na ich obronę przytoczyć obok ewentualnych racji artystycznych względy ludzkie, społeczne, że, w normalnych warunkach pracownik, szczególnie umysłowy, chce widzieć przyszłość swą zabezpieczoną w praktyce, jeżeli nie na stałe, to na dłuższy okres czasu, a nie na część tylko roku, — aczkolwiek z drugiej strony inni pracownicy umysłowi mają kontrakty, obowiązujące pod względem prawnym na okres tylko trzech miesięcy, a nie roku, czyli, że aktorzy mają przywilej.

Bez porównania dalej idzie obowiązek aktorów angażowania wyłącznie

Dzieci polskie uciekają przed terorem litewskim

Po zamknięciu szkół polskich

Wilno, 16. 9. (Tel. wł.). Z pogranicza donoszą, iż z powodu zamknięcia szkół ludowych polskich na Litwie około 500 dzieci narodowości polskiej rodzice muszą posyłać pod karą grzywny do szkół litewskich. Ci, którzy sprzeciwiają się temu, karani są grzywną i aresztem. Przymusowe posyłanie dzieci polskich do szkół litewskich wywarło przynębiające wrażenie w społeczeństwie polskim na Litwie. W związku z presją szkolną w ostatnich dniach na pograniczu polskim w rejonie

Trok, Olkienik i Kołtynian patroli K. O. P. zatrzymały kilkunastu chłopców, którzy opuścili szkoły litewskie i udali się na terytorjum Polski z zamiarem uczęszczania do szkół polskich. Chłopcy ci pochodzą przeważnie z pogranicznych wsi i miasteczek litewskich, gdzie najbardziej używana jest mowa polska i gdzie usilnie prowadzona jest litwinizacja wsi granicznych, zamieszkałych przez ludność polską.

Jeżeli chodzi o nasz grunt poznański, to — zdaje się — dyrektorzy tutejsi chcą stanowczo uniknąć tego, by miało rychlej czy później dojść do skolektywizowania teatrów, choćby na pewne tylko, letnie, okresy. Teatry nasze korzystają, jak wiadomo, z subwencji miejskich, a ludność m. Poznania i prowincji — śmiemy twierdzić — jest bezwzględnie wrogo usposobiona dla czerywonych tendencji ZASP-u. Z tem muszą się liczyć sternicy teatrów; z tem niech się liczą raz na zawsze aktorzy, jeżeli nie chcą wejść ze społeczeństwem miejscowem w ostry konflikt, na którymby dobrze nie wyszli.

O utworzenie federacji naddunajskiej

Siedzibą federacji ma być Wiedeń

Praga, 16. 9. (PAT). W związku z informacjami pism paryskich, jako by niektórzy delegaci w Genewie zajmowali się kwestją utworzenia federacji naddunajskiej z siedzibą w Wiedniu, dzisiejsze „Lidove Noviny“ piszą, że w sprawie tej nie są prowadzone żadne narady i że siedzibą federacji tej nie mógłby być Wiedeń, gdyż organizacja tego rodzaju mogłaby funkcjonować tylko kolejno w poszczególnych państwach.

Pismo zaznacza jednakże, że wobec ciężkiej sytuacji szuka się drogi do porozumienia z państwami Europy

środkowej, i że interesy państw naddunajskich wymagają, by do porozumienia takiego konieczne doszło. Pismo wyraża nadzieję, że politycy czeskosłowaccy posiadają zrozumienie tej konieczności i dołożą wszelkich starań, by inicjatywa w tej sprawie pozostała w rękach Czechosłowacji. Nie do naprawienia byłoby, gdyby obecny moment, dogodny do porozumienia państw naddunajskich, został zmarnowany.

Podkreślić należy, że „Lidove Noviny“ są piśmie, zbliżonym do ministra Benesza.

Sprawy mniejszościowe w Genewie

Zarzuty Curtiusa przeciw Lidze Nar.

Genewa, 16. 9. (Tel. wł.). Na dzisiejszym posiedzeniu komisji politycznej min. Curtius wystąpił z obszernym przemówieniem, w którym poruszył problem mniejszościowy. Zdaniem jego, kwestja mniejszościowa jest kwestją międzynarodową. Liga Narodów w tej mierze wykazała w dotychczasowej swej działalności za mało aktywności i zrozumienia. Dowodem tego fakt, że w roku bieżącym wpłynęło do sekretariatu Ligi Narodów zgórą 204 zażaleń mniejszościowych (w roku ubiegłym było ich 57), z czego sekretarjat Ligi Narodów uznał za dopuszczalne tylko 33. Procedura mniejszościowa w Lidze Narodów traktowana jest zdaniem Curtiusa powierzchownie i niezadawalająco. Na dowód tego Curtius przytoczył szereg wypadków, czyniąc m. in. aluzje w stosunku do skarg mniejszości niemieckiej w Polsce. W tej samej sprawie przemawiał w dalszym ciągu posiedzenia przedstawiciel Kanady, który poruszył również sprawę mniejszości ukraińskich, nie wnikając zresztą w ostatnie wypadki w Polsce, i zakończył wnioskiem o powołanie do życia stałej komisji mniejszościowej; lord Cecil, francuski podsekretarz stanu Maurice Petsche oraz przedstawiciel Hiszpanji Miro.

W zakończeniu posiedzenia przewodniczący Motta wyraził przekonanie, że dyskusja dzisiejsza nie będzie dla dalszego rozwoju kwestji mniejszościowej bez znaczenia.

Berlin, 16. 9. (PAT). Według informacji tutejszych kół miarodajnych min. Curtius zabrał głos na wczorajszym posiedzeniu 6-tej Komisji Ligi Narodów przy omawianiu kwestji mniejszości narodowej. Dr. Curtius na samym wstępie dyskusji złożył oświadczenie, które według sprawozdania sekretarza gen. zawierało krytykę obecnego postępowania w kwestji mniejszościowej i wskazywało na doniosłość sprawy oraz konieczność zajęcia się nią przez Ligę. W sprawie tej dr. Curtius przedstawił szereg wniosków.

Inicjatywa niemiecka — zdaniem tych kół — zmierza do wytworzenia w łonie Ligi Narodów specjalnej atmosfery przy traktowaniu sprawy mniejszościowej i niedopuszczenia, aby zanikło to zainteresowanie, które powstało dla kwestji mniejszościowej podczas obrad szesnastorocznych.

Ze specjalnem zadowoleniem konstatają tu fakt, że podczas gdy w roku ubiegłym wniosek niemiecki, domagający się od Ligi Narodów dyskusji w sprawie mniejszości na każdej sesji zgromadzenia Ligi Narodów, napotkał z wielu stron na poważne przeszkody, w roku bieżącym odnośny wniosek niemiecki przyjęty został bez jakiegokolwiek opozycji.

Wywiad z przywódcą nieudalęgo zamachu w Austrii

Jakie były plany dr. Pfiemera?

Wiedeń, 16. 9. (Tel. wł.). „Neue Fr. Presse“ ogłasza rozmowę swego sprawozdawcy z dr. Pfiemerem. Dr. Pfiemer był zupełnie złamany i oświadczył, że zamach nie udał się z powodu zdrady. Obecny przy tej rozmowie syn dr. Pfiemera oświadczył korespondentowi, że zawiodło także

kierownictwo wojskowe zamachu. Zamach miał na celu zdobycie Styrii, Górnej Austrii i Salzburga, poczem zjednoczone oddziały Reichswehry ruszyłyby koncentrycznie na Wiedeń. Wobec spodziewanego oporu ludności i garnizonu wiedeńskiego, planowano wygłodzenie Wiednia.

W poszukiwaniu zaginionych lotników

Berlin, 16. 9. (Tel. wł.). Z Nowego Jorku donoszą: Poszukiwania za zaginionymi lotnikami Rody i Johanssen, którzy jak wiadomo w niedzielę przedpołudniem opuścili Lizbonę, udając się w drogę do Ameryki, nie dały dotychczas wyników. Według ostatnich wiadomości samolot przeleciał ponad parowcem „Penland“ w poniedziałek o godz. 13.40 według czasu amerykańskiego. Parowiec znajduje

się wówczas pod 45/55 stopniem szerokości geograficznej północnej i pod 54/39 długości geograficznej zachodniej, w odległości 395 mil od Halifaxu w Nowej Szkocji.

Amerykańskie statki nadbrzeżne oraz samoloty marynarki amerykańskiej przeszukały okolicę wybrzeża amerykańskiego i dalszą, nie znaleźli jednak nic podejrzanego, co by mogło naprowadzić na ślad lotników.

członków ZASP-u. Ten warunek oddaje już dyrektorów teatrów w niewolę ZASP-u. Jest to jarzmo, nałożone im według „ideału“ skrajnych, klasowych związków zawodowych. Dziwimy się, że Związek Dyrektorów jarzmo to chce nadal cierpliwie znosić. Czy np. syndykaty dziennikarzy wymagają, by wydawnictwa prasowe zatrudniały wyłącznie redaktorów, należących do którego z syndykatów? W dziedzinie, w której regimentarzuje ZASP, doszliśmy daleko w lewo.

Zasadniczy zaś wyłom w dotychczasowej gospodarce na rzecz systemu kolektywistycznego, wyłom nowy stanowi następujący przepis układu: jeżeli odnośny teatr nie będzie mógł po pew-

nym czasie z powodu deficytu płacić pełnych gaż, np. latem, wówczas zarząd miejscowej filji ZASP-u ma uzyskać wgląd w księgi handlowe teatru i uzgodnić z jego dyrektorem procent od dochodów brutto, jako pensje dla aktorów; jeżeli zaś do uzgodnienia procentu nie dojdzie, wówczas prowadzenie teatru ma być oddane kolektywowi czyli zespołowi aktorskiemu.

Czy aktorzy w praktyce wyjdą na tem materialnie dobrze, to inna kwestja, ale wyłom w zasadzie na rzecz kolektywizmu jest niewątpliwy. Dziwimy się, że Związkowi Dyrektorów nie dopisały nerwy, i że, ratyfikując taki przepis układu, sam opuścił linję zasadniczą i zgodził się na fatalny precedens.

Wyzyskanie dostępu do morza w Polsce wskrzeszonej

Ciąg dalszy ważnej dyskusji

Rosnące zainteresowanie się społeczeństwa polskiego sprawami morskimi, jakie się zauważyło w parę lat po odzyskaniu niepodległości przez Rzeczpospolitą, znalazło swój wyraz zarówno w dziedzinie uporządkowania, a nawet wybudowania stacji załadowniczych na naszym wybrzeżu, t. j. portów Gdańska i Gdyni, jak i uruchomienia własnego taboru pływającego, czyli statków morskich pod polską banderą. Poza to w pierwszych latach po wskrzeszeniu Rzplitej została uruchomiona uczelnia pod nazwą Państwowej Szkoły Morskiej, dostarczająca kontyngensu kierowniczego naszej marynarce handlowej w postaci oficerów nawigacyjnych i mechaników.

Niezwłocznie po objęciu wybrzeża przez korpus gen. Hallera i ukonstytuowaniu się wolnego miasta Gdańska, które zostało stworzone w celu dania nam dostępu do morza, przystąpiono do powiększenia i ulepszenia portu w tym mieście. Utworzona do zarządu portem Rada Portu i Dróg Wodnych, składająca się w połowie z Polaków i w połowie z Gdańszczan, rozwinęła gorączkową działalność. Wyraziła się ona w całym szeregu inwestycji, mających na celu przerobienie Gdańska, z trzeciorzędnej, zamierającego portu pruskiego, którego obrót topniał z roku na rok na rzecz Szczecina, a nawet Królewca, na pierwszorzędny port bałtycki, służący potrzebom Rzeczypospolitej.

Zaczynając od 1922 r., t. j. od wprowadzenia jakiegoś takiego unormowania stosunków w Europie wschodniej, wybudowała Rada Portu szereg basenów, nabrzeży, składów i urządzeń portowych, jednocześnie rozwinęła sieć kolejową zarówno na terenie portu, jak i na terytorjum wolnego miasta, przez co spójno Gdańsk jeszcze ściślej z Polską, służącą dla niego naturalnym zapleczem. W parze szło rozwijanie połączeń morskich, idących od Gdańska we wszystkie strony świata.

Podkreślić przymem należy, że w dziedzinie finansowej udział wolnego miasta był i jest zawsze minimalny, a środki finansowe idą z kieszeni rządu polskiego lub kapitałistów zagranicznych (między którymi Niemcy odgrywają rolę mikroskopijnie małą). Dla charakterystyki poniesionych przez Polskę wydatków, mających na celu przystosowanie Gdańska do tej wielkiej roli, jaką mu narzuciła historia, a jaką jest być portem Rzeczypospolitej, wystarczy podać parę cyfr, dotyczących jego obrotów za panowania pruskiego (1913 r.) oraz za czasów związania go na zawsze z Polską (1930 r.):

w 1913 r. zawinęło 2910 statków o łącznej pojemności brutto 924.837 tonn rej., a wyszło 2855 o łącznej pojemności 936.854 tonn rej.; przywóz wyniósł 1.233.630 tonn, a wywóz — 878.471 tonn;

w 1930 r. zawinęło 6078 statków o łącznej pojemności brutto 4.143.098 tonn rej., a wyszło 6087 o łącznej pojemności 4.142.802 tonn rej.; przywóz wyniósł 1.090.631 tonn, a wywóz — 7.122.462 t.

To też obecnie port gdański ustępuje na Bałtyku jedynie Kopenhadze i Sztokholmowi, a został daleko w tyle przynajmniej przed laty porty pruskie, jak Szczecin, Królewiec, Lubecka. Powierzchnia wodna portu gdańskiego sięga obecnie 211 hektarów, długość nabrzeży dochodzi do 31 klm., tory kolejowe w porcie wynoszą 142 klm., place składowe mają 2.000.000 mtr. kw. powierzchni, a kryte składy — 200.000 m. kw. Lwią część w tem wszystkim odgrywała polska praca i energia.

Oczywiście, jeden port dla 30-miljonowego państwa wystarczyć nie może, te mbarziej, skoro w tym porcie napływała obca ludność, a w szczególności importowane z głębi Rzeszy Niemieckiej koła urzędnicze, jest ciągle pod naciskiem Berlina i roi się o powrocie na łono Niemiec. To niechętnie stanowisko, jakie stale zajmuje wolne miasto względem Polski, której notabene zawdzięcza swój żywot ekonomiczny, wybuchnęło z całą siłą podczas wojny polsko-bolszewickiej 1918-21 r. Ledwie francuskie działa, wycelowane na miasto, zmusiły krnąbrny senat do posłuszeństwa i przepuszczenia transportów materiału wojennego dla wojsk polskich, walczących

*) Pojemność brutto — przestrzeń wewnątrz statku; mierzy się w tonach rejestrowych; tona rejestrowa — 2,83 metra sześciennego.

pod Warszawą w decydujących dniach sierpniowych.

Po zakończeniu działań wojennych na wniosek ówczesnego szefa marynarki wojennej, admirała Porębskiego, przystąpiono do wyszukiwania miejsca na naszym wybrzeżu celem wybudowania drugiego portu Rzeczypospolitej. Wybór padł na to samo miejsce, które wskazywał w pierwszej połowie 17-go stulecia jeden z promotorów marynarki wojennej w dawnej Polsce, hetman Stanisław Koniecpolski. Miejscem tem była Gdynia. Roboty zostały rozpoczęte w 1924 r., lecz właściwego pędu nabrały one dopiero w 1927 r., kiedy ministrem przemysłu i handlu został inż. Kwiatkowski, który, doceniając w całej pełni olbrzymie znaczenie polityki morskiej dla państwa, przez cały czas swego pobytu na fotelu ministerjalnym nie szczędził trudów i energii, aby budowę Gdyni pchnąć na szerokie tory.

Obecnie tam, gdzie przed paroma laty stała niewielka wioska rybacka, znajduje się 50-tysięczne miasto portowe. Sam port jest gotów w połowie. Służą do użytku jego części zewnętrzne, składające się z odgródzonych zapomocą tam, czyli tak zwanych molo, powierzchni otwartego morza, oraz polowa wewnętrznych, na które się składają wykopane w lądzie stałym baseny i kanały. Rozwój Gdyni wprawia w podziw cudzoziemców. Jaki jest ten rozwój mogą świadczyć następujące cyfry:

	weszło statków		
	liczba	pojemn.	brutto
1924 r.	24	14	325
1925 ..	85	74	707
1926 ..	298	240	757
1927 ..	530	422	939
1928 ..	1108	985	004
1929 ..	1567	1442	492
1930 ..	2238	2029	822

	wyszło statków		
	liczba	pojemn.	brutto
1924 r.	24	14	352
1925 ..	72	71	419
1926 ..	303	208	194
1927 ..	519	416	322
1928 ..	1093	973	646
1929 ..	1575	1445	400
1930 ..	2219	2014	299

Jeżeli zajmujemy się zestawieniem przywozu i wywozu, to otrzymamy:

	przywóz		wywóz	
	w tonnach	w tonnach	w tonnach	w tonnach
1924 r.	981	9	186	
1925 ..	1646	53	925	
1926 ..	310	404	251	
1927 ..	6411	891	683	
1928 ..	192711	1765	058	
1929 ..	329644	2492	858	
1930 ..	504117	3121	629	

Przechodząc do pomiarowych wielkości portu gdynińskiego, mamy 273 hektary powierzchni wodnej, 7,7 klm. długości nabrzeży, 64 klm. toru kolejowego w porcie, 44.670 mtr. kw. w składach. Urządzenia portowe, jak dźwigi elektryczne, wywrotnice wagonowe, chłodnie, łuszcarnia ryżu itp. należą do najlepszych na świecie. Wszystko to zaś jedynie i wyłącznie stworzyła energia odrodzonej Rzplitej. Wykonanie drugiej serii robót, stanowiących zupełne wykończenie portu, jest przewidziane na rok 1934.

Ten sam rozwój widać w powiększaniu się polskiej floty handlowej, która w 1927 r. składała się z 5 niewielkich parowców o łącznej pojemności brutto 10.067 tonn rej., zakupionych dla świeżo powstałego przedsiębiorstwa rządowego „Żegluga Polska”, które miało utrzymać towarowy ruch przybrzeżny po Bałtyku i morzu Północnym, a tymczasem dzisiejsza polska flota handlowa liczy już 29 statków o łącznej pojemności brutto 64.254 tonn rej., przyczem jednostki te, poza krążeniem po Bałtyku i morzu Północnym, zawijają nie tylko do portów atlantyckich i śródziemnomorskich w Europie, lecz stale i regularnie odwiedzają Amerykę. Ten zdrowy pęd ku posiadaniu własnego taboru pływającego odbił się w tworzeniu w ślad za przedsiębiorstwami rządowymi, jak „Żegluga Polska”, lub półrządowymi, jak „Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe” i „Polskie Transatlantyckie Towarzystwo Okrętowe”, — towarzystw ściśle prywatnych, których przykładem może służyć świetnie prosperujące „Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe”.

Zalotona przez wspomnianego po-

wyżej adm. Porębskiego Państwową Szkoła Morska, mająca początkowo swą siedzibę w Tczewie, a od roku będąca w Gdyni, dostarcza rok rocznie kontyngens oficerów nawigacyjnych i mechaników na statki polskie, a do tej uczelni pchają się setki kandydatów na kilkadziesiąt wolnych miejsc.

To coraz głębsze przenikanie w głąb społeczeństwa znaczenia dostępu do morza znalazło swój wyraz w rzeczy najbardziej charakterystycznej, mianowicie w naszym obrocie handlowym z zagranicą. Jak wiadomo, polskie granice lądowe mają długości 6000 klm. i kilkanaście połączeń kolejowych, a nasza granica morska ma tylko 140 klm. i posiada tylko dwa porty. Otóż w 1925 r. obrót towarów przez nasze porty stanowił 16,3 proc. od obrotu ogólnego z

zagranicą, w 1926 r. dał 27,1 proc., w 1927 r. — 35 proc., w 1928 r. — 38 proc., w 1929 r. — 41,5 proc., a w 1930 r. — 51,3 proc. Wykazuje to niezbicie, że droga morska jest najłatwiejszą i najtańszą skoro z niej korzysta tak olbrzymi odsetek towaru.

Oczywiście, z chwilą doprowadzenia do wybrzeża morskiego jeszcze jednego toru kolejowego, jakim jest linja Górny Śląsk — Gdynia, obrót morski potęguje się jeszcze bardziej, dosiarczając nie tylko ruchu z Polski, lecz i krajów ościennych, które, jak Czechosłowacja, Rumunia lub Bułgaria, nie mają dostępu do Bałtyku. Stąd też dla polskiej ekspansji morskiej otwierają się nowe, a nieznane horyzonty.

Inż. Witold Hubert.

Wystąpienie Curtiusa nowym etapem polityki rewindykacyjnej

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego”.)

Paryż, 13 września.

Po błędem, pełnym komunałów przemówieniu p. Brianda, jakże jaszkrawo odbija arogancką pewnością siebie mowa p. Curtiusa! Niektóre jej ustępy można niemal uważać za ultimatum, rzucone zwycięzcom wielkiej wojny, przedewszystkiem Francji. To też narodowa opinia francuska z ogromną surowością przyjęła to wystąpienie ministra spraw zagranicznych Rzeszy, oświadczając ze stanowczością, iż nigdy jeszcze program odwetu germańskiego nie został z równą zuchwałością przedstawiony przed forum międzynarodowym.

Niedość bowiem, że Niemcy z cynizmem wypominają Francji ilość nagromadzonego przez nią złota, domagają się przez usta Curtiusa nowych kredytów i zniesienia właściwie odszkodowań, ale odrzucają nawet samą myśl, proponowanego w swoim czasie w Paryżu „moratorium politycznego” wzajemian za pomoc finansową. Dalej z tymże samym cynizmem reprezentant Rzeszy oświadcza, że zobowiązania wojskowej natury, nałożone jej traktatem wersalskim, nie tylko, że zostały wypełnione, ale co więcej, że dokonane rozbrojenie jest tak daleko posunięte, iż znajduje się poniżej dozwolonych tymże traktatem cyfr. Ze wreszcie Niemcy nie mogą pozostać rozbrojone, jako otoczone silnymi militarnymi potęgami. A na zakończenie oto ultimatum: Jeżeli konferencja rozbrojeniowa ma się zebrać, to nie można żądać od narodu niemieckiego, żeby przystał na zalegalizowanie istniejącego w obecnej chwili stanu rozbrojenia. Silna więc i skuteczna redukcja zbrojeń państw potężnie uzbrojonych stanowi załem dla Niemiec warunk konieczny do zagwarantowania sukcesu tej konferencji.

Reasumując tego rodzaju wystąpienie Niemiec, można powiedzieć, że z jednej strony wyciągają one natarczywie w stronę Francji zębrzącą rękę, a równocześnie grożą jej drugą pięścią. Berlin, pewien poparcia, z całą siłą zmierza do rozbrojenia Francji, zachowując na później zrealizowanie „Anschlusu”, pierwszego kroku do „Mitteleuropy”, i przeprowadzenie rewizji granic. Lista zatem rewindykacji germańskich precyzuje się coraz bardziej.

W tych warunkach nie można się dziwić, że we Francji rozlegają się coraz liczniejsze głosy, zapytujące, po co właściwie ministrowie Laval i Briand mają udać się do Berlina. Czyżby poto, jak się wyraził p. Curtius, żeby to zbliżenie zostało zrealizowane nie tylko w słowach ale i w czynach. Już na wiadomość o „programie przyjęć”, zorganizowanym przez pangermanistów na cześć przedstawicieli Francji, w niektórych tutejszych kołach politycznych stwierdzono, iż ministrowie francuscy lepiejby zrobili, wstrzymując się od tej wizyty, aby nie narazić się — a temsamem i nie narazić Francji — na znieważające manifestacje.

Po wystąpieniu Curtiusa, zrozumiałem jest, że wyjazd do Berlina uważany jest za mniej niż kiedykolwiek pożądany. Niemcy jednak zreszcie swój manewr przeprowadzili. P. Forster, chargé d'affaires Niemiec w Paryżu udał się do premiera Laval'a w chwili, kiedy ten nie znał jeszcze treści przemówienia Curtiusa. Obecnie wizyta ta nie może być odroczone. W dzisiejszych jednak okolicznościach rzeczywiście można zapytywać się, czy przyczyni się ona do zbliżenia, czy też do naprężenia stosunków między dwoma temi państwami? Niemcy rozumie-

ją zbliżenie jedynie pod formą przyznania im nowych kredytów i ustępstw politycznej natury. Przyzwyczaili ich do tego lołarnizm, P. Briand coprawda uważany jest już nawet przez Berlin za człowieka skończonego. Cała nadzieję pokłada się obecnie we francuskich kołach narodowych w osobie premiera Laval'a, który okazał, jak dotąd, dużo trzeźwości i stanowczości w posunięciach politycznych. Z miesiąca jednak na miesiąc nie podobna odrobić zła i strat, na jakie naraziło Francję sześćdziesięcioletnie panowanie p. Brianda na Quai d'Orsay.

Przyjaciele jego oczywiście starają się wytlumaczyć, iż wystąpienie Curtiusa było poddyktowane koniecznością polityki wewnętrznej. Podobny jednak program rewindykacji nie sparaliżuje bynajmniej akcji nacjonalistów germańskich, ale przeciwnie wzmacnia jeszcze ich pozycję. W kołach, zbliżonych do p. Daladier, prezesa partii radykalnej, zaślepienie jest tak daleko posunięte na rzecz Berlina, iż uważają one, że minister spraw zagranicznych Rzeszy nie wypowiedział jednego zdania, mogącego wywołać jakiegokolwiek zaniepokojenie! Radykali boją się, ale tylko reakcji narodowej ze strony Francji. Żadne, zdawałoby się rewindykacje niemieckie ich nie przerażają.

Należy natomiast podkreślić, że nawet prasa t. zw. informacyjna, pomiędzy którą znajdują się organy, zbliżone do Quai d'Orsay, ostro krytykuje mowę Curtiusa. „Petit Parisien” uważa ją za przerażającą. Nawet „Matin” oświadcza, że minister spraw zagranicznych Niemiec nie oszczędził w niemoj opinii publicznej francuskiej i że zarówno co do treści, jak co do formy mowa jego była niestosowną. Panuje też przekonanie, że nie przyczynił się napewno minister Curtius do wytworzenia atmosfery przyjaznej dla przyszłej wizyty ministrów francuskich w Berlinie.

Wystarczy zreszta rzucić okiem na prasę niemiecką, by przekonać się, że owa mowa nie była jedynie poddyktowaną wymogami polityki wewnętrznej. Taka n. p. demokratyczna „Vossische Zeitung” bez ogródek oświadcza, iż minister Curtius stał się w rzeczywistości wyraziścielem uczuć całego narodu niemieckiego!

Nikt sobie nie robił iluzji co do uczuć szowinistycznych i pseudo-demokratycznych narodu niemieckiego. Bezcelność i cynizm niemiecka są dzisiaj równe sobie. Dlatego też pomimo zaufania, jakim darzy opinia francuska ministra Laval'a, nie może ona jednak powstrzymać się od wyrażenia pewnych obaw co do podróży berlińskiej. Wołałaby też, żeby p. Briand udał się tam sam, ale nie jako przedstawiciel Francji, a tylko jako „pielgrzym lołarneński”. Niestety, to połączone życzenie urzeczywistnionem być nie może.

I. Briares.

Sowiełom grozi kryzys opałowy.

Moskwa, 15. 9. (PAT). Ponieważ dotychczasowe nadzieje na zwiększenie produkcji węglowej w Zagłębiu Donieckim zawiodły, Sowiełom grozi też zimy kryzys opałowy w daleko większym stopniu, niż w r. ub. W przewidywaniu tego kryzysu rada komisarzy ludowych Ukrainy sowieckiej wydała w tych dniach zarządzenie o konieczności stosowania w przemyśle, transporcie i gospodarce komunalnej jak największej oszczędności wszelkiego rodzaju opalu a w szczególności wysoko gatunkowego węgla donieckiego.

Stosunki w „Strzelcu“ poznańskim

Jak się denuncjuje fałszywie O. W. P.

„Dziennik Poznański“ doniósł p. t. „Bezczelny napad bojówki O. W. P. na zebranie rezerwistów Związku Strzeleckiego“, że członkowie Obozu Wielkiej Polski wtargnęli na walne zebranie „Strzelca“ poznańskiego w dniu 5 bm. i rozbili je przy użyciu siły. Poniżej podajemy list prezesa I oddziału Związku Strzeleckiego p. Gronowskiego na dowód, że rozbiście zebrania spowodowane było starcami wewnętrznymi „Strzelca“ na tle moralnym, że natomiast członkowie O. W. P. ze sprawą tą nie mieli żadnego związku. Fałszywa denuncjacja „Dziennika Pozn.“ jest mowim przyczynkiem do metod walki odłamu konserwatywno - „sanacyjnego“ z obozem narodowym wogóle, a w szczególności z O. W. P.

Pismo prezesa oddziału I „Strzelca“ brzmi, jak następuje:

„Dziennik Poznański“ z dnia 10 bm. doniósł, jakoby członkowie Obozu Wielkiej Polski napadli na zebranie rezerwistów Związku Strzeleckiego i zebranie to rozbili.

„Wobec powyższego stwierdzam w imię prawdy, co następuje:

„Jako prezes wspomnianego oddziału rezerwistów Związku Strzeleckiego, wybrany na walnym zebraniu członków w dniu 25 lipca b. r. większością głosów, zwołałem walne zebranie rezerwistów Zw. Strzeleckiego na dzień 5 września b. r. Walne zebranie miało m. in. zająć stanowisko wobec obywatela Jankowskiego, komendanta garnizonu strzeleckiego w Poznaniu, któremu na jednym z ostatnich zebrań zarzucono, iż poczynił defraudację, że wespół z innymi strzelcami w stanie pijanym strzelał w lokalu p. Bigosa (ul. Zwierzyniecka) do portretu marsz. Piłsudskiego i pociąg go szablą. Ob. Jankowski, nie chcąc za żadną cenę dopuścić do dyskusji na dszwemi wyczynami, hańbiąciami imię „Strzelca“, robił, co mógł, aby do zebrania nie dopuścić lub w najgorszym razie wykluczyć z grona „strzelców“ wszystkich tych, o których wiedział, że będą domagali się wyjaśnienia poczynionych mu ciężkich zarzutów. Mając na część „strzelców“ wpływ,

doprowadził do tego, że zapowiedziane na 25 lipca b. r. walne zebranie zostało rozbita, a zapowiedziane na 1 sierpnia b. r. nie doszło również do skutku.

„Wreszcie zdecydowałem zwołać walne zebranie na dzień 5 bm. Ob. Jankowski poruszył wszystkie sprężyny, aby do walnego zebrania nie dopuścić, względnie je rozbić. W międzyczasie w łonie członków „Strzelca“ powstały dwa odłamy: jeden pozyskany przez Jankowskiego, drugi domagający się wyjaśnienia zarzutów. Na zebraniu w dniu 5 bm. ob. Jankowski zarządził specjalną kontrolę przy wejściu, aby nie wpuścić nikogo „niepowołanego“. Niektórych ze „strzelców“ nie wpuśczone na salę, motywując to tem, że nie mają opłaconych składek za ostatni czas. W chwili, kiedy zebranie zagał ob. Wesołowski, zaczął się na sali tumult, „strzelcy“ zaczęli się domagać głośno, aby przewodniczył prezes Gronowski, a nie narzucony przez p. Jankowskiego ob. Wesołowski. Podnoszono groźne okrzyki przeciwko ob. Jankowskiemu. W pewnej chwili na sali powstało ogólne zamieszanie. „Strzelcy“ podzielili się na dwa obozy, walczące na pięści, noże, a nawet rewolwery, na sali pogasiły światła. N apobojowski pozostało kilku rannych „strzelców“ z obu stron walczących. Na tem skończyło się walne zebranie w dniu 5 b. m.

„Kategorycznie stwierdzam, iż tak na sali jak i poza salą byli wyłącznie „strzelcy“ rezerwiści, że wśród nich nie było żadnego — jak to utrzymuje „Dziennik Poznański“ — „obwiepolaka“. Wszystkich „strzelców“ znam, a zresztą na salę nikogo obcego nie wpuśczone. Mam natomiast podstawy do przypuszczenia, że ob. Jankowski, chcąc z krwawej afery wobec władz „strzeleckich“ wyjść cało, prosił „Dziennik Poznański“, aby sfingował on napad „Obwiepolu“.

„Powyższe gotów jestem zeznać pod przysięgą.“
Jerzy Józef Gronowski,
prezes oddz. I „Związku Strzeleckiego“
Poznań, dnia 16 września 1931.

skich oraz wielką orkiestrą wojskową na czele przemaszzerowały przez miasto.

Jak donosi „Danziger Volkstimme“ fakt ten wywołał wielkie zdumienie wśród licznych świadków, albowiem urządzania takich imprez wojskowych, nie różniących się niczem od dawnych ćwiczeń cesarskiej armji niemieckiej, oraz wydatek na nową orkiestrę są zupełnie nie na czasie w obecnym krytycznym położeniu gospodarczym Gdańska.

Dzienniki prawnicowe natomiast, jak nacjonalistyczna „Danziger Allgemeine Ztg.“, nie wykazują wcale swej radości z powodu tych ćwiczeń wojskowych i demonstracji militarystycznych, urządzonych w tym roku poraz pierwszy w tej formie, zaznaczając równocześnie, że ćwiczenia te odbywają się zgodnie z postanowieniami co do wyszkolenia urzędników policyjnych w Prusach, przyjętymi obecnie przez w. m. Gdańsk.

Aresztowanie Niemców

podejrzanych o dokonanie zamachu kolejowego pod Budapesztem.

Budapeszt, 16. 9. (Tel. wł.) Władze policyjne aresztowały trzech studentów niemieckich podejrzanych o współudział w zamachu na ekspres w Bia Torbazy. Ponadto aresztowano jeszcze 8 dalszych cudzoziemców, których również odstawiono do sędziego śledczego.

Prace nad budżetem na rok 1932-33

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.) Według wiarogodnych informacji, należy oczekiwać, że sesja budżetowa Sejmu nie będzie przyspieszona ze względu na to, że raczej przewiduje się zwołanie nadzwyczajnej sesji, zadaniem której byłoby załatwienie szeregu ustaw przygotowanych przez rząd, a w szczególności ustaw, dotyczących bezrobocia. Mimo to ministerstwo skarbu w szybkim tempie uzgadnia z resortowymi ministerstwami poszczególne działy budżetu, przyczem punkt wyjścia stanowią sumy globalne, ustalone w drodze ostatnich zarządzeń oszczędnościowych.

Równocześnie zostanie uwzględniona zarysowana w ostatnim roku zdolność płatnicza podatników, wobec czego należy przewidywać poważne zmniejszenie globalnej kwoty budżetu po stronie wydatków.

Kiedy zbierze się Sejm?

Warszawa, 16. 9. (PAT.) „Kurjer Poranny“ podaje, że według najświeższych informacji należy oczekiwać, że sesja budżetowa Sejmu odbędzie się w normalnym czasie tj. w końcu października. Natomiast przewiduje się zwołanie nadzwyczajnej sesji w końcu bieżącego miesiąca. Zadaniem sesji nadzwyczajnej byłoby załatwienie szeregu ustaw, przygotowanych ostatnio przez rząd a zwłaszcza dotyczących bezrobocia.

Zapisz się na członka wspierającego T. G. L. roczna składka 12 zł. kwartalna 3 zł

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, dnia 16. 9. 1931.
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z papierów procentowych poszukiwano nadal 5% pożyczkę konwersyjną po 44½%. Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziem. Kredyt. handlowano 8% listy dolarowe stare po 88¼% w placeniu przy małej podaży, również płacono za 4% listy zastawne konwert. 31.—, zaś 6% listy żytnie poszukiwano po 15.50 bez oddawców. Z akcji bankowych względnie przemysłowych poszukiwano Bank Polski po 117.50 oraz płacono za Cegielskiego 31.—.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):
5% Pożyczka konwersyjna 44½% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 88¼% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 31.—% P.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych)
Bank Polski I em. zł. 117.50 P.

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)
Cegielski H. I em. zł. 31.— P
Tendencja utrzymana.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.91½ zł; w Gdańsku na Warszawę 8.93 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100

mk. niem. w dewizach 210.50 zł, gotówką 209.80 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173.09 do 173.35 zł, gotówką 172.75 zł.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

Poznań, dnia 16. 9. 1931.

Ceny orientacyjne

Zyto nowe, zdrowe, suche	21.50—22.00
Usposobienie stałe.	
Pszenica nowa, zdr. sucha	20.75—21.75
Usposobienie stałe.	
Jęczmień przemiatowy	18.50—20.00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień browarowy	22.50—24.00
Usposobienie spokojne.	
Owies	19.50—20.50
Usposobienie stałe.	
Mąka żytnia 65% wł. work	33.00—34.00
Usposobienie stałe.	
Mąka pszenna 65% wł. work	32.00—34.00
Usposobienie stałe.	
Otręby żytnie	12.50—13.25
Otręby pszenne	11.75—12.75
Otręby pszenne (grube)	12.75—13.75
Rzepak	28.00—29.00
Groch Victoria	23.00—26.00
Groch Folgera	23.00—25.00
Ziemniaki jadalne	2.30—2.50
Słoma prasowana	3.75—4.00
Siano luźne	5.50—6.00
Siano luźne nadnoteckie	7.00—7.50
Siano prasowane	7.35—8.10

Ogólne usposobienie stałe
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 45 tonn, pszenicy 30 tonn, jęczmienia 30 tonn, owsa 60 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 16. 9. 1931.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr: 8,91; sp: 8,93;
kup: 8,89.

Dewizy:

	trans	sprzed.	kup.
Belgja	124.19	124.50	123.88
Holandja	360.30	361.20	359.40
Nowy Jork			
czeki	8.924	8.944	8.904
Nowy Jork			
kabel	8.928	8.948	8.908
Londyn	43.39½	43.50	43.29
Paryż	35.00½	35.10	34.91
Praga	26.44½	26.51	26.38
Szwajcaria	174.21	174.64	173.78
Wiedeń	125.53	125.84	125.22
Włochy	46.72	46.84	46.60

Banknoty niem. 211,40

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poz. Inw szt. ser.	90,00
5% poz. konw.	44,50 44,75
6% poz. dol.	89,50 87,00
10% poz. kol.	100,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0,00—116,00
W. T. Węgla	0,00—18,00
Modrzejów	0,00—4,00

Tendencja przeważnie słabsza.

Komentarz.

Dla pożyczek państwowych i listów zastawnych tendencja niejednolita, dla akcji przeważnie słabsza. Bank Polski słabszy, Modrzejów słabszy, Węgiel utrzymany.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 16. 9. 1931.

Pszenica march. nowe zbiory	
75—76 kg.	211.00—213.00
Wyrośnięta i gorsze gatunki częściowo dopuszczone.	
Tendencja słaba.	
Pastwana pszenica march.	
70—71 kg.	195.00—232.00
Tendencja słaba.	
Jara pszenica march. 78 do 79 kg.	215.00—217.00
Tendencja słaba.	
Żyto march. nowe zbiory	
72—73 kg.	182.00—184.00
Tendencja słaba.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	150.00—158.00
Tendencja spokojna.	
Owies march.	132.00—140.00
Tendencja słaba.	
Mąka pszenna	26.25—32.25
Tendencja słabsza.	
Mąka żytnia 70%	25.25—28.00
Dobre marki ponad notowania.	
Tendencja stała.	
Ospa pszenna	11.25—11.50
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9.25—9.50
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	20.00—27.00
Makuchy lniane	13.50—13.70
Makuchy arachid. 50% loco Hamburg	0.00—11.60
Mączka arachid. 50% loco Hamburg	0.00—11.70
Wytłoki suche paryt. Berlin	6.70—6.80
Srót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—11.80
Srót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—12.40

Ogólna tendencja słabsza

Sprawy osiedleńcze niemiecko-sowieckie

będą m. in. tematem jutrzejszych obrad komisji rozjemczej

Berlin, 16. 9. (PAT.) W czwartek rozpoczynają się w Berlinie narady niemiecko-sowieckiej komisji rozjemczej.

Specjalna uwaga poświęcona będzie tym razem sprawom osiedleńczym. Niemcy domagają się będą uregulowania kwestji kontraktów pracy dla Niemców, zatrudnionych w Rosji sowieckiej, sprawy opodatkowania obywateli niemieckich w Rosji sowieckiej oraz kwestji wjazdu i przejazdu obywateli niemieckich przez terytorjum sowieckie. Rozpatrywana ma być poza tem sprawa przynależności państwowej żon obywateli niemieckich, które posiadają przynależność państwową sowiecką i towarzyszą mężom swym w drodze powrotnej do Niemiec. Poza tem omawiana będzie kwestja ściągania przez władze sowieckie obywateli niemieckich, nie spełniających swych obowiązków wobec Rzeszy.

Co do kwestyj ściśle gospodarczych,

poruszone będą sprawy zaopatrywania przemysłu niemieckiego w surowce sowieckie oraz sprawa tranzytu pocztowego i towarowego. Przedstawiciele niemieccy mają wysunąć sprawę miejsc zawierania umów pomiędzy Niemcami i Rosją sowiecką. Dotychczas umowy te zawierane są wyłącznie w Moskwie z pominięciem sowieckich misyj handlowych w Berlinie. Nadto przedstawiciele niemieccy postawią na porządku obrad kwestję trudności, związanych z wystawianiem weksli przez stronę sowiecką.

Przedstawiciele Rosji sowieckiej ze swej strony mają również poruszyć kwestje osiedleńcze, przyczem domagają się mają uregulowania sprawy wjazdu i osiedlenia obywateli sowieckich w Niemczech oraz ochrony prawnej interesów sowieckich w obrębie Rzeszy. Z pośród kwestyj gospodarczych, Sowiety wysuwają kwestję taryfy celnej i zwalczania importu towarów sowieckich.

Przed otwarciem sesji parlamentarnej w Paryżu

Paryż, 16. 9. (PAT.) Wobec zbliżającego się otwarcia sesji parlamentarnej zgłoszono kilka interpelacji w sprawie ogólnej polityki rządu. Interpelacje dadzą podstawę do tradycyjnej wielkiej debaty parlamentarnej, którą zwykle rozpoczyna się każda nowa sesja. Tradycja chce również, aby przed końcem wakacyj parlamentarnej rząd stworzył okazję do wygłoszenia mowy, w której przedsta-

wiłby ogólny kierunek swej polityki oraz wypowiedział swe zdanie wobec wielkich zagadnień, stojących przed nim. Premier Laval nie omisszka zastosować się do tej tradycji.

Według obiegających środowiska polityczne pogłoszek, oberze on dla wygłoszenia swej mowy jedną z podmiejskich miejscowości w okolicy Paryża.

Wojskowe ćwiczenia policji gdańskiej

Z orkiestrą pruskich piszczałek na czele kroczą ulicami Gdańska!

Gdańsk, 15. 9. (PAT.) W Gdańsku w sobotę zauważyć można było niezwykle zjawisko: Kilka oddziałów gdańskiej policji „Schupo“ pod dowództwem wyższych oficerów urzą-

dziło na większych terenach w pobliżu Gdańska wojskowe ćwiczenia polowe. Po odbytych ćwiczeniach oddziały w pełnym rynsztunku z nową orkiestrą słynnych piszczałek pru-

Dokoła reformy systemu podatkowego

Podatek obrotowy nie będzie zniesiony — Sposób wymiaru tego podatku ma zostać zmieniony

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.). Do- nosiliśmy już, że w kołach rządowych podjęto prace nad reformą systemu podatkowego. Mimo, że podczas obrad uznano za krzywdzący i nierealny system podatku obrotowego, a sam podatek obrotowy uznano za szkodliwy, nie zdecydowano się na całkowite jego zniesienie. Ustawa o podatku obrotowym zostanie znolizowana, a ulgi jak i całkowite zwolnienie, przewidziane w nowym projekcie rządowym, obejmą te gałęzie przemysłu i te branże handlu, które ucierpiały najwięcej wskutek kryzysu gospodarczego. Zmieniony zostanie sposób wymiaru podatku obrotowego na zasadzie ksiąg handlowych, z którymi się obecnie władze skarbowe często nie zapoznają i dokonują wymiaru podatkowego zupeł-

nie dowolnie. Przewidziane są różne indywidualne ulgi, które mają być uzależnione od stanu przedsiębiorstwa, czego do tego czasu nie stosowano. Powodowało to masowe upadłości przedsiębiorstw, dotkniętych bardziej kryzysem.

Podatek dochodowy będzie podwyższony, a zmiana idzie w kierunku zrównania ciężarów i ustalenia jednolitej cyfry podatku dla kilku mniejszych i jednej większej pensji o jednolitej sumie. Zorganizowany będzie system podatku majątkowego.

Oplaty stemplowe zostaną podwyższone, usunięte natomiast zostaną istniejące obecnie przy opłatach niejasności i będzie ustalone pojęcie szacunku prawnego. (w)

Przeciw

provokacjom gdańskim

W dniu wczorajszym odbyło się pierwsze powakacyjne zebranie koła poznańskiego Związku Oficerów Rezerwy Rz. P. Zagaił posiedzenie prezes Koła, piętnując potworne zbrodnie siepaczy pruskich, jakie miały miejsce w ostatnich czasach na terenie wolnego miasta Gdańska. Jako wyraz oburzenia uchwalona została następująca rezolucja:

„Oficerowie rezerwy koła poznańskiego Z. O. R. Rz. P., obecni na zebraniu plenarnym w dniu 15. 9. 1931, oburzeni do głębi ostatnimi provokacjami naszych uczuć narodowych ze strony wolnego miasta Gdańska, gdzie poniesiono się nawet do torturowania oficera polskiego, oraz namawiano do mordowania oficerów polskich, zwracają się do rządu polskiego z gorącym apelem o zastosowanie jak najdalej idących środków, któreby raz na zawsze położyły kres znieważaniu narodu polskiego. Jesteśmy każdej chwili gotowi czynem potwierdzić złożoną przysięgę, że strzec będziemy honoru narodu i oficera polskiego.”

Nastąpił odczyt sekretarza koła, porucznika Nowackiego n. t. „Kilka uwag o gotowości bojowej oficerów rezerwy”. Wywołał on dyskusję, w której wyniku uchwalono uruchomienie w okresie zimowym ćwiczeń aplikacyjnych.

Z Stronnictwa Narodowego

Wspólne zebranie Kół poznańskich

Wczorajsze zebranie wspólne Kół poznańskich Stronnictwa Narodowego z zapowiedzianym referatem p. posła Karola Wierczaka o sprawie ruskiej w Polsce wzbudziło znaczne zainteresowanie. Zagaił je prezes zarządu na m. Poznań, p. red. Powiżki, witając przez referenta przybyłych posłów pp. Grossmanównę, Kaweckiego i przede wszystkim marszałka Trampczyńskiego, któremu zebrani urządzili owację.

W referacie swym p. pos. Wierczak omówił wyczerpująco sprawę ruską, poczynając od zamordowania namiestnika Potockiego, poprzez walki z Ukraińcami o Lwów do chwil obecnych, w związku z „mniejszościową” polityką sanacyjną i zabójstwem śp. Hołówki. Mówca uwypuklił specjalnie groźne niebezpieczeństwo, jakie polityka sanacyjna przedstawia dla naszych wschodnich kresów, wykazując, że polskość dziś cofa się tam i jest w defensywie, choć robiła postępy nawet za czasów niewoli. Ostatecznie zwrócił uwagę na to, że w interesie polskość tych kresów leży, by dzielne jednostki z Małopolski wschodniej nie opuszczały swych placówek, by znający stosunki „młodzi emeryci” powracali w swe strony rodzinne, oraz by zorganizowano należyte kolonizację tychże kresów przez dzielnych fachowców z Wielkopolski, zwłaszcza tam, gdzie żywioł polski jest jeszcze dość silny.

W dyskusji przemawiali m. in. pp. inż. Godlewski i Czyż. Kwestją pomocy dla polskość na Rusi postanowiono zająć się w odpowiednich Wydziałach Str. Nar. Na tem zamknął przewodniczący obrady, apelując do zebranych, by uczęszczali na zebrania Kół Stron. Nar. w poszczególnych dzielnicach, biorąc udział w ich pracach.

Walki wewnętrzne wśród sekciarzy

(KAP.) Dnia 2 września rb. odbył się w Krakowie synod z udziałem „biskupów” Jasińskiego i Gawrychowskiego z Ameryki. Jako najważniejszą uchwałę synodu należy uważać fakt suspensy „biskupa” Faron, który „jednocześnie został zawieszony w swoich czynnościach biskupich i kapłańskich” za: 1. nieojalność wobec naczelnego „biskupa” Hodura, 2. udzielanie rozwodów wbrew prawom państwa i kościoła narodowego, 3. samowolne zawarcie unji z wileńskimi kalwinami bez zgody a nawet wiedzy synodu.

Poza tem postanowiono sędownie odebrać Faronowi redakcję „Polski Odrodzonej”. Zarząd kościoła objął tymczasowo „biskup” Gawrychowski a w październiku przyjedzie na to stanowisko „biskup” Grochowski z Ameryki.

W odpowiedzi na to Faron wystąpił na łamach „Polski Odrodzonej” z listem, w którym oskarża Hodura i jego podpory, a głównie znanego dobrze w Polsce wchryziela i demagoga, Jana Stapińskiego. Zarzuca, że t. zw. kościół narodowy stał się domeną familijną rodziny Hodura, że majątki, zakupione za pieniądze robotników amerykańskich, figurują na nazwisko Jakóba Hodura, brata przywódcy sekty, że ten p. Jakób popiera „napędzonych za łajdactwa” duchownych a przesładuje gorliwych. Dalej skarży się Faron, że padł ofiarą intryg Hodura i Stapińskiego dla tego, że nie chciał dać przytułku duchownym „ateuszom, pijakom, wywrotowcom, pederastom, kryminalistom, zdrajcom”.

Ładne towarzystwo stanowi sekta t. zw. kościoła narodowego, jak widzimy ze świadectwa jednego z jej kierowników! I tacy panowie zabiegają o legalizację u władz! Sam zresztą Faron wątpi, aby władze państwowe mogły zalegalizować sektę, pisząc pod adresem hodurów: „rząd polski może dać prawa i legalizację tylko ucziwej organizacji religijnej, ale nie może jej dać tym, którzy sami to prawo boskie i ludzkie gwałcą w swem sumieniu”. Delegatów amerykańskich Hodura-Stapińskiego nazywa Faron trutniami, którzy przyszli pasorzytować na polskim ludzie. Przygania kociół garkowi...

Sekty t. zw. kościoła narodowego są ropiejącym wrzodem w naszym życiu polskim — powiedział niedawno znany polityk, liberał. Wrzód ten jednak, zamiast przeciąć, pozostawia się dalszemu procesowi gnicia, nie pamiętając o tem, że zaraża on i zdrowe części organizmu.

Panie i Panowie!

Zdobyliśmy radość i zadowolenie w naszym domu od czasu zaabonowania „Ilustracji Polskiej”.

Wszystkim

Paniom donosimy to tem chętniej, gdyż niema innej tak miłej rozrywki dla młodych i starych, jak przeglądanie ślicznych ilustracji i czytanie ciekawych opisów w „Ilustracji Polskiej” której abonament jest

bajecznie tani!

Stronnictwo Narodowe

Koło Łazarz

Zebranie miesięczne Koła odbędzie się dziś we środę, dnia 16 września r. b., o godz. 20 w lokalu „Cukierni Słowiańskiej”, ul. Marsz. Focha 70. Referat wygłosi p. red. Ehrenberg na temat: „Jak zabieramy się do zwalczania bezrobocia”. O liczny udział członków, zwłaszcza współpracowników wyborczych, uprasza
ZARZĄD.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Miljardowe zaległości

Jasnym jest, że wszystkie niemal podatki, czy to pośrednie, czy bezpośrednie, obciążają pewne transakcje lub czynności gospodarcze, wpływają na zwięźenie zakresu tych transakcji wzgl. czynności. Skutek ten zależy jest w znacznym stopniu od charakteru i konstrukcji podatku, często następuje on nie natychmiast, nie bezpośrednio, a tylko w drodze wtórnych oddziaływań, za pośrednictwem dobrze znanych nauce zjawisk przetrwania podatków; skutek ten daje się odczuć silniej przy złej konjunkturze, niż przy dobrej; niemniej następuje i przy tej ostatniej.

Wynika stąd, że przyciśnięcie sruby podatkowej zmniejsza normalnie wydajność gospodarki, a więc źródła, z którego płyną podatki i nietrudnym jest osiągnąć granicę, przy której zmniejszenie się dochodu społecznego staje się tak znaczne, że nawet wysokie stawki i bezwzględne metody ściągania podatków nie potrafią podnieść wpływów z ich tytułu. I znowu, skutek ten daje się odczuć przedewszystkiem w okresie złej konjunktury, jest jednak przygotowany przez to, że w okresie dobrej konjunktury ciężar podatkowy nie pozwolił gospodarce nagromadzić niezbędnych rezerw.

Mamy poważne racje obawiać się, że granica ta, która w dzisiejszym stanie naszej wiedzy ekonomicznej i danych statystycznych nie da się teoretycznie ustalić, została u nas osiągnięta i przekroczona. Rzeczą godną uwagi jest, że — już rok temu — ówczesny dyrektor izby p.-h. w Wilnie, a dzisiejszy wiceminister skarbu i specjalista od reformy podatkowej, p. prof. dr. Wł. Zawadzki, był naszego zdania, gdyż — już wówczas, rok temu, — wyraził się na lwowskim kongresie izb p.-h., jak następuje:*)

„W każdym razie osiągnięta, a nawet przekroczona została granica, od której zaczynając obciążenie podatkowe hamuje dalszy rozwój dochodu społecznego. Znajduje to swoje potwierdzenie w całym szeregu faktów, jak to: olbrzymie zaległości podatków bezpośrednich (na 1. I. 1929 — 414 milionów), konieczność bardzo aktywnej akcji egzekucyjnej (w r. 1928 w drodze 3.759 spraw celem zabezpieczenia praw na majątku nieruchomym, lub sprzedaży tegoż, uzyskano 609 klauzul egzekucyjnych sądów okręgowych, uskuteczniło 933 031 zajęć na majątku ruchomym, dokonano 11 537 licytacji tegoż, etc.), konieczność bardzo licznych umorzeń (144 385 w r. 1928) z powodu nieściągalności i należności podatkowych, licznych ulg i odroczeń (około 74 000); dalej: znane wszystkim działaczom gospodarczym zjawiska ciągłych starań o uzyskanie ulg podatkowych, jako warunek powstania nowych przedsiębiorstw. Zaznaczyć trzeba, że przytoczone cyfry odnoszą się do r. 1928, a więc częściowo należące do okresu dobrej konjunktury i że gdybyśmy posiadali analogiczne cyfry za r. 1929, byłyby one bez porównania jaskrawsze“.

Mówił to p. wiceminister skarbu — rok temu. Nie było wówczas ostatnio postanowionych podwyżek podatkowych, nie było przeszło miljarde zaległości podatkowych, jednym słowem: nie było tak źle, jak jest dzisiaj. Czyż więc gruntowna reforma podatkowa nie jest koniecznością imperatywną, nie jest nakazem chwili?

*) Sprawozdanie z I Kongresu Izby P.-H., str. 120.

Krótkie informacje gospodarcze

— Europejska konferencja węglowa na zaproszenie angielskich przemysłowców odbędzie się w Londynie w dn. 30. bm.

— Norweski Bank Emisyjny podwyższył stopę dyskontową z 4 do 5%.

— Donoszą z Rygi, że rząd estoński rozważa sprawę wydatnej podwyżki cła od benzyny i że decyzja spodziewana jest w najbliższym czasie.

— Z inicjatywy zainteresowanych kół południowo-afrykańskich ma dojść do skutku wielki trust międzynarodowy producentów platyny celem normowania warunków sprzedaży światowej i racjonalnego wykorzystywania kopalń.

— Z inicjatywy lubelskiej Izby Przemysłowo-handlowej odbędzie się w Lublinie w czasie od 23 do 28 września III Targi Chmielarskie.

— Brazylijsko-francuska umowa handlowa, wygasa z dniem 10. bm., została przedłużona na 3 miesiące.

Z XI Targów Wschodnich

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

L w ó w, we wrześniu.

Malowniczo położone Wzgórze Stryjskie z usianymi wzdłuż szerokiej alei parkowej pawilonami targowemi, pełni po raz jedenasty z rzędu rolę poleźnego megafonu życia gospodarczego. Jeżeli w bież. roku ten megafon pośredniczy mniej donośnym głosem pomiędzy produkcją a konsumpcją w najszerszym tego słowa znaczeniu, to przyczyn tego stanu rzeczy należy szukać nie tylko w zastoiu gospodarczym, ale w wielkiej mierze w psychozje niepewności i ostrożnej albo poprostu pesymistycznej ocenie obecnej rzeczywistości gospodarczej i politycznej.

Targi Wschodnie, jako czuły barometr życia gospodarczego i jego nastrojów, są bardzo dokładnym odbiciem ograniczenia aktywności gospodarczej, spadku dochodów, obniżenia rentowności przedsiębiorstw, słowem dostosowywania się całego aparatu gospodarczego do zmniejszonej siły nabywczej. Trafnie wyczuwając sytuację, zwłaszcza wobec zredukowania do minimum inwestycji w przemyśle i rolnictwie, Targi tegoroczne przesunęły punkt ciężkości z działów, służących bezpośrednio produkcji ku działom, wytwarzającym dobra bezpośredniego spożycia. Dlatego też propaganda dóbr masowego spożycia i codziennego użytku jest dominantą, narzucającą się przy zwiedzaniu Targów. Wprawdzie przy takim ujęciu celu i zadania instytucji targów powstaje niebezpieczeństwo zatrącenia charakteru jej jako targu i wystawy wzorów, dla kupców na rzecz imprezy o charakterze targu czy jarmarku, przeznaczonego dla konsumenta, zaspakajającego bezpośrednio swoje potrzeby. Znając jednak dotychczasowy rozwój Targów Wschodnich jako poważnej placówki zarówno dla wewnętrznej jak i międzynarodowej propagandy gospodarczej oraz intencję kierownictwa tej instytucji, możemy być pewni, że zaznaczona w bież. roku ewolucja jest jedynie chwilowym odstępstwem od zasady, wynikiem z potrzeb finansowych Targów i podyktowanym koniecznością przyciągnięcia szerszych mas publiczności.

Pozostawiając na uboczu zagadnienie, czy całkowita absencja na Targach Wschodnich niektórych działów wytwórczości jest w zgodzie z zasadą racjonalnej akcji propagandowej, pragniemy podkreślić nieobecność przemysłu ciężkiego Górnego Śląska, przemysłu maszynowego okręgu warszawskiego, poznańskiego i bydgoskiego (maszyny rolnicze i do obróbki drzewa), przemysłu włókienniczego okręgu łódzkiego i biłostockiego oraz przemysłu chemicznego. Niewątpliwie przyczyną jest ogólna stagnacja w obrotach, ograniczenie akcji inwestycyjnej w rolnictwie województw południowych i wschodnich o przewadze gospodarstw iałorolnych, ale nie mniej winę słabego obrotu Targów przez wymienione działy ponosi spadek siły nabywczej i trudności finansowe w państwach rolniczych Europy wschodnio-południowej, dla których Targi Wschodnie są jednym z ważnych punktów wymiany dóbr z Zachodem.

Prawie wszystkie działy dóbr spożycia były reprezentowane dosyć licznie, choć w ramach skromniejszych, niż w latach ubiegłych. Dzięki nastawieniu Targów Wschodnich na propagandę tego działu wytwórczości spadek stopnia obrotu był tutaj mniejszy, niż w działach produkcji dóbr wytwórczych. Liczebna przewaga firm lokalnych, pochodzących ze Lwowa i jego okręgu gospodarczego, była przynajmniej. Udział ziem zachodnich

również w tym dziale był nikły. Stosunkowo słabo wypadł udział branży samochodowej i radjowej.

Firmy zagraniczne, przeważnie wiedeńskie, następnie szereg niemieckich, francuskich i czeskich, po kilka szwajcarskich, belgijskich, amerykańskich i in., wystąpiły z pokazem galanterji, bielizny, biżuterji, armatur, nowości technicznych, artykułów i maszyn precyzyjnych, zwłaszcza maszyn do rachowania i pisania, maszyn drukarskich, artykułów chemiczno-farmaceutycznych itp. Firmy węgierskie wystawiły wina, winogrona, sliwkę itp., dalej wyroby wędliniarskie, sery i ręczne roboty. Naogół można było stwierdzić daleko idącą wstrzemięźliwość wystawców zagranicznych w obrotach tegorocznych Targów Wschodnich.

Wielką pracą i wysiłkiem poświęcono organizacji działów i wystaw specjalnych, które stanowią ważną atrakcję Targów Wschodnich. Najwięcej zainteresowania budzi coroczny targ hodowlany bydła rogatego, koni remontowych, trzody chlewnej, drobiu i królików, który i w bież. roku został licznie obsesany i wykazał rekordową ilość obrotów. Liczną frekwencją cieszyła się ogólnokrajowa grupa mleczarska, zorganizowana po raz pierwszy na Targach Wschodnich z okazji zwołania do Lwowa zjazdu organizacyjnego „Polskiej Ligi Mleka“. W przestronnym XIII pawilonie wystąpiły firmy krajowe z wystawą maszyn i przyborów mleczarskich, rozmaitych gatunków serów, proszku mlecznego itp. Fachowcy byli zapewne rozczarowani skromnym obrotami działu maszyn mleczarskich. Przyczyna absencji przedstawicielstw znanych fabryk zagranicznych tego działu tkwi przedewszystkiem w niskim stopniu uprzemysłowienia mleczarstwa na terenie b. zaboru austriackiego i rosyjskiego, w przeciwstawieniu do woj. zachodnich, gdzie znakomita większość mleczarni stanowi większe placówki zmechanizowane i stale się modernizujące. Interesującym uzupełnieniem tej grupy była wystawa prasy fachowej i wydawnictw z dziedziny mleczarstwa, statystyka produkcji, konsumpcji i wymiany mleka oraz jego przetworów, bogata kolekcja środków propagandowych konsumpcji mleka itp., opracowanych w przeważającej mierze przez profesora Akademji Medycyny Weterynaryjnej Dr. Niemczyckiego, ideowego twórcę i propagatora „Polskiej Ligi Mleka“. W tym pawilonie mieściło się stoisko propagandowe Polskiego Związku Bekonowego, wystawa Wschodnio-Malop. Związku Eksporterów Jaj i grupa nasieni.

Również po raz pierwszy w kraju zorganizowano w r. b. wystawę gazu ziemnego, która daje obraz zastosowania gazu i jego produktów oraz obejmuje urządzenia, aparaty, i maszyny, używane przy opale wzgl. popędzie gazowym.

Do wystaw specjalnych trzeba jeszcze zaliczyć wystawę zdrojownictwa oraz wystawę turystyki wysoko-górskiej. Wreszcie związano z Targami szereg kongresów i zjazdów, z których niektóre posiadają organiczną łączność z akcją przez Targi podejmowaną, jak np. zjazd organizacyjny „Polskiej Ligi Mleka“.

Jeżeli się uwzględni warunki, — w jakich organizowano obecną kampanję Targów Wschodnich i jeżeli się weźmie pod uwagę psychikę ogromnej większości naszych przedsiębiorców, którzy niezawsze doceniają znaczenie propagandy za pomocą targów, psychikę dziś szczególnie podrażnioną kryzysem, to rezultaty osiągnięte przez XI Targi Wschodnie można uznać za dodatnie. H. Ś.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Kredyt na zakup drzewek owocowych.** Wielkopolska Izba Rolnicza podaje do wiadomości zainteresowanym, że Państwowy Bank Rolny, oddział w Poznaniu, dysponuje na sezon jesienny roku bieżącego kredytem w wysokości 40 000 zł na kupno drzewek owocowych. Termin kredytu jest trzyletni. Bliższych szczegółów można się dowiedzieć w Wielkopolskiej Izbie Rolniczej w Poznaniu lub w Państwowym Banku Rolnym, oddział w Poznaniu, ul. Kantaka 10.

(k) **Targ na owoce i inne produkty ogrodnicze.** Wielkopolska Izba Rolnicza

komunikuje niniejszem, że w czasie od 3 do 5 października b. r. odbędzie się w Poznaniu, na terenie Targów Międzynarodowych Targi na owoce, warzywa, kwiaty, drzewka i inne produkty ogrodnicze. Udział w targach mogą wziąć właściciele zakładów ogrodniczych, sadów etc. Bliższe szczegóły dotyczące programu targu, udziału w nim i t. p. — zainteresowani otrzymać mogą w Wielkopolskiej Izbie Rolniczej, ul. Mickiewicza 33 i w Wielkopolskim Związku Towarzystw Ogrodniczych w Poznaniu, ul. Kantaka 10.

(k) **Usprawnienie samochodowej komunikacji towarowej.** Celem usprawnienia i racjonalizowania przewozów, Izba prze-

Oplaty od pojazdów mechanicznych

Ukazało się w Dzienniku Ustaw nr. 83, poz. 645 rozporządzenie rady ministrów, ustalające wysokość opłat od pojazdów mechanicznych. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 kwietnia 1931 r. Ustala ono wysokość opłat na rok budżetowy 1931/32, jak następuje:

1) Od samochodu osobowego do własnego użytku: po 40 zł od każdego 100 kg wagi własnej samochodu, którego waga nie przewyższa 1.500 kg; od samochodu, którego waga własna przewyższa 1.500 kg — 600 zł od 1.500 kg i po 50 zł od każdego następnego 100 kg.

2) Od samochodu osobowego, użytkowanego przez przedsiębiorstwa przewozowe w celach zarobkowych (autobusów, dorozek samochodowych) po 40 zł od każdego 100 kg wagi własnej samochodu.

3) Od samochodu ciężarowego lub traktora, służącego do własnego użytku, po 32 zł od każdego 100 kg wagi własnej.

4) Od samochodu ciężarowego lub traktora, użytkowanego w celach zarobkowych, po 48 zł od każdego 100 kg wagi własnej.

5) Od przyczepki do pojazdów mechanicznych tak dla przewozu osób, jak i ciężarów po 30 zł od każdego 100 kg wagi własnej przyczepki.

6) Od motocykla bez przyczepki po 50 zł od sztuki.

7) Od motocykla z przyczepką oraz trzykolorowych pojazdów mechanicznych (cyklonetek) po 75 zł od sztuki.

Przy obliczaniu wagi pojazdów mechanicznych nie uwzględnia się ilości ułamkowych do 50 kg.

mysłowo-handlowa w Poznaniu przystępuje do zbadania warunków towarowej komunikacji samochodowej. W tym celu prosi osoby i instytucje zainteresowane, które nie otrzymały bezpośrednio wezwania od Izby — o możliwe dokładne i wyczerpujące wyjaśnienia następujących pytań: 1) ilość i tonaż oraz marka posiadanych samochodów ciężarowych, 2) jakie towary przewozi się wogóle, a jakie na dalsze odległości, 3) czy i jakie towary byłyby chętnie przewożone koleją w razie korzystnego układu warunków przewozu, 4) jaki jest koszt własny przewozu (1000 kg. na 1 km.) i przy jakim poziomie stawek opłaciłoby się korzystanie z usług kolei, 5) jakie są inne powody korzystania z własnych środków przewozowych, w szczególności, czy odgrywają rolę kwestje bezpieczeństwa, odpowiedzialności kolei, szybkości dostawy, manipulacji kolejowych i t. d. Izba przemysłowo-handlowa oczekuje odpowiedzi w przeciągu 8 dni.

(k) **Produkcja i spożycie piwa.** Według przybliżonych danych światowa produkcja piwa w r. 1930 wynosiła 197 milj. hl. Udział Polski w produkcji światowej wynosi za ledwie 1,2 proc.; z udziałem tym zajmują Polska 14 miejsce w rządzie państw, produkujących piwo. W r. 1931 występuje nieomal we wszystkich krajach znaczne zmniejszenie spożycia piwa. W Polsce daje się w dalszym ciągu zaobserwować tendencja do zmniejszenia spożycia, która się już zaznaczyła na początku sezonu letniego. W czerwcu b. roku sprzedano w Polsce 258 500 hl. Spadek spożycia wynosi 13 proc. w porównaniu z czerwcem ub. roku. Z tytułu akcyzy od piwa wpłynęło do skarbu w lipcu b. r. 1 427 000 zł. t. j. o 200 000 mniej, czyli również o przeszło 13 proc. mniej niż w lipcu roku poprzedniego. (l)

Z ZAGRANICY

(z) **Niemcy o kryzysie w Polsce.** W dodatku gospodarczym „Berliner Tageblatt“, ukazał się obszerny artykuł dr. F. Seifera na temat kryzysu w Polsce. Autor wyraża się drwiąco o twierdzeniach ekonomistów polskich, że kryzys gospodarczy w Polsce nie stoi w żadnym związku z ostatnimi wypadkami w Niemczech i że życie gospodarcze w Polsce nie jest zależne od gospodarstwa niemieckiego. Zdaniem dr. S., przeciwnie, życie gospodarcze Polski wykazuje wyraźne ślady ostatniego przesilenia polityczno-gospodarczego w Niemczech. Wskazywać ma na to przejściowa haussa dolarowa, anal giczna do niemieckiej, przedewszystkiem zaś zmniejszenie się pokrycia dewizowego Banku Polskiego. Również ucieczka kapitału względnie — jak ją autor nazywa — ucieczka złotego, ma stanowić wyraźny wpływ i analogję do wypadków niemieckich. Nakoniec autor stwierdza, że niezbitem potwierdzeniem jego tezy, ma być rzekome polepszenie się sytuacji gospodarczej w Polsce z chwilą wyjaśnienia się położenia Niemiec. Wyrazem tego ma być obniżenie się kursu dolara na giełdach polskich z 9,20 na 8,95. (j)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Jak kształci się nasza młodzież

Pracownia robót ręcznych w gimn. Bergera — Cel nauki i piękne wyniki pracy uczniów

Doświadczenia ostatnich lat wykazały, że rola szkół średnich nie może się ograniczać tylko do instytucji, dającej podstawy do kontynuowania studiów wyższych. Aby obudzić w uczniach zamiłowanie do wiedzy praktycznej, należało uwzględnić w programie również zajęcia z tego zakresu. Cel osiągnięto przez włączenie nauki robót ręcznych. Nowość ta ma zasadnicze znaczenie w szkołach specjalnych, przede wszystkim w gimnazjach typu matematyczno-przyrodniczego, jako w rezerwoarach przyszłych studentów politechniki przyszłych inżynierów.

Praktyczne zaznajamianie młodzieży z użyciem najniezbędniejszych narzędzi, stosowanych w technice i rzemiośle, przyczynianie się do rozwoju zmysłu przestrzennego, oraz wyobrażeń geometrycznych, praktyczne zapoznanie młodzieży z fizycznymi i chemicznymi właściwościami tektury, drewna, metalu i t. p. Wreszcie użytkowanie techniki, nabytej przez młodzież w związku z nauczaniem innych przedmiotów.

Dzięki uprzejmości p. prof. Leona Rudawskiego mogliśmy zwiedzić pracownię robót ręcznych w gimnazjum matematyczno-przyrodniczym im. Bergera przy ul. Strzeleckiej. Pracownia ta jest najwyższą w Polsce postawioną. Tam mieści się również metodyczne ognisko Kuratorium Okręgu Poznańskiego.

Nauka robót ręcznych obowiązuje w klasach od 1 do 6 włącznie i jest podzielona na specjalne grupy, zależne od wieku uczącej się młodzieży. Najmłodsza dziesiąta zajmuje się wyrabianiem najprostszymi przedmiotów z papieru i tektury, przyczem ten okres kończy się na oprawie książek. Wyższe klasy wykonują prace z drzewa, a ostatnie — ze szkła i z metalu.

W kilku obszernych nowoczesnie urządzonych parterowych salach gimna-

zjum rozmieszczono całą pracownię. W największej z nich o wymiarach 18 x 8 m znajdujemy 12 warsztatów stolarskich, każdy na dwóch uczniów. Na ścianach rozmieszczono liczne szafy, w których we wzorowym porządku ułożono 24 komplety narzędzi stolarskich. Wzdłuż ścian ciągnie się warsztat prac szklarskich z palnikami różnego rodzaju, przyborami do cięcia szkła i t. d. Osobno mieści się komplet imadeł do obróbki żelaza, stoją maszyny do obcinania blachy i t. d. W oddzielnym pokoju znajdują się maszyny do obróbki drzewa jak tarczówka i strugarka, a dla najmłodszych osobna sala z warsztatami dla prac introligatorskich.

W magazynach złożono liczne prace uczniów z drzewa jak skrzynie do gramofonów, skrzynki radiowe, szafy, żardynierki, oprawy do głośników radiowych, narty, sanie, stoliki, różne drobiazgi i t. p. Z prac z żelaza na pierwszy plan wysuwa się własnoręcznie wykonany przez uczniów piec do łączenia metali przy pomocy złota i srebra. Również salę fizyczną i chemiczną zaopatrzono w liczne przyrządy, wykonane własnoręcznie przez uczniów.

Wszędzie, gdzie tylko spojrzeć, panuje wzorowy porządek. Każdy z uczniów posiada swój fartuszek i każdy swą szcztokę do utrzymywania w czystości miejsca pracy. W chwili zwiedzania kilku uczni było zajętych wykończeniem akwarjów. Oprawę wykonał kurs prac w żelazie, druga klasa poprzecinała odpowiedzialnie szczyby, a inni znowu zajęci byli zmontowaniem, uszczelnieniem i pomalowaniem.

Wystawa prac uczniów, jaką niewątpliwie zorganizuje się, zainteresuje nie tylko uczącą się młodzież, ale przede wszystkim starsze społeczeństwo, które powinno się zająć tą stosunkowo nową dziedziną nauki. (in)

czem wypłynęło jedno oko), ramię i płuca. Jak z tego wynika, morderca strzelał do Kuklińskiego z tyłu. Koło leżących na ziemi zwiok, znaleziono przy dokładniejszych badaniach 5 kapiszonów, pochodzących z browninga, którym posługiwał się zbrodniarz.

Przypuszczają się, że zbrodniarz wywabił śp. Kuklińskiego pod jakimś nieznanym pozorem do zagajnika i tam dokonał na nim morderstwa. Tuż przy trupie śp. Kuklińskiego, znaleziono leżący rower.

Miejsce zbrodni leży na krawędzi młodego lasu i oddalone jest od głównej szosy o jakie 50 do 60 kroków. Od miejsca tego biegną dwie drożyny leśne tuż przy brzegu lasu. Jedna z drożyn wychodzi na pole, a druga — na szosę. Tą drugą właśnie dróżką, jak się przypuszcza, zbrodniarz pod jakimś pozorem wyprowadzić musiał swą ofiarę i w tym to kacie, zasłoniętym z dwóch stron gąszczami, a z trzeciej niewielkim jak gdyby kopcem, dokonał morderstwa.

Jak stwierdzają bliźni krewni zamordowanego, miał on przy sobie mieć 303 zł. Tego dnia wyjechał śp. Kukliński z Marunowa, udając się na rowerze do Połajewa, gdzie zamówił dla swojego gospodarstwa w fabryce maszyn rolniczych p. Krzemieniewskiego kartoflarkę. Miał mu towarzyszyć jakiś osobnik, którego nazwisko będzie niebawem ustalone. W czasie, gdy śp. Kukliński wracał na rowerze z Połajewa, a było to niewiele kilkanaście minut po godz. 19-tej, i znalazł się za Przybychowem, mijając granicę powiatów obornickiego i czarnkowskiego, zwabiło go do owego miejsca na krawędzi lasu i tu zamordowano.

Zbrodniczy napad

Zaduszono i obrabowano właścicielkę mieszkania w Bydgoszczy.

We wtorek pod wieczór dokonano przy ul. Świętojańskiej w Bydgoszczy wstrząsającego odkrycia. Oto w mieszkaniu pod liczbą 17 znaleziono nieżywą właścicielkę 56-letnią Emilję Milbradt, broczącą w kałuży krwi.

Już w dochodzeniach wstępnych stwierdzono, że popełniono morder-

Instytut Wohlmut'a, Poznań, ul. Gwar-na 18, I. p., podaje do wiadomości zainteresowanych, iż lekarz instytutu przyjmuje w biurze instytutu:

posiadaczy aparatu Wohlmut'a we czwartki od 13 do 14 nowych interesentów w soboty od 15 do 19

Uprzednie zgłoszenia do lekarza przyjmuje biuro we środy i piątki od 9-tej do 19-tej.

Wszelkich porad i informacji udziela się bezpłatnie. dw 1088

stwo rabunkowe o czym świadczą porozrzucone sprzęty w szafach i szufladach. Na ciele zmarłej są liczne uderzenia tępem narzędziem. Ostatecznie ś. p. Milbradt uduszono ręcznikiem.

Władze śledcze są już na tropie zbrodniarzy, których według wszelkiego prawdopodobieństwa było dwóch. Morderstwo dokonane w biały dzień wywołało w Bydgoszczy wstrząsające wrażenie. (k)

KALENDARZYK

Środa, 16 września 1931.

Słońce: wschód 5,27 — zachód 18,08 — długość dnia 11 godz 35 min

Księżyc: wschód 19,28 — zachód 12,41 — przed 1 kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw Pozn: Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 11 st. Cels. Pochmurno. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne wysokie 762 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 16 st. C., najniższa plus 4 st. C.

Przewidywania pogody na czwartek: Pogoda zmienna, stosunkowo chłodno, skłonność do opadów deszczowych.

Kal. rzk.: Cyprian — jutro Pięć Ran Św. Franciszka.

Kal. słow.: Sędzislaw — jutro Drogosław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr Ratajczaka 12 — Apteka pod Białym Orłem Stary Rynek — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.

Wilda: Apteka „Fortuna“ Górna Wilda 96 — Apteka przy Bramie Wilddeckiej, ul. Górna Wilda 3.

Lazarz: Apteka p. Plucińskiego ul. Marszałka Focha narożnik ul. Niegolewskich.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22 — Apteka „Pod Opatrznością Boską“, ul. Dąbrowskiego 76. W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— P. prezydent miasta Ratajski wrócił dnia 16 bm. z urlopu i objął urządowanie.

ZYCIE SOKOLE

— Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół“ Wilda. Ćwiczenia odbywają się co czwartek w sali gimn. szkoły powszechnej przy ul. Gen. Prądzyńskiego. Dla młodzieży o godzinie 19, dla druchoń o godz. 20.

— Wielką imprezę urządza w niedzielę, dnia 20 września Okręg Poznański Związku Sokół. W programie przewidziano szereg rozrywek za bardzo niską opłatą. Impreza odbędzie się w wielkiej hali ćwiczeń na boisku przy Drodze Dębńskiej. Wstęp tylko 3) groszy.

— Oddział Kolarzy Sokola Poznańskiego. Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 17 bm. o godz. 20 w lokalu druha Byttera na biosku Sokola.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— Ze Związku Obrony Przemysłu Polskiego. W piątek, dnia 25 bm. o godz. 18 w salce „Kola Towarzystwa“ (Bazar) ul. Nowa 8, odbędzie się roczne walne zebranie z następującym porządkiem obrad: 1. Zagajenie. 2. Wybór przewodniczącego. 3. Odczytanie i przyjęcie protokołu z ostatniego walnego zebrania. 4. Sprawozdania zarządu. 5. Sprawozdanie komisji rewizyjnej. 6. Dyskusja nad sprawozd. i udzielenie absolutorium. 7. Ustalenie budżetu na rok 1931. 8. Wybory władz Związku. 9. Wnioski i wolne głosy. 10. Zamknięcie.

— Z Towarzystwa Przemysł. „Kościuszkowski“ Górczyn - Lazarz. Zebranie nadzwyczajne odbędzie się w czwartek, dnia 17 bm. o godz. 19,30 w lokalu posiedzeń p. Spychały.

— Ze Związku Zawodowego Pracowników Bankowych. Celem uczczenia pamięci członka organizacji śp. Tadeusza Pilatowskiego (Bank Cukrownictwa), przeznaczył Zarząd Związku Zawodowego Pracowników Bankowych Okręg Poznański, w miejsce wieńca sumę 25 zł na bezrobotnych bankowców. — W czwartek, dnia 17 bm. odbędzie się miesięczne zebranie członków, w lokalu Związku, Al. Marcinkowskiego 24 (dom ogrodowy) punktualnie o godz. 7 wiecz. Na porządku obrad sprawa wynajęcia nowego lokalu oraz sprawy bieżąca.

Dla oczyszczenia krwi pijcie rano przez kilka dni z rzędu szklankę naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Zadać w aptekach i drogeriach. nw 5705

— Zebranie sekcji apologetyczno-pedagogicznej Sodalioji Pań w Poznaniu odbędzie się dnia 18 września o godz. 5 po poł. w salce księgarni św. Wojciecha, Aleje Marcinkowskiego 22, I p. Na porządku obrad wykład ks. prob. Budaszewskiego „Rodzice i dzieci u źródeł łask“ (ciąg dalszy). O liczny udział członków i gości uprasza Zarząd.

— Z Poznańskiego Towarzystwa Pływackiego. Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w środę, dnia 30-go września rb. o godz. 19,30 w sali „Restauracji Zamkowej“ (dawn. Gospoda Polska), św. Marcina 40.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Biblioteka Wojskowa D. O. K. VII została przeniesiona z ul. św. Marcina nr. 42 na Plac Wolności 16, I ptr. Otwarcie wypożyczalni książek nastąpi dnia 17 bm. Biblioteka będzie czynna od godziny 9 do 13 i od 16 do 19.

— „Pajak“. Wyszedł z pod prasy bardzo interesujący nr. 14 „Pajaka“, który nabyć można w „Ruchu“ i w kolporterskich w cenie 20 gr za egzemplarz.

— Kursy nauczycielskie robót ręcznych. Z dniem 1 października rb. zostają zorganizowane przy Państw. Gimnazjum im. Bergera w Poznaniu dwuletni prywatny wyższy kurs nauczycielski robót ręcznych i rysunków i 6-tygodniowy kurs robót ręcznych o zakresie kursu wakacyjnego. Z kursu dwuletniego korzystać mogą nauczyciele z drugim egzaminem i dekretem ustalenia, z 6-tygodniowego wszyscy nauczyciele. Zgłoszenia pisemne należy nadsyłać do Dyrekcji gimn. im. Bergera (ul. Strzelecka nr 4) do końca września, ustnych informacji udziela prof. Leon Rudawski w przerwach przedpołudniowych w gmachu Gimnazjum.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Ze Związku Drogerzystów. W środę dnia 9 września odbyła się wycieczka członków Obwodu I. Związku Drogerzystów Rzpłitej Polskiej wraz z rodzinami do Ujścia i Chodzieży. Punktualnie o godzinie 8 rano wyruszone autobusem z przed hotelu Bazar w Poznaniu pod przewodnictwem pp. prezesa Ks. Gadebuscha i wiceprezesa St. Janczowskiego. Do Czarnkowa przybyła wycieczka około godz. 11, gdzie zwiedzono kościół i grobowiec Czarnkowskich i spożyto śniadanie. Do Ujścia przyjechano o godz. 12. Tam zwiedzono kościół, piękną kalwarię oraz pod kierownictwem p. dyrektora huty szkła „Ujście“, jedną z większych w Polsce. Huta ta posiada jedyną w Polsce maszynę do wyrobu butelek, która wyrabia 26 butelek na minutę. Niestety z powodu obecnego kryzysu jest fabryka ta od kilku tygodni nieczynna. W Ujściu spotkało się z kolegami bydgoskimi, którzy przybyli własnymi samochodami pod kierownictwem p. prezesa B. Kiedrowskiego, i ruszono wspólnie do Chodzieży, gdzie zwiedzono bardzo szczegółowo imponujących rozmiarów fabrykę fajansów p. Stanisława Mańczaka, która zatrudnia dziś około 600 ludzi i jest w pełnym ruchu. Zwiedzanie tej wielkiej fabryki trwało przeszło 2 godziny, poczem odbyła się wspólna fotografia. Na zakończenie udano się do Hotelu Centralnego w Chodzieży, gdzie spędzono kilka miłych chwil. O godz. 20 nastąpił powrót uczestników wycieczki do Poznania względnie Bydgoszczy.

— W sprawie opisanej w notatce p. „Omal nie katastrofa“ w nr. naszego piśmie z dnia 8 bm., nadsyła nam p. Józef Mielżyński, kierowca samochodu P. Z 43 097, sprostowanie, w którym zaprzeczają, jakoby na widok zbliżającego się przeciwnicy strony samochodu firmy „Foto-Express“ nie stłumił światła, i przeciwnie twierdzi, że już w odległości około 500 m stłumił reflektory a następnie zatrzymał samochód, aby zapobiec wypadkowi.

— Z targu. Dnia 16. b. m. na placu Sapiężyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,60—4,00 zł; masła mleczarskiego 4,40—4,60 zł; twarogu 0,80—1,20 zł; mendlaj jaj 2,00—2,20 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 28—30 gr; za mięso: 1 kg. stoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; stoniny wędzonej 2,80—3,00 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 1,60 do 2,80 zł; cielęciny 1,60—2,80 zł; skopowiny 2,40—3,20 zł; koziny 1,40—1,80 zł; smalec 2,00—2,60 zł; za drób: 1 para kurcząt 2,60—4,00 złotych; kura 3,50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 3,00 do 5,00 zł; gęś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,60 do 1,90 złotych; para kuropatew 3,00 złote; królik 3,00 do 4,00 złotych; za ryby: 1 kilogram karpia 4,00—4,40 zł; lina 3,20—3,60 zł; okonia 1,20—2,00 zł; karpia 3,20—4 zł; białych ryb 0,80—1,60 zł; 1 kg. węgorza 3,60—4,40 zł; 1 kg. sandacza 4,60—5,00 zł; 1 kg. leszcza 3,00 zł; 1 kg. suma 3,60 zł; 1 kg. szczupaka 3,20—4,00 zł; Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kilogram ziemniaków 6—8 gr; cebuli 0,90—1,00 zł; szpinaku 40 groszy; 1 kg. jarmużu 90—40 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; pepek rzodkiewki 10—15 gr; główka zielonej sałaty 10—20 gr; rabarberu 20—30 gr; 1 kg. młodej fasoli 40—80 gr; włoskiej

Ciekawy pokaz

Przed konkursem oszczędnego gotowania na gazie

W dniu dzisiejszym rozpoczynają się w sali gazowni miejskiej na Grobli pokazy gotowania na gazie. Od dwóch lat mniej więcej wydział propagandy przy gazowni mniejskiej prowadził te pokazy celem przygotowania się do konkursu. W ciągu lata, przerwa spowodowana wakacjami i wyjazdami opóźniła nieco te ciekawe przygotowania.

Jak się dowiadujemy konkurs odbędzie się przypuszczalnie już w październiku. Urządzenie go przewidziane jest w jednej z obszerniejszych sal, w której ustawi się większą ilość kuchen gazowych. Tu rywalizujące między sobą panie wykonają pewne zadania, polegające na oszczędnym zużyciu gazu i smacznym przyrządzeniu potraw.

Przewidziane są liczniejsze nagrody, które wystawi się niebawem w sklepie gazowni miejskiej przy ul. Nowej. Pierwszą nagrodę stanowi kotlina, drugą — piekarnik gazowy, trzecią — trzypłomienią kuchenką, czwartą — kuchnię na dwa płomienie, a piątą — kuchenką jednopłomienią. Należy podkreślić, że przedmioty przeznaczone na nagrody są wyrobem krajowym a wykonano je w zakładach firmy Herzfeld i Viktorius w Grudziądzu.

Dzisiejszy pokaz gazowy obejmie szczegółowe omówienie warunków zbliżającego się konkursu. Ponadto znana prelegentka p. Zółtowska, wygłosi odczyt z dziedziny praktycznego gospodarstwa domowego. (k)

Kto zamordował

Szczegóły tragicznej śmierci ś. p. Kuklińskiego.

W sprawie tajemniczego mordu pod Przybychowem na szosie, wiodącej z Czarnkowa, na osobie śp. Br. Kuklińskiego — o czym pisaliśmy ostatnio — dowiadujemy się następujących szczegółów.

Jak ustalono, morderca dał do swej ofiary siedm strzałów z browninga. Kule przeszły górną część kręgosłupa w okolicy karku, kość nosową (przy-

kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 mendel ogórków 20—50 gr; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 kg kalarepy 0,20 zł; 1 kg marchwi 0,20—0,30 zł; owoce: 1 kilogram sliwek węgerek 0,40—0,70 zł; innych sliwek 0,20 do 0,80 zł; 1 kilogram pomidorów 25 do 40 groszy; 1 kg groszku w strączkach 70 groszy; 1 kilogram jabłek 30—80 gr; 1 kg gruszek 0,20—0,80 zł; 1 kg winogron 1,00—2,40 zł; za grzyby: 1 kg borowików 0,60—2,00 zł; pieczarek 0,80—1,20 zł; 1 kg maślaków 0,60—0,70 zł; 1 kg kurków 0,40—0,70 zł; rydłów 1,20—2,00 zł; sowy, sero-jadki i inne grzyby 80 gr; 1 kg zielonych grzybów 0,50—0,60 zł; 1 kg borówek 1,40 do 1,80 zł; 1 kg głogu 40 gr; mendel raków 0,50—2,00 zł. — Mimo niepogody dowozy dość duże i targ ożywiony. Ryby nieco droższe, poza tem ceny bez zmian. (hu)

chlew z żywym inwentarzem i napelnicza zbożem stodoła u rolnika p. Wilhelma Zerbsta Straty ocenila się na 24 tys. zł. Przyczyną powstania pożaru nie stwierdzono. (k)

Z WIELKOPOLSKI

Grabów n/Prosną

Agencję Kurjera Poznańskiego przejmuję z dniem 1 października r. b. p.

Jan Grodzki

Grabów, n/Prosną Młyńska 14.

Zamówienie oraz przedpłatę na październik i dalsze miesiące, prosimy skutecznie oddać tylko u p. Grodzkiego. Powyższa agencja przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat.

— **Leszno.** (Kolonje letnie.) Jak wynika ze sprawozdania inspektora szkolnego, w roku bież. korzystało z kolonij letnich 133 chłopców i 89 dziewcząt, razem więc 222 dzieci. Pobyt na kolonjach był dla dzieci wielkiem dobrodziejstwem. Wszystkie przybrały na wadze i powróciły w bardzo dobrym stanie zdrowia.

— (Z teatru.) B. aktorzy Teatru Polskiego w Poznaniu odegrali u nas „Hiszpańską muchę”. Publiczności mało, nie tylko z powodu krytycznych czasów, ale i jako dowód niechęci do stanowiska ZASPu i aktorów. Publiczność jedynym i potępiła stanowisko ZASPu i stoi zupełnie po stronie dyrekcji teatrów.

— (Powrót wojska.) W sobotę powróciły z manewrów 17 p. ul i 55 poz. p. p. Na rynku odbyło się uroczyste powitanie.

— (Kwitnąca jabłoń.) W tych dniach zakwitła powtórnie jabłoń w ogrodzie majętności Antoniny p. Leszno.

— (Zjazd oświatowy.) Z. Z. P. urządziło dla swych członków pierwszy zjazd kulturalno - oświatowy. Zjazd odbył się na sali „Sokola”. Referaty wygłosili pp. poseł Leśniewski, dr. Błażejczyk i W. Mueller. (s)

— **Rakoniewice.** (Zjazd Spiewaków.) W niedzielę odbył się zjazd spiewaków XIII okręgu. Z dworca, po przybyciu wszystkich kół zamiejscowych, wyruszył okazały pochód do kościoła, gdzie podczas mszy św. ks. prob. Dadaszyński wypowiedział piękne kazanie. Po nabożeństwie udali się spiewacy znów w pochodzie na miejsce popisów do sali p. Marciniaka, gdzie zaraz po przybyciu rozpoczęła się turniej spiewaczy. W popisach uzyskali w kategorii II-giej: Grodzisk chór miesz. punkt 30, chór męski 24½ p., Zbąszyń, Halka, chór miesz. 19 p., chór męski 22 p.; Wolsztyn chór miesz. 30 p., chór męski 20 p. W kategorii III-ciej: Nowa wieś 20½ p.; Rakoniewice chór męski 19 p.; Chorzemin 21 p.; Granowo 21½ p.; Tuchorza 16 p. — Na ogół spiewy wypadły dobrze, co podniósł przy ocenie rezultatów przybyły na zjazd dyrektor muzyczny Związku p. prof. Kwaśnik, chwalać pilność okręgu, który z całego szeregu innych okręgów wykazał najwyższą ilość punktów. Po popisach odbył się obiad a po południu koncert w ogrodzie i zabawa, na której bawiono się ochotczo przy tańcu.

— **Rawicz.** (Występ gościnny.) W ub. czwartek zjechał do naszego miasta zespół artystów Teatru Polskiego z Poznania. Wystawiono pełną humoru komedię „Hiszpańska mucha”.

— (20-lecie Tow. Rob.) W poniedziałek Kat. Tow. Robotników Polskich obchodziło dwudziestolecie swego istnienia. Uroczyste zebranie odbyło się w sali Hotelu Centralnego o godzinie 8 wieczorem. Zebranie zagałi przez Towarzystwa, poczem nastąpiły sprawozdania z działalności. Następnie uczczono pamięć zmarłych członków przez powstanie. Zaszczycem rzadko spotykanym był dla Towarzystwa udział w zebraniu ks. biskupa Dymka, który uproszony uprzednio, pojawił się na sali przed godziną 9 w towarzystwie swego ks. kapelana i kilku innych księży. Jego Ekscelencja przyłączył się również do wspólnej fotografii. (rk)

Uczenie bohatera z r. 1830-31

Na cmentarzu w Koszutach pow. średzkiego spoczywają zwłoki bohatera powstania z r. 1830/31 pułkownika Franciszka Kuszela, dowódcy wolnych strzelców. Grób jest ozdobiony pięknym pomnikiem granitowym w kształcie obeliska, a na wstędze okalającej słup wykute są bitwy w których bohater brał udział.

Obecnie w setną rocznicę powstania listopadowego, należy również uczcić pamięć rycerza, którego prochy spoczywają w obrębie powiatu średzkiego. W tym celu odbędzie się manifestacja narodowa przy pomniku pułkownika Kuszela w niedzielę dnia 20 bm. i złożenie wieńca przez Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej partji Koszuckiej i Śnieciskiej.

Zapraszam do udziału w uroczystości wszystkie organizacje społeczne i wojskowo - wychowawcze miast Środy, Zaniemiśla, Bnina i Kórnik, oraz całego powiatu średzkiego. Zbiórka o godz. 10 przy szkole w Koszutach wymarsz do kościoła na nabożeństwo, poczem pochód do pomnika. (—) X. Faustman, prob.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Kółko Wycieczkowo - Muzyczne im. Mozarta.** W środę, dnia 16 bm. odbędzie się lekcyja o godz. 20 w lokalu klubowym, ul. Masztalarska 7.

— **Koło Absolwentów Publicznej Szkoły Dokształcającej Zawodowej.** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w czwartek, dnia 17 bm o godzinie 20 przy ul. Bergera 5 w oddziale I. O liczny udział członków jako, i osób zainteresowanych uprasza Zarząd.

— **Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej św. Wojciech.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, dnia 17 bm. o godz. 19,30 w ognisku.

— **Koło Muzyczno-Sceniczne „Dzwon”, Poznań - Jeżyce.** Plenarne zebranie odbędzie się dziś 16 bm. w sali p. Jaszyska, przy ul. Kraszewskiego 16

— **Wydział Metalowy Tow. Młodych Przemysłowców** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, dnia 17 bm. o godzinie 20 w lokalu p. Jarockiej, ulica Masztalarska 8. Wykład p. Obera o ry-sunkach technicznych.

— **Katolickie Tow. Robotników Polskich przy Farze.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 20 bm. o godz. 15 na sali OO. Jezuitów. Na porządku obrad sprawozdanie Komitetu z pielgrzymki do Dąbrówki Kościelnej i wykład.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Sambore z podziękowaniem za otrzymane łaski 10 zł; — M. P. z wdzięczności za doznane łaski, prosząc o zdrowie i powołanie 3 zł; — Fr. i Br. Szczeniński z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalszą opiekę i ratę 10 zł; — St. M. 1 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 1219,25 zł.

Na bezrobotnych: St. Milachowski, Poznań, zamiast kwiatów z okazji jubileuszu dziesięciolecia firmy Feliks Kaczmarek, Poznań (Stary Rynek 52) 20 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 234 zł.

Na ochronkę Dzieciątka Jezus na terenie P. W. K.: A. W. 5 zł; — Stefan Włoszkiński 5 zł; — N. N. 2 zł; — N. N. 8 zł; — Józefostwo Koźniewscy 20 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 213,50 zł.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Józef Szlaczynski, robotnik, 57 l. Helena Gołębiewska z d. Hoffmannówna, 66 l. Jadwiga Kotecka z d. Król. 34 l. Marja Remleaur z d. Nowakowska, 82 l. Antoni Kędziora, pom. biur. 34 l. Stanisława Grabianowska z d. Kowalakówna, 31 l. Eugenia Sikorska z d. Galkowska, 55 l. Edmund Wawrzyniak, strzelec 55 p. p., 21 l. Katarzyna Oleksza z d. Sierant, 78 l. Irena Jackowiakówna 5 l. Genowefa Szymanowska 1 r. Helena Kuczowska z d. Piotrowska, 58 l. Katarzyna Czarnecka z d. Lussa, 61 l.

SKRZYNKĄ DO LISTÓW

— **P. Borowczyk.** 1) Sprzedaż naszym zdaniem ważna 2) Różnice zasadnicze; nie możemy ich tu tłumaczyć, gdyż to wymagałoby zbyt wiele miejsca. 3) Kontrakt ważny 4) Jak Pan dowiedzie, iż nabywca wiedział o zamierzonym zgłoszeniu upadłości? 5) Nabywca mógł dowolnie dysponować. 6) Każda tranzakcja jest prawnie ściśle określona. — W Pań-

Przez szybkę

Świetne sprawy

W słynącym z konserwatyzmu parlamencie angielskim istnieje z przed wieków zachowany zwyczaj. Po zakończeniu obrad Izby, woźni z latarniami obchodzą korytarze, nawołując „honneurablów”.

— Kto idzie do domu, kto idzie do domu!

Podobno zwyczaj ten w najbliższym czasie ma być przyjęty w poznańskiej radzie miejskiej oraz we wszystkich stowarzyszeniach, które obrady swe przeciągną do godziny dwunastej. Jak w Anglii, wołać będą woźni:

— Kto idzie na Wilde, kto idzie na Jeżyce, na Lazarz, na plac Wolności!

Członkowie zbiorą się w odpowiednie grupy, i każdą z nich rozprawać będzie do domów woźni z latarnią w ręku. Inaczej poszczególnemu obywatelowi trudno byłoby dojść do domu, wiadomo bowiem, że „Gdy godzina dwunasta wybije na miejskim zegarze” — jak mówi piękna piosenka ludowa — mrok nocy pokrywa wszystkie ulice naszego miasta.

Przykro robi się na duszy spóźnio-

skiej sprawie musiałby Pan móc do-wieść, że upadłość była oszukańcza. — Niech Pan zasięgnie porady adwokata, czy można i warto jeszcze co zrobić. (K)

— **Bydgoszcz, Zosia.** Należy na kwartał przedtem wypowiedzieć i ewentualnie wnieść skargę do sądu. (K)

— **E. K. R.** Odpowiedź była w nr. z dnia 1 bm. Powtarzamy ją: Tłumaczenie Wydziału Powiatowego wydaje się nam nieuzasadnione; sądzimy, że sprzeciw miałby widok powodzenia. (K)

— **T. K. Ostrów.** Winien Pan wykupić świadectwo przemysłowe. Uprawia Pan nie rzemiosło, lecz przemysł. (K)

— **Nr. 1. — Abonament.** Nie radzimy zatrzymać w domu, gdyż mógłby kto skraść, zresztą pieniądze leżałyby bez pożytku. Pocztową Kasę Oszczędności można uważać za instytucję dostatecznie pewną, taksamo Powiatową Kasę Oszczędności. (K)

Z Teatru Polskiego.

Jutro, w czwartek, rozpocznie swą go-scinę, na scenie Teatru Polskiego słynny Teatr Regionalny, którego występy odby-wający się na scenie Teatru Polskiego w Warszawie cieszą się ogromnem powodze-niem.

Teatr Regionalny wystawi piękną i ma-lowniczą sztukę ludową ze spiewami i tańcami „Księżok się zni” (Wesele Ło-wickie).

Cała prasa warszawska entuzjastycznie przyjęła występy Teatru Regionalnego.

Niewątpliwie i w Teatrze Polskim w Poznaniu spotkają się z powodzeniem oprawne w przepych łowickich kostju-mów barwne i zamaszyste produkcje Te-atru Regionalnego.

Sprzedaż biletów idzie rażno. Ceny niskie, pozwalają wszystkim oglądać to nawskroś oryginalne widowisko. z w 11 013

HANKA RUNOWIECKA JADWIGA HRYNIEWIECKA LUDWIK LATAJNER LAWIŃSKI WALERY JASTRZĘBIEC

przybywają do Poznania i wystąpią w te- atrze „Słońce”.

W najbliższych dniach oczekuje nas znowu w „Słońcu” prawdziwa atrakcja. Oto w nadchodzącą sobotę, dnia 19 wrze- śnia r. b., o godz. 11 wiecz. odbędzie się w teatrze „Słońce” jedyny atrakcyjny Wieczór Humoru, Tańca i Piosenki z u- działem pierwszych artystów stołecznych. Udział przymają: gwiazda teatru „Ananas” uroczą HANKA RUNOWIECKA, świetna piosenkarka i niezrównana parodystka, świetna primabalerina teatrów polskich i zagranicznych RENA HRYNIEWIECKA, gwiazda teatrów „Olympia” i „Casino de Paris” w Paryżu, ulubieniec publiczności i świetny humorysta LUDWIK LATAJNER LAWIŃSKI, filar teatru „Qui Pro Quo” w Warszawie oraz doskonały humorysta i satyryk WALERY JASTRZĘBIEC. Zna- komici artyści wykonają niezwykle cieka- wy i urozmaicony program złożony z sa- mych przebojów między innymi: „Handel stoi”, „Parodia Ordonówny”, „15% mniej”, „Wyścigi ministrów”, „Chwila szczeroci”, „Monologi Lawińskiego”, „Danse espagno- le” oraz szereg innych. Zarówno atrak- cyjny program, jak i nazwiska znakomi- tych a tak popularnych w stolicy artystów — sa najlepszą rekwizycją, że sobotni Wie- czór w „Słońcu” stanie się znowu prawdzi- wą atrakcją dla naszej publiczności, która tak bardzo lubi tradycyjne już Wieczory artystyczne w „Słońcu”. Bilety po cenach b przyszłych są do nabycia wcześniej w składzie p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38. z w 11 004/a

Od soboty, 19 września 1931 r.

Początek seansów:

w kinie „Apollo” o godz. 5, 7 i 9
w kinie „Metropolis”
o godz. 4,30, 6,30 i 8,30

z w 10997

nemu przechodniowi, gdy w godzinie duchów wędruje przez plac Wolności. Jedna za drugą gasną latarnie, a wo- kół roztacza się mrok coraz gęstszy. Sięgają wtedy, bracie, do kieszeni i je- śli nie masz przy sobie broni palnej, która bezpieczeństwo zapewni twojej o- sobie, to wyciągnij przynajmniej la- tarkę elektryczną, która pozwoli ci zorjentować się w ciemniach.

Wielu ludziom się to nie podoba. Nie noszą widać w duszy pięknych poetyckich rojeń, nie tęsknią do pię- knych romantycznych czasów. Przy- ziemny wielbiciel prozy życia nie po- trafi delektować się poetyckością tego nawrotu do stosunków z przed stu lat. W jakich to czasach żyjemy?

W tych dniach odbywa się jakiś międzynarodowy kongres oświeczenio- wy. Specjaliści z całego świata radzić będą nad sprawami oświecenia. Może- by i u nas w Poznaniu nad tem się trochę zastanowić. Czy po dwunastej musimy być wszędzie tak ciemno, czy przy pawilonie reprezentacyjnym Tar- gów musi być tak jasno, czy na Kapo- nierze reflektory spełniają swe zada- nie, czy na bocznych ulicach itd., czy wogóle wszystko w tym resorcie jest w porządku? X. A w e r y.

KRONIKA WYPADKÓW

— **Ofiary komunikacji ulicznej.** Na ul. Koronowskiej w Bydgoszczy samo- chód osobowy P Z 10904 najechał jadą- cego rowerem p. Wilhelma Nogę z Byd- goszczy. Z powodu ciężkich okaleczeń właściciel samochodu odstawił p. Nogę do zakładu Diakonisek. — Również w Bydgoszczy na Nowym Rynku woźnica Marjan Krzyżaniak wpadł na 72-letnią Joannę Figurską. Wskutek okaleczeń głowy odstawiono ją do lecznicy miej- skiej. (k)

— **Usiłowane samobójstwo.** W po- bliżu toru kolejowego Bydgoszcz — To- ruń usiłowała popełnić samobójstwo, trując się esencją octową, 26-letnia Sta- nisława Kryjon z Bydgoszczy. Powodem desperackiego czynu była utrata pra- cy. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— **Czyja to własność?** W Wydziale śledczym w Poznaniu, Plac Wilności 12, pokój 72, znajdują się następujące przed- mioty, pochodzące prawdopodobnie z kra- dzieży: rower męski marki „Apollo”, koloru czarnego, nr. 105 751, obrus gobeli- nowy na stół okrągły, pierścionek platy- nowy z brylantem i diamentami, lornetka polowa marki „Viktor” koloru czarnego, filmowy aparat fotograficzny 4x6 z futerałem koloru zielonego, dwa obrazki z wizerunkiem Matki Boskiej Częstochowskiej, budzik biurkowy, dzba- nuszek śmietankowy, 2 męskie płaszcze gabardynowe koloru stalowego i ciemno- szarego, teka koloru czarnego używana, 9 chusteczek z monogramem M. B. B., sukienka koloru szafirowego, karton z dwiema żarówkami i bezpiecznikiem, wełniany swetr damski koloru białego, powleczenie kolorowe, chusteczka M. W., para trzewików damskich koloru czarne- go, płaszcz damski z ceglasm aksamit- nym kołnierzem i mankietami, marynar- ka koloru siwego, zakiet damski koloru czarnego, suknie jedwabna koloru grana- towego z bulearkiem, suknia aksamitna koloru granatowego z bulearkiem, koł- nierz kunowy, 10 powleczeń na poduszki gładkie i z haftem, 2 derki pluszowe, 6 koszul damskich z haftem i jaczka, ser- weta kolorowa na stół, kapa na łóżko, 5 obrusów koloru białego, 3 męskie ko- szule wierzchnie, powleczone na pierzynę. Osoby zainteresowane zechcą zgłosić się w godzinach od 8 do 12 w pokoju 72. (k)

— **Fotograficzne powiększenia na „rozkaz” policji.** Ciekawnym oszustwem zajmuje się policja poznańska w związku z doniesieniem Chajma Kuśmierka, wła- ściciela firmy „Warta” przy ul. Woźnej nr. 20. U Kuśmierka pracował w cha- rakterze podróźującego niejaki Wolf Lu- ka z Sosnowca (ul. Bartosza Głowackiego nr. 5). Wspomniany Luka przyjmował zamówienia na powiększenia fotografii dla Kuśmierka. Po dłuższym czasie węd- rowek Luka zebrał 250 takich zamówień, otrzymując od Kuśmierka prowizję w wysokości 500 zł. Uradowany K. wyko- nał powiększenia, a przy dostarczaniu klienteli doznał przykrego rozczarowa- nia, gdyż zamawiający odmówili przyją- cia wspomnianych powiększeń. Okazało się prztem, że Luka zamówienia uzyski- wał bardzo zręcznym podstępem, gdyż oświadczał, że powiększenia te wykonuje się za darmo na.. rozkaz policji. Straty Kuśmierka wynoszą około 900 zł. (k)

— **Porzuciła portmonetkę i zbiegła.** Mieszkałąca w przytulku na Zawadach p. Magdalenę Fifer okradziono w tych dniach. Powzięła ona pewne podejrze- nie, że zrobila to bezdomna Stanisława Kociemba i gdy ją spotkała wkrótce przy Ostrowie Tumskim, starała się ją przy- trzymać. Kociemba zbiegła jednak, por- zuczając portmonetkę z zawartością 29 zł i weksel na sumę 100 zł z podpisem Mi- chała Szymczaka z Tomaszowa Mazo- wieckiego. W wyniku zarządzonego śledztwa Kociembę aresztowano. (k)

— **Spłoszeni włamywacze.** Przy ul. Przemysłowej 29 włamali się ubiegłej no- cy nieznanymi zлочyńcy do mieszkania p. Marji Cieśliewicz i skradli 2 płaszcze damskie, suknie oraz inną odzież war- tości około 500 zł. W pewnej chwili włamywaczy spłoszono i zbiegli oni niepo- znani, porzuczając w drodze skradziony łup. (k)

— **Okradzenie mieszkania.** Przy ul. Kilińskiego 9 okradziono mieszkanie p. Pawła Dziurli. Niewyśledzeni dotych- czas włamywacze zabrali 2 ubrania mę- skie, płaszcz, 3 pary butów, 37 zł gotówki oraz inne przedmioty łącznej wartości 700 zł. (k)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— W Sarbec (pow. zniński) spaliła się szopa z narzędziami rolniczymi,

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU

BADANIA NOWYCH ZNALEZISK Z OKRESU PREHISTORYCZNEGO.

Niedawno temu odkryte zostało w Pyszący, w pow. śremskim, na polu gospodarza Wojtkowiaka cmentarzysko przedhistoryczne, przyczem część grobów uległa zniszczeniu przy wybięciu kamieni otaczających groby. O odkryciu zawiadomił p. Sawarżyński, właściciel fabryki wyrobów cementowych w Pyszący Dział Przedhistoryczny Muzeum Wielkopolskiego i z ramienia muzeum przeprowadził prof. Kostrzewski na miejscu odkrycia kilkunastu rozkopywania.

Doprowadziły one do odkrycia siedmiu grobów ciałopalnych z wczesnego okresu żelaznego t. zn. z czasu około 800—500 przed Chr. Cmentarzysko należy do t. zw. kultury łużyckiej, którą większość uczonych polskich przypisuje ludności prasłowiańskiej. Pochodzi ono z okresu kulminacyjnego rozwoju tej kultury. Groby odkryte były dość obficie wyposażone w zabytki metalowe i zawierały do 30 naczyń. Cmentarzysko wspomniane oddalone jest zaledwie o kilkaset metrów od szczątków osady z tegoż czasu, badanej przed paru laty przez prof. Kostrzewskiego, a leżącej już na terytorium Sosnowca, niewątpliwie więc świeżo odkryte cmentarzysko reprezentuje miejsce ostatniego spoczynku ludności owej osady.

W samej Pyszący znamy jeszcze dwa inne cmentarzyska przedhistoryczne, badane przez prof. Kostrzewskiego w r. 1926, z których jedno, odkryte na gruncie P. Sawarżyńskiego, należy również do kultury łużyckiej i pochodzi tak samo z wczesnego okresu żelaznego, gdy drugie, leżące na polu gospodarza Vogta, założone zostało o pół wieku później, w ostatnim stuleciu przed Chrystusem i używane było nadal w pierwszym stuleciu po Chr. Odkrycie na obszarze jednej wsi dwóch współczesnych cmentarzysk świadczy o gęstym skupieniu ludności w tej okolicy, co było możliwe jedynie przy osiadłym, rolniczym trybie życia. Momentem sprzyjającym osadnictwu była płynąca w pobliżu Warta, która w czasach przedhistorycznych stanowiła ważny szlak komunikacyjny. Z zabytków odkrytych na polu P. Sawarżyńskiego na szczególną uwagę zasługuje brązowy posążek byka z długimi krętymi rogami, reprezentujący niewątpliwie przedmiot kultu, importowany w czasach przedhistorycznych z południa (z Italii?). Posążek ten, znajdujący się dotąd w zbiorach p. Sałacińskiego w Śremie, obiecał właściciel oddać do Muzeum Przedhistorycznego w Poznaniu. (k)

We Wrocławiu o Polsce i Słowiańszczyźnie. Ciężki współczesny kryzys gospodarczy odbił się i na wrocławskich „Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven“ redagowanych przez prof. Unię, we Wrocławiu Erdmanna Hanischa, a wydawanych staraniem i nakładem wrocławskiego „Osteuropa-Institut“. Pisma wprawdzie nie zawieszono, ale okazuje się ze znacznym opóźnieniem, tak np. dopiero w połowie roku 1931 zakończony został rocznik za rok 1930. W przeciwnieństwie do berlińskiego czasopisma dla historii wschodu Europy, redagowanego przez prof. Hoetzschę, w czasopiśmie wrocławskim spotykamy sporo poloników, a w tym zakresie i wśród rozpraw, których ogółem jest w obecnym tomie 7 (S. Gargas, „Polen und die Weltwirtschaft“; Th. Adamczyk: „Die Reise Katharinas II nach Südrussland im Jahre 1787“; W. Kühne: „Neue Einblicke in Leben und Werke Cieszkowskis“; I. Th. Frankl: „Dobrowsky als Orientalist und sein Weg zur Slavistik“; I. Mirtschuk: „Der Messianismus bei den Slaven“; M. Alekseev: „Die Quellen zum Idyll „Ivan Ivanowitsch“ von Rob. Browning“; Th. Wotschke: „Polnische und litauische Studenten in Königsberg.“) Obok działu rozpraw jest dział miscellaneów, komunikatów obszerniejszych z literatury i omówień książek. W komunikatach z literatury zwraca uwagę obszerny komunikat F. Epsteina pt. „Die Marksistische Geschichtswissenschaft in der Sowjetunion seit 1927“. Poza tem prof. Völker z Wiednia, autor historii Kościoła w Polsce, zestawia „Neuere Literatur zur Kirchengeschichte Polens“, a cztery inne artykuły, częściowo pisane przez Polaków, dają rewję innych jeszcze Poloników. Podnieść trzeba współpracownictwo informacyjne uczonych polskich, zwłaszcza lwowskich, z których często spotyka się nazwiska doc. Zajackowskiego i kust. Tyszkowskiego. (zw.)

Książki nadesłane

Stanisław Bobrowski, mjr.: „Zarys historii wojennej 44 pułku strzelców kresowych“. Nakł. Wojsk. Inst. Nauk.-Wyd.

SZKOŁA I ŻYCIE

WSPÓLPRACA SZKOŁY Z MUZEUM.

Interesujące uwagi na ten temat zamieszcza w „Przeglądzie Pedagogicznym“ dr. Wojciech Gottlieb z Warszawy. Powtarzamy je w głównych szczegółach.

Słowo „muzeum“ kojarzyło się do niedawna z pojęciem rzeczy martwych, bezdusznie zgromadzonych w przepelnionych uroczystych salach. Teraz muzea zapragnęły znaleźć kontakt z szeroką publicznością, pouczyć, pobudzić, wychowywać, słowem: stać się instytucją żywą. Ruch ten musiał także zaważyć o szkołę; żywa szkoła i żywe muzeum musiały się spotkać. We wszystkich niemal krajach zjawiają się próby zbliżenia muzeów do szkół, zużytkowania ich do pracy wychowawczej i dydaktycznej. Pionierami byli Niemcy i Anglija; dzisiaj niewątpliwie maszerują na czele Stany Zjednoczone.

Współpraca muzeów ze szkołami w Stanach Zjednoczonych jest zorganizowana planowo. Można rozróżnić pięć głównych typów tej współpracy.

Pierwszy typ to oddziały szkolne (school service) wielkich muzeów. Tak np. Muzeum Przyrodnicze (American Museum of Natural History) w Nowym Jorku posiada specjalny budynek, gdzie urzęda wystawy i odczyty dla szkół i przechowuje kolekcje przedmiotów muzealnych, filmów i przeźroczki, przeznaczonych do wypożyczenia poszczególnym zakładom. Podobne urządzenia posiadają muzea w Chicago, mianowicie Muzeum Przyrodnicze im. Fielda (Field Museum of Natural History), oraz Muzeum Sztuk Pięknych (Art Institute), w którym jest osobna „sala dzieci“ ze zmiennymi wystawami.

Drugi typ urzeczywistniono m. in. w Cleveland (Cleveland Museum of Art, Cleveland Museum of Natural History) i w Pensylwanji (University of Pennsylvania Museum). Instytucje te mają na swoich etatach pedagogów, którzy organizują dla szkół wystawy stałe i wędrownie, odczyty i zwiedzania, tworzą kolekcje dydaktyczne itp.

Pierwszem muzeum, założonem specjalnie dla celów pedagogicznych, jest Educational Museum w St. Louis. Obejmuje ono narażenie nauki przyrodniczej, etnologię i towaroznawstwo. Całość zbiorów przeznaczona jest na wypożyczenie szkołom miejscowym.

Jako dalszy rodzaj, już o trochę odmiennym charakterze, należy wymienić muzea dziecięce, np. Children's Museum w Brooklynie N. J., którego zbiory przyrodnicze, geograficzne i historyczne dobrane są według gustu i upodobania dzieci z wyraźnym uwzględnieniem momentu rozrywkowego. Również Children's Museum w Indianapolis prowadzone jest na podobnych zasadach; w jego salach grupy dzieci szkolnych przebywają często przez czas dłuższy; kilka dni, tydzień, miesiąc, nawet, by uczynić pewną część zbiorów (np. egipską) ośrodkiem pracy klasowej.

Wreszcie urzędują się małe muzea szkolne w poszczególnych zakładach, np. obecnie w Chicago. Wymaga to oczywiście bardzo poważnych funduszy i wykonalne jest, nawet w bogatej Ameryce, tylko dlatego, że tam przeciętne rozmiary poszczególnych szkół znacznie przekraczają normy europejskie, gdyż szkoły, nawet średnie, o 3.000—5.000 uczniów nie są rzadkością.

Mimo ograniczonych naszych środków powinniśmy dążyć do podobnej organizacji współpracy muzeów ze szkołami. Przy urzędowaniu Muzeum Narodowego w Warszawie należałoby pomyśleć o oddziale szkolnym, stworzyć etat kustosa-pedagoga, umożliwić wypożyczenie pewnych zbiorów specjalnych. Zwykle zwiedzania, chociaż z objaśnieniami, są pożyteczne, ale nie wystarczają; są one często zbyt pobieżne, chcą ogarnąć za dużo w krótkim czasie. Trzeba dążyć do bliższego obcowania z przedmiotami, a w miarę możliwości do pracy z nimi i nad nimi. W tym kierunku także własne zbiory szkół, jakkolwiek z natury rzeczy skromne, mogą być znamienne; inicjatywę w tworzeniu takich „muzeów szkolnych“, podjętą u nas np. przez I. Gimnazjum Magistratu w Warszawie, uważać trzeba za chwalebna.

ŻYCIE KULTURALNE

POLONICA WŁOSKIE

Tow. Przyjaciół Polski w Bolonii. Z wiosną br. powstało w Bolonii Tow. Przyjaciół Polski przy Circolo di Cultura. Jest to w pewnej mierze wynik kilku odczytów wygłoszonych w ostatnich miesiącach w tem mieście, a poświęconych Polsce oraz usilnych starań paru ofiarnych jednostek a także niewygasłych jeszcze tradycji polonofilskich od czasów Risorgimenta, legjonu Mickiewicza a potem Akademii A. Mickiewicza, gdzie przez pewien czas prowadził wykłady T. Lenarłowicz. Spodziewać się należy, że boloński ośrodek szybko się rozwinie. (P.)

MUZYKA

Stulecie „Normy“. Z Rzymu donoszą nam: Na rok bieżący przypada jak wiadomo setna rocznica wystawienia słynnej opery Belliniego „Norma“. Catania, gdzie spoczywają zwłoki Belliniego i gdzie znajduje się muzeum pamiątek po nim, inauguruje swój zimowy sezon opery uroczystym przedstawieniem „Normy“ (której premiera odbyła się w Scali medjołańskiej). Oprócz tego Catania uczci Belliniego wystawieniem „Purytanów“. „Lunaticy“ i może mało znanej opery „La Straniera“. Spodziewany jest wielki zjazd urzędowy i przywrotny z całych Włoch.

KONCERTY SYMFONICZNE DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

Jednym z głównych zadań utworzonej przez miasto Orkiestry Symfonicznej będzie, jak wiadomo, szerzenie kultury muzycznej, za pomocą koncertów, przeznaczonych specjalnie dla młodzieży szkolnej. Idzie o to, aby młodzież wprowadzać planowo w muzykę symfoniczną polską i obcą, przygotowując ją stopniem do ogarniania coraz szerszych horyzontów.

W poniedziałek odbyła się w Kuratorium Poznańskiego Okręgu Szkolnego konferencja dyrektorów i kierowników szkół, na której przedstawił plan tych koncertów szkolnych dyrektor Konserwatorium Państwowego Zdzisław Jahnke, który jak donosiliśmy już, z obywatelską gotowością poświęca swój czas i wiedzę na organizowanie tego doniosłego dzieła, jakim jest stała orkiestra symfoniczna miasta Poznania. Organizacją tą zajmujemy się szczegółowo w najbliższym czasie. Na razie należy zanotować, że koncerty będą się odbywały co piątek, między godziną 16 a 18, który to czas jest dla młodzieży najdogodniejszy ze względu na zajęcia szkolne i domowe. Ceny będą jak najprzystępniejsze (25 i 50 groszy za bilet) istnieje zamiar, aby dla najuboższej młodzieży szkół powszechnych przeznaczyć część miejsc wogóle bezpłatnie.

Ułożone już na kilka miesięcy programy są tak pomyślane, aby młodzież zaznajamiała się z muzyką symfoniczną poczynając od dzieł najpopularniejszych i najprzystępniejszych, zarówno klasycznych jak romantycznych. Główny nacisk będzie oczywiście położony na muzykę polską, lecz nie ucierpi na tem metodyczne wprowadzenie młodych słuchaczy w muzykę wogóle. Jest też zamiar, aby koncerty były poprzedzane krótkimi przystępnymi prelekcjami, które przygotowują młodzież na to, czego ma szukać w słyszanych dziełach.

W najbliższym czasie powrócimy do dalszych szczegółów ważnej pracy u podstaw kultury muzycznej, jaką przedsięwzięcie miasto Poznań przez swoją orkiestrę.

SLAWISTYKA

O Kochanowskim po chorwacku. Wychożące w Zagrzebiu pismo literackie „Obzor“ zamieściło interesujące studjum prof. dr. Ericha o Janie Kochanowskim. Autor jest znanym badaczem literatury polskiej, profesorem uniwersytetu w Zagrzebiu. W pracy swej podaje życiorys Kochanowskiego i omawia poszczególne dzieła poety, porównując je z utworami poetów chorwackich. Wspomina też o stosunkach, łączących Kochanowskiego z przedstawicielami chorwackiej literatury.

TEATR

Wiedzieć zmniejsza gaże. Piszą nam z Wiednia: Kurcząca się dochody państwa i malejąca w teatrach frekwencja musiały odbić się na gażach aktorów w teatrach państwowych. Są oni istotnie doborowi, talent jest nieprzeliczalny na pieniądze, wszystko to prawda, lecz przyszedł taki czas, że wyczerpane opłacanie talentu stało się zbyt ciężkim społecznym i musi ustąpić. Wiadomo, że aż przez parlament musiła przechodzić ustawa o redukcji płac aktorskich i śpiewackich na scenach państwowych. Przeszła w końcu i teraz zaczęła intendencja układy z poszczególnymi artystami. Najmniej bo tylko o 5 procent będą obcięte gaże do 2000 szylingów miesięcznie. Następny stopień obniżki, 10 do 15 proc. dotknie gaże do 5000 szylingów, jeszcze wyższe będą obniżane indywidualnie. Kwaśno przyjęto za kulisami tę nowinę, chociaż nie jest ona wcale tragiczna. Aktorzy i tak zostaną istotami uprzywilejowanymi o tyle, że przy ogólnym biednieniu, państwo ich i tak faworyzuje materialnie ponad swoje środki.

NA POBOJOWISKU

ZASP I JEGO ZASŁUGI

Warszawa, 15 września

Bitwa decydująca między teatrami polskimi a ZASP-em została zakończona. Rezultaty jej dla obu stron będzie można omówić wtedy, gdy przyniknie do wiadomości publicznej dokładna treść traktatu pokojowego, na razie ogólnikowo tylko znana. Ale jak po każdej bitwie, zostały na pobojo-wisku gruz i trupy, szczególnie w Warszawie i to na odcinku miejskim.

Cokolwiek możnaby powiedzieć o wynikach, przez ZASP osiągniętych na jednym, a nie osiągniętych na drugim odcinku frontu, pewnym wydaje się dzisiaj, że pogrzał on swoją taktyką istnienie teatrów miejskich w dotychczasowej formie, tj. jako instytucyj prowadzonych przez miasto na własne ryzyko, wśród nieograniczonych dopłat i przy olbrzymich gażach aktorskich. Tak jak w tej chwili rzeczy stoją, magistrat nie zamierza wrócić do tej formy gospodarki, do formy paradoksalnej i wprost nieprzyzwoitej w dzisiejszym kryzysie ekonomicznym.

Opery miasto prowadzić nie będzie, chyba, że zjawi się jakiś poważny kandydat na dzierżawę, kandydat zdolny złożyć zabezpieczenie pieniężne ogromnych wartości, jakie przedstawia inwentarz Teatru Wielkiego. Subwencji na teatr muzyczny miasto wogóle nie ma zamiaru udzielać. Co do dramatu, który jest czynny w trzech teatrach: Narodowym, Nowym i Letnim — magistrat również nie będzie prowadził go na rachunek własny, tj. z nieograniczonymi dopłatami. Gotów jest udzielić subwencji natomiast przedsiębiorcy prywatnemu, który na własne ryzyko teatru te obejmie. Subwencja nie ma być za wysoką, aby odpowiadała ciężkiemu położeniu finansowemu miasta.

W istocie esłychać, że Solski uznał ją za zbyt szczupłą, aby wystarczyła na teatr Narodowy i Nowy, których dzierżawę mu magistrat był zaproponował. Natomiast p. Stefan Krzywoszewski, redaktor „Świata“ i znany autor dramatyczny, zadowolony się podobno tą samą kwotą (około 400.000 zł rocznie) na wszystkie trzy teatry. Paradoks w tem jest, ale tylko pozorny. Mianowicie teatr Narodowy i Nowy były zawsze beznadziejnie deficytowe. Natomiast Letni przynosił był normalnie nadwyżki, a tylko w ubiegłym roku etatyzm gospodarki teatralnej zdobył i tutaj wreszcie sukces deficytu. P. Krzywoszewski liczy widocznie na to, że teatr Letni znów wróci do dochodowości i będzie niejako przyczynkiem do subwencji ogólnej.

Jedno wydaje się pewnem: to, że wśród trupów na pobojo-wisku teatralnym gesto legły... gaże artystów warszawskich. Gdy staną się one przedsiębiorstwem prywatnem, mowy nie będzie o czterech czy sześciu tysiącach miesięcznie dla „gwiazd“, nawet najjaśniejszych mrugających, a i pionki będą musiały wrócić do jakiejś rozsądnej normy, którą wysoko przekraczały. Gaże operowe zostały wycięte w pień — to jasne, skoro o Teatrze Wielkim na razie zupełnie głucho. Tutaj położyl ZASP istotnie wielką zasługę. Mianowicie grono śpiewaków chciało utworzyć spółkę dzierżawną i uzyskać od miasta gmach Teatru Wielkiego na przedstawienia muzyczne. Energiczni, rzeczowi, byłiby zapewne doszli do celu, kontentując się dochodami, przystosowanymi do ciężkich czasów. Alłści — jak przeniknęło z za kulis — p. Dygasa, przez ZASP-u zdołał na jakimś posiedzeniu przeforsować decyzję, że w zespole muszą wziąć udział wszyscy śpiewacy, którzy w ostatnim sezonie byli zaangażowani. Wiadomo, że olbrzymi budżet gaż był główną przyczyną niedoborów i spowodował zamknięcie przez gminę Teatru Wielkiego. Manewr p. Dygasa podciął więc w zarodku zamierzoną dzierżawę a temsamem próbę uruchomienia opery warszawskiej na rozsądnych podstawach. A wiadomo z drugiej strony, że p. Dygasa był członkiem zeszlorocznego zespółu, i że pobierał za 48 występów rocznie sumę 48.000 złotych.

T. W.

W Krakowie rozpoczyna teatr miejski nowy sezon komedją Coolusa „Ziółko“, graną w sezonie ubiegłym. Właściwa praca rozpocznie się po 1 października, gdy będzie ustalony nowy zespół.

Sensacyjna rozprawa sądowa

Wznowienie przewodu w sprawie dr. Hubert contra Święcicki — Wnioski obrony

Przy niezwykle zainteresowaniu publicznym rozpoczął się dziś w sądzie grodzkim sala 63 przerwy przed kilku dniami sensacyjny proces przeciwko b. urzędnikowi magistrackiemu H. Święcickiemu jako oskarżyciel prywatny występuje zastępca starosty krajowego p. dr. Hubert, który czuł się dotknięty wydaną przez oskarżonego broszurą. Rozprawę jak wiadomo odroczone celem powołania na świadka p. wojewodę, który miał dziś zeznać, że przeciwko dr. Hubertowi toczy się dochodzenie dyscyplinarne, a sąd miał w województwie zasięgnąć informacji.

Na początku dzisiejszej rozprawy przewodniczący p. sędzia Stach podał stronom do wiadomości, że p. wojewoda nie udzielił wyjaśnień, zasłaniając się tajemnicą urzędową. Odmówiono też dostarczenia akt z których mogłoby wynikać, że oskarżony dał władzom obciążający dr. Huberta materiał. Zastępca oskarżenia prywatnego przedkłada pismo p. starosty krajowego w którym ten wyjaśnia, że przeciwko dr. Hubertowi nie toczy się dochodzenia dyscyplinarne. Następnie skonkretyzował p. adw. Machciński te momenty oskarżenia, którym dr. Hubert czuje się dotknięty. Odpiera przede wszystkim zarzut jakoby mandant jego sprowadził na teren poznański Bogdanowa, zwyczajnego oszusta, złodzieja oraz szpiega i że osobiście nie przyczynił się do wyrobienia Bogdanowi obywatelstwa polskiego oraz jako by Zw. Pozn. Wojew. Komunalny ponieść miał szkodę z tytułu przeprowadzonych transakcji handlowych z Bogdanowem. Twierdzi, że dr. Hubert nie prowadził pertraktacji któreby przyniosły szkodę i podważyły podstawy finansowe wspomnianego.

Duże poruszenie wywołał wniosek obrońcy oskarżonego, p. adwokata Lompy, który domagał się powołania

na świadków adwokata i notariusza dr. Czerwińskiego oraz dr. Z. Nowosielskiego na okoliczność, że dr. Hubert nielegalnie współdziałał w kierunku wyrobienia aferzyście Bogdanowi obywatelstwa polskiego i że za tę czynność otrzymał miał 1.500 dolarów. Dr. Hubert zaprzecza temu.

Obrona wnosi o dalsze odroczenie rozprawy na kilka dni celem umożliwienia stronie oświadczenia się i przedstawienia konkretnych dowodów. Wniosek swój obrona uzasadnia tem, że jest zaskoczona odpowiedzią p. wojewody, który jak wiadomo odmówił wszelkich wyjaśnień z powołaniem się na tajemnicę urzędową. Zastępca oskarżyciela prywatnego jest przeciwny odroczenia rozprawy. Obrona pozatem stawia dalszy wniosek o powołanie na świadka również p. prezesa Seweryna Samulskiego, który ma zeznać, że oskarżyciel dr. Hubert dając zlecenie zakupu węgla dla Komunaln. Zw. Pozn. wiedział o tem, że rzekomy Bogdanow naraził wspomniany Związek Komunalny na około 30 tys. zł. straty, a mimo to w dalszym ciągu utrzymywał stosunki z Bogdanowem. Nadto wydał o nim jak najlepszą opinię.

Po wyjaśnieniach dr. Huberta w związku z wnioskami obrony sąd postanowił przychylić się do wspomnianych wniosków i odroczył, rozprawę do 28 września godz. 12 w salce 63 sądu grodzkiego. Przewodniczący polecił oskarżonemu, aby w ciągu 4 dni przedstawił faktyczne dane celem przeprowadzenia dowodu prawdy i nadmieniał, iż dalszej zwłoki na dostarczenie nowych dowodów udzielać nie będzie. Okoliczności inkryminowane, które mają być potwierdzone przez świadków, mają być wyszczególnione co do każdego świadka osobno. (z)

Sprawa stygmatyczki z Konnersreuth

(KAP) W ostatnich czasach w prasie ukazało się szereg wiadomości, dotyczących Teresy Neumann, nie zawsze zgodnych z prawdą. Istotnie, ks. biskup z Regensburga zabronił odwiedzania stygmatyczki. Zakaz ten jest w związku z ostatnią polemiką, jaka wywiązała się pomiędzy profesorami katolickimi, dr. Wunderle i dr. Margerem, a prof. Gerlichem, protestantem, autorem poważnej pracy o stygmatyce. Profesorowie katolicy zarzucili prof. Gerlichowi, że przypisywanie przez niego charakteru nadprzyrodzonego stigmatom Teresy Neumann jest przedwczesne, i że badania dotychczasowe nie pozwalają jeszcze na wyprowadzenie ostatecznych wniosków ze stigmatów, wizji, ze słów, które wypowiada podczas swych ekstaz Teresa Neumann.

Prócz tego teologowie katolicy zażądali aby dalsze badania stanu stygmatyczki odbywały się na jednej z klinik lekarskich. Wnioski teologów katolickich zaakceptował biskup regensburski, jednakże przeciwko wyjazdowi Teresy Neumann zaopiniował jej ojciec. W odpowiedzi na to, kurja biskupia nie udzieliła obecnie zezwolenia na odwiedzanie stygmatyczki.

Zarządzenie kurji zostało wywołane ponadto szerszycami się pogłoskami o rzekomych przepowiedniach Teresy Neumann o mającym jakoby nastąpić potopie we wrześniu, co wywołało popłoch wśród zaobohonej ludności.

Korespondent nasz donosi, że pogłoski te szerzą wrogowie stygmatyczki, by ją zdyskredytować.

Czołgi bojowe

po raz pierwszy w użyciu 15 września 1916 roku.

Na długo przed wojną były już tanki w użyciu w Ameryce, skonstruował je Benjamin Holt w latach 1904—1905. One to właśnie, bez względu na obciążenie, poruszały się z łatwością na każdym terenie, pokonywując wszelkie przeszkody. Zimą, gdy miasta lub farmy odcięte były od świata, wielkimi, nieprzebyteymi zaspami śnieżnymi, traktory Holta, t. zw. Caterpillary (dosłownie „gąsienice”) z łatwością przebijaly się przez zwały.

W październiku 1914 r. oficer inżynierijnych wojsk angielskich, E. D. Swinton, przedstawił plan, dotyczący budowy wozów bojowych, zdolnych do przebijania się przez zaskieki z drutu kolczastego i okopy. Sprawa ta oparła się o najwyższe dowództwo, które z początku utosunkowało się sceptycznie do tego projektu. Jednocześnie pułkownik (później generał) Swinton przedstawił swój projekt naczelnemu dowództwu francuskiemu, które natychmiast zamawia tanki. Pod koniec sierpnia 1916 r. pierwsza partja tanków przybyła na front zachodni. Postanowiono użyć je po raz pierwszy w celu posunięcia się naprzód na linii pomiędzy Somą a Ancrę

Pierwszy atak tanków odbył się dnia 15 września 1916 r. Wyruszyło 49 tanków o świcie, wśród lekkiej mgły. Niemcy byli zaskoczeni. Pierwszy jednak atak nie był uwieńczony całkowitem powodzeniem. Tanki przebywały z łatwością okopy, zaskieki druciane i wały, nie mogły się jednak poruszać na terenach zoraných przez wielkie pociski. Z liczby 49 tanków tylko 32 osiągnęły tego dnia linię frontu. Z tych 9 poprzedzało posuwającą się naprzód piechotę, 9 szło w rezerwie, 14 ugrzęzło w miękkiej ziemi.

Pierwszy chrzest bojowy tanków, aczkolwiek nieuzupełnie udany, przekonał sprzymierzeńców o roli, jaką mogłyby odegrać w losach wojny. Powstają nowe typy tanków, które zdolne są już poruszać się na rozoranych polach bitewnych.

W bitwach 1917 r. tanki osiągały coraz większe powodzenie. Punktem zwrotnym była bitwa pod Cambrai (20 listopada). Ruszyło do ataku 378 tanków: Niemcy, przerażeni i zaskoczeni tą ilością opancerzonych wozów, poddają się masowo i cofają się w nieładzie.

Następuje ostatni rok wojny. Prócz Anglików, tanki budują Francuzi i Amerykanie. Żaden atak nie odbywa się bez współudziału tanków, które decydują teraz o zwycięstwie Aliantów. M. D.

Japonia krainą hałasu

Wyobrażamy sobie powszechnie, że Daleki Wschód, „kraj uśmiechu”, jak nazywają Japonię, to przystań przedziwnego spokoju i cisy kojącej. Było to ongiś, kiedy Japonię nazywano poetycznie „krajem kwitnącej wiśni”. Ale obecna, przemysłowa Japonia zamieniła się w piekło hałasu i stuk. Hałas koncentruje się nie tylko na ulicach, ale i w domach, bo tam nie istnieją dzielnice fabryczne, odgraniczone od dzielnic mieszkaniowych. Fabryki mieszczą się w domach prywatnych, i na odwrót domy prywatne w fabrykach. Stąd hałas i zamieszanie bez chwili wyciszenia w własnym, „cichym” kątku, który stał się utopią w nowej Japonii, szarpie nerwy małych, biednych Japończyków. Gazeta jańska „Mainichi”, wychodząca w milionowym mieście Osaka, uskarża się na ten temat, twierdząc, że tylko domy przemysłowe najnowszej typu posiadają oddzielne ubikacje i budowlę. Powszechnie bowiem zwykłe domy służą dwóm celom, i to życiu prywatnemu i fabrycznemu. Stąd staje się hałas na ulicach i trzask maszyn tkackich w domach plagą nie do zniesienia. Ludzie żyją stale, jak na wulkanie, pełnym grzmotów i trzasków.

„Postępowe” oszustwo

Z racji przypadających w tych dniach żydowskich modłów pokutnych, właściciel dużej sali t. zw. londyńskiej w Falenicy pod Warszawą, p. Mendel Menache wynajął ją na zbiorowe modły dla współwyznawców i ogłosił plakatami, że sprawdza z Ameryki słynnego kantora Josefa Rosenbluma, który da w Falenicy 3 gościn-

Na polowaniu w Genewie

Schober do Curtiusa: Herr Kollege, tego zajęcia fatalnie spudlowaliście.

ne występy. P. Menache kazał sobie zapłacić za miejsca: 1 po 5 zł., drugie po 3 zł., i urządził estradę dla słynnego śpiewaka za parawanem. Pierwszy dzień upłynął w pastroju bardzo podniosłym, modlący się pokutnicy dzięki artystycznym śpiewom arcyministra przeżyli mile nastroje. W drugim dniu jednak jeden z pokutników, dośladawczy się w wyższych tonach słynnego Rosenbluma podejrzanym śmierdząc, zajął za parawan i zdrętwiał ze zgrozy. Oto ujrzał patefon, który nakręcony przez pomysłodawcę p. Menachera, upajał przy pomocy głośników falenickich słuchaczy. Powstała awantura, gdyż współwyznawcy p. M. oskarżyli go do rabina, o proste oszustwo i zdrwienie z pobożnych ich uczuć. Wyrok rabina brzmiał: musi oddać co zabrał niesłusznie i p. Menache oddaje obecnie wpłacone do jego kasy pieniądze za wstępy na „koncerty słynnego Rosenbluma w Falenicy”.

Z różnych stron Polski

Budowa drewnianych domków w Łodzi

W związku z akcją budowy drewnianych domów, rozpoczętą na terenie Rzeczypospolitej, Łódź po przyznaniu kredytów na powyższy cel, ogłosiła przetarg na budowę serji drewnianych domków. Obecnie przetarg został ukończony tak, że magistrat już w bież. tygodniu podpisze umowę z firmami, które przystępują do natychmiastowej budowy. Pierwszą serję domów w ilości 16; firmy zobowiązują się ukończyć w m. grudniu roku bieżącego.

1.200.000 rent dożywotnich dla aktorów warszawskich

Na środowem zebraniu Magistratu stołecznego powzięta została uchwała, mocą której wszyscy artyści opery przeniesieni zostali na emeryturę. Ze stu świeżo kreowanych emerytów, którzy pobierać będą dożywotnią rentę, najlepiej uposażony został prezes Z. A. S. P. Ignacy Dygas, który otrzymywać będzie 700 zł. miesięcznie. Doboszowi przyznano rentę 600 złotych, zaliczając mu 21 lat pracy w operze, prymabalerijny opery panie Szmolcówna i Szymańska otrzymały po 400 złotych. Prócz osób przeniesionych na emeryturę dano czterdziestu osobom odprawę w wysokości jednomiesięcznej pensji za każdy rok pracy. Największą odprawę 8 tys. zł. otrzymał p. Ozimiński, dyrektor opery. Ogółem wzięszy Magistrat przyznał 1.200.000 zł. rocznych rent i 600 tys. zł. jednorazowych odpraw.

Poślubił własną siostrę.

Sąd rabinacki w Warszawie ma obecnie poważny kłopot z rozplataniem zawilego węzła rodzinnego, związanego przez niezwykle koleje życia jednej rodziny, żyjącej długie lata w rozprószeniu. Do Otwocka przybył niedawno z Ameryki Jack Berek, i poznawszy tam urodziwą panią Różę Natman, z miejsca się zakochał i postanowił się ożenić. Zawiadomił o swej decyzji bawiącego w Ameryce ojca p. Mayera, który przybył na ślub syna do kraju. Zanim jednak ojciec zdążył przepłynąć ocean, niecierpliw młodzi pobrali się. Przybycie ojca było jednak pionorem na szczęśliwym horyzoncie ich małżeństwa. Oto okazało się, że teściowa jego syna jest porzu-

cona przez p. Mayera przed laty ślubna jego żona p. Złata, a Różia, jej córka, która obecnie upodobał sobie syn p. Mayera, Jack i co gorsza pojął za żonę, jest siostrą swego męża. Powstała więc niezwykła komplikacja, bo sąd rabinacki musi udzielić aż dwóm parom rozводу, rozrywając jedno małżeństwo już w uczuciach wygasłym i drugie świeże, tak do niedawna gorące ku sobie miłością plażące.

RADJO

Programy radiofoniczne

Czwartek, dnia 17 września 1931.

Poznań (335 m.) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 17.30 Torem literatury i poezji; godz. 17.45 kwadrans gospodarczy (wygl. dr. Chelmitkowski); godz. 18.00 koncert popołudniowy (transmisja z Warszawy); godz. 19.00 „Humor” wygl. p. Z. Nowoski, art. T. P.; godz. 19.15 feljton rolniczy p. t. „Wychów konia remontowego”; godz. 19.30 skrzynka rolnicza”; godz. 19.45 „Emil Verhaeren i jego poezje”; godz. 20.00 kwadrans turystyczno-krajoznawczy (wygl. prof. Kilarski); godz. 20.30 „Fidelio” opera L. van Beethovena, transm. z Genewy (via Warszawa); Po transmisji sygnał czasu, komunikaty.

Warszawa (1412 m.) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 „O instytucie gospodarstwa domowego”; godz. 16.00 muzyka gramofonowa; godz. 16.35 wiadomości wojskowe dla wszystkich; godz. 16.50 „Wystawa sztuchów w Kamienicy Baryczków w Warszawie”; godz. 17.15 muzyka gramofonowa; godzina 17.35 „O budowie atomów”; godz. 18.00 koncert. Wyk.: pp. St. Millerowa (sopr.), Bolesław Ginzburg (wieloncelista) i prof. L. Urstein (akomp.); godz. 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 19.40 giełda rolnicza; godz. 20.00 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.15 słowo wstępne do transmisji z Genewy — prof. Felician Szopski; godz. 20.30 opera „Fidelio” — L. van Beethovena (transmisja z Genewy); Po transmisji — muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Koenigswusterhausen (1635 m.) godz. 12.00 i 14.00 płyty gramofonowe, godz. 20.00 transmisja z Hamburga. **Berlin (419 m.), Królewiec (217 m.), Wrocław (325 m.), Gliwice (253 m.),** godz. 20.30 transmisja opery z Genewy. **Muehlacker (360 m.), Frankfurt - Kassel** transmisja opery „Salomé”. **Langenberg (472 m.)** godz. 20.00 utwory Haydna, Mozarta i Beethovena. **Wiedeń** godz. 20.00 wieczór pieśni, godz. 21.00 koncert. **Medjolan (500 m.)** godz. 20.45 „Norma” opera Bellini’ego. **Rzym** godz. 21.00 koncert symfoniczny. **Ryga (524 m.)** godz. 21.05 muzyka operetkowa. **Budapeszt (550 m.)** godz. 20.20 transmisja opery „Fidelio” Beethovena z G-newy

Zapisy na członków wspierających T. C. L. przyjmują wszystkie redakcje miejscowych pism. Biura Zarządu T. C. L. znajdują się przy ul. Ratajszaka 16, tel. 10-50, gdzie przyjmują się zapisy na członków.

23-cia Loteria Państwowa (Nieurzędowa).

W piątym dniu ciągnięcia 5-ej klasy padły następujące wygrane:

- Po 25.000 zł na nr. nr. 165492 194975.
20.000 zł na nr. nr. 56397.
Po 10.000 zł na nr. nr. 132801 204345.
5.000 zł na nr. nr. 206023.
Po 3.000 zł na nr. nr. 15298 80101 104436
106754 189223 201139 202340.
Po 2.000 zł na nr. nr. 1093 1195 7002 15946
29228 47698 51397 86519 104635 104844 111042
117889 145744 147080 191546 190762 202176.
Po 1.000 zł na nr. nr. 2298 7106 9781 15968
23643 53978 55776 65941 66245 73118 74085
98552 108256 109510 127820 141216 146560
147167 161019 171186 184626 186526 193443
199304.
Po 500 zł na nr. nr. 139 826 4538 4796
4876 5340 6862 6888 1243 8150 8381 9718 10348
10586 10597 10919 13334 13641 13686 14899
15301 16295 18093 18943 19268 22575 24133
26572 32557 34564 34738 35902 36418 38084
38106 45098 45426 46212 46611 46930 47855
47865 49813 51286 51957 52297 56375 58050
59839 60117 60705 60720 66376 66534 66932
68747 70669 71870 72401 73839 74056 74562
75126 79492 79594 80207 81420 82569 86039
86235 88972 90884 92919 93573 95985 99768
100149 100400 104103 108169 109218 113914
117757 120123 120564 120811 120881 121025
123135 123713 123719 125942 127055 127578
128084 129900 130834 131221 132794 133287
133779 136269 137362 138846 139625 140932
141178 141928 144338 146842 149972 159446
160882 163266 164027 165060 168215 173311
173329 175734 176013 176655 178844 179689
180230 180662 182193 182772 183214 183407
184337 185497 185865 187098 187335 187432
188788 189276 190114 191082 191176 192247
192266 195901 196490 199449 199772 202272
202439 203812 204452 204591 206666 208381
209197 209357 209817.
Po 250 zł wywrały numery następująco:
134 201 71 339 96 444 82 575 611 30 43 797
842 924 69 1045 308 9 30 621 86 719 82 86 2065
163 212 56 323 402 514 87 75 82 611 793 838
3114 79 89 251 71 86 351 426 92 549 68 626 77
705 800 98 4034 120 33 206 70 448 50 595 629
733 846 5008 317 485 566 620 884 949 99 6310
408 519 26 31 71 700 83 340 42 77 972 7000 92
128 96 351 432 585 823 37 915 71 92 8116 80
237 39 363 419 97 784 924 71 9071 284 335 405
7 625 37 70 719 47 868 818 10135 261 65 334
89 496 500 637 93 99 832 11003 109 30 62 222
35 422 27 570 601 62 815 20-922 39 93 12068
81 121 48 258 63 348 422 608 38 709 832 946
13004 384 448 50 513 38 54 714 874 921 14259
60 450 61 514 803 907 98 15003 44 83 207 60
361 77 457 621 700 85 96 869 949 16015 17 176
392 501 62 673 726 37 810 13 71 956 17031 155
223 53 342 605 23 47 64 70 83 724 934 18016 51
112 208 11 24 313 23 479 689 755 19037 81 411
564 706 842 97 970 20011 34 36 145 69 87 287
326 446 507 48 657 83 763 832 78 982 21007 334
470 77 542 606 911 22004 57 110 81 292 362 444
605 64 737 99 976 23146 270 388 404 27 76 822
27 908 90 24183 248 555 609 738 58 84 842
911.
25271 303 25 72 501 19 30 77 777 865 921
37 83 26037 71 150 52 238 55 76 423 526 59 94
98 643 797 819 903 61 27058 69 156 251 308 60
63 70 521 69 613 25 50 20076 95 138 255 448
58 62 518 80 619 773 870 914 33 60 29074 116
316 91 411 750 811 30012 26 34 129 417 67 73
84 87 595 706 59 835 31095 98 108 28 90 295
491 549 880 938 32063 157 257 64 84 514 16 76
729 60 826 935 80 33099 100 55 237 611 51 87
948 71 72 83 34039 59 190 231 422 94 509 22
616 717 47 882 35043 133 94 235 68 85 87 331
35 77 414 20 695 709 40 57 806 939 41 36058
135 52 56 304 401 43 91 531 64 728 47 49 975
37075 109 44 59 259 408 515 619 28 83 737 46
48 64 849 38139 79 300 10 470 535 44 67 690
715 35 64 835 39 39035 50 380 461 516 22 641
715 869 84 933 49 40024 119 272 80 501 601 23
60 716 17 828 983 97 41011 41 85 98 109 24 25
230 43 306 17 414 82 506 17 19 48 99 651 715
49 53 872 928 56 42108 74 296 555 949 43000
142 263 75 364 423 529 55 84 615 813 960 75
98 44014 235 317 396 503 21 79 700 6 980 45010
303 5 24 505 52 855 46005 62 196 224 445 85
529 627 60 793 847 54 95 47116 44 48 307 25
30 458 673 82 922 41 53 63 83 48062 248 407

- 720 59 96 819 74 49036 137 76 81 240 378 586
661 725 84 846 917 45 99.
50015 93 203 75 78 319 31 33 519 620 96
708 74 811 31 42 51051 75 317 90 452 76 93 507
99 797 97 98 52172 221 533 866 79 53100 63 94
270 330 438 95 603 46 78 742 53 816 21 946 57
75 54139 82 93 289 367 76 462 543 59 63 85
792 929 45 55063 95 98 263 333 68 428 46 530
70 674 817 50059 216 358 87 421 39 41 46 49
555 737 860 70 970 57013 22 127 47 325 610 832
950 64 88 58003 52 154 254 499 500 31 656 64
708 819 59006 11 80 233 92 322 53 643 751 61
96 962 60450 614 825 83 61005 13 355 613 37
910 21 95 62043 248 67 403 51 70 87 500 41 992
63018 62 192 343 496 526 44 640 64001 93 181
210 21 360 498 556 792 918 88 65030 32 78 89
110 245 378 411 46 533 40 60 701 85 833 66125
206 66 69 413 34 64 535 58 87 627 90 879 98
67036 162 75 209 395 489 571 604 12 47 713 39
75 920 70 68012 49 72 180 289 536 648 700 42
846 904 35 69 69099 240 393 428 41 674 712 90
933 88 97 70285 92 355 69 422 47 51 641 956
79 71004 56 78 355 64 485 530 82 72043 136 74
235 308 14 81 405 511 48 69 644 50 732 92 851
912 32 73037 59 207 92 335 86 433 522 57 735
807 74187 334 86 525 880 937.
75031 35 103 28 31 436 55 62 544 90 605 890
97 928 38 76069 282 393 98 402 612 93 95 711
810 77036 57 59 79 89 167 80 395 457 525 30 82
698 731 45 820 28 78108 19 202 30 56 326 663
731 835 950 79031 70 141 291 337 74 94 427 57
711 70 807 85 928 61 80048 92 136 288 315 17
98 462 517 607 55 81041 50 101 203 320 83 535
95 656 758 59 166 978 82125 93 205 83 494 533
883 83201 325 30 425 29 99 561 601 33 68 750
53 54 835 78 951 84007 38 337 51 640 58 68 751
866 912 70 85081 210 72 537 623 912 47 97 816
86009 41 71 120 33 426 32 74 636 52 94 749 65
880 931 87008 66 138 83 200 339 51 65 406 48
547 49 669 51 713 64 864 88259 300 76 465 97
844 85 992 89083 307 516 679 87 716 44 808
67 84 88 90076 245 412 98 510 88 688 937
91082 146 230 426 878 902 10 92031 38 77 238
55 408 60 556 708 19 33 99 855 963 93047 104
35 246 84 310 43 434 551 54 61 658 803 43 65
94081 149 240 300 438 589 639 759 941 59 95143
230 399 770 81 862 78 993 96033 353 441 57
567 68 701 28 92 816 97073 121 44 317 27 517
603 38 711 887 94 937 48 98002 69 134 213 64
97 315 78 96 428 555 58 615 715 71 802 39 52
907 99188 237 56 301 11 98 682 796 801 46 97
984.
100203 49 54 312 50 75 451 63 561 99 821
23 714 903 62 101026 201 91 316 36 50 416
44 78 992 102014 89 314 15 434 69 94 532 47
648 76 762 819 935 49 103006 11 39 145 73
416 536 668 725 842 999 104055 99 220 75 411
529 630 39 54 82449 105016 22 60 192 260 68
303 474 550 629 61 872 106034 63 105 8 9 201
726 842 107005 196 220 35 521 644 816 972
108085 184 85 94 211 35 36 77 375 94 502 4
15 60 708 53 936 79 109082 142 274 438 44 47
577 636 739 43 64 835 90 929 77 110114 223 69
71 658 71 710 111011 104 218 352 545 87 624
74 83 719 92 800 11 916 19 29 75 112087 101
79 343 788 81 483 574 76 748 860 962 113009
17 98 175 205 318 498 585 717 26 840 114017
57 102 90 228 462 587 674 702 78 90 807 916
115107 499 512 75 90 724 896 908 89 116023
67 103 83 285 327 505 41 631 49 701 16 82 848
94 117180 247 411 25 73 504 28 57 62 68 631
753 61 889 118152 202 16 84 320 64 75 423 558
64 89 657 71 741 77 846 955 93 119056 142 96
240 310 428 539 46 794 802 4 6 951 120227
142 71 356 469 503 73 89 629 715 35 84 92 326
936 40 121069 184 285 313 18 577 83 700 9
857 967 122016 81 98 154 310 64 65 468 574
89 603 11 59 714 77 123068 162 275 309 51 509
621 99 758 81 809 124054 137 45 69 236 46 53
62 334 78 426 528 32 89 641 921 96.
125075 121 237 38 372 438 557 673 819 23
43 61 88 126035 55 214 62 304 14 413 46 80
772 85 127242 531 699 822 933 88 128010 38
43 139 79 297 317 739 987 129121 297 301 63
502 65 749 882 130044 96 105 73 228 48 56
349 458 60 533 87 646 719 966 131157 229 73
74 87 91 308 52 55 63 442 68 503 714 62 871
98 946 80 132090 100 452 604 728 69 888 976
133071 204 22 343 62 485 579 731 831 134267
80 339 78 477 565 68 653 73 703 34 802 38 39
47 989 135037 119 204 16 22 40 42 97 432 642
63 720 39 804 22 982 97 136131 303 45 46 405
520 670 728 137054 302 544 939 138074 236
549 301 3 11 716 834 998 50 89 139027 75 100
13 228 68 313 458 92 556 893 91 41 140129
82 219 53 344 55 76 505 34 38 97 603 921 22 82

- 141327 61 80 439 543 73 91 673 557 801 20 49
56 77 94 915 22 62 142477 564 80 92 612 287
873 908 30 143099 201 89 363 403 42 82 501 52
64 71 748 825 952 69 144402 31 516 628 70 375
931 145001 94 223 413 77 503 81 729 51 628 45
96 940 85 146003 36 186 214 62 73 398 423 75
523 91 674 749 53 835 918 27 58 60 87 147111
40 47 330 99 524 70 726 856 148058 223 48 71
323 429 38 81 92 99 733 67 810 80 149058 97
199 454 93 469 620 31 792 831 94 906.
150195 296 427 544 694 717 23 920 23 27
59 83 151049 88 207 41 340 542 614 799 808 981
152163 95 249 428 687 760 856 978 153135 85
309 29 422 30 38 547 681 770 917 80 93 154042
158 202 6 9 54 55 75 301 9 408 62 64 70 569
79 83 720 56 81 87 827 41 938 91 155047 183
410 23 24 64 668 819 21 91 156054 104 88 376
431 549 605 12 50 157026 83 111 17 33 239 321
682 751 99 807 10 66 158148 217 38 49 327 404
536 59 689 935 159033 194 226 96 324 469 503
47 669 773 880 87 160070 363 94 616 17 706 38
57 841 968 161122 85 220 639 779 834 45 938
64 92 162026 28 34 127 222 58 78 428 505 27
41 629 59 60 163041 209 472 606 51 64 71 761
63 808 936 164030 102 79 273 337 434 64 554
600 744 905 16 26 165046 55 301 36 64 517 614
90 710 11 25 977 166077 89 205 63 378 95 402
39 554 73 701 24 42 92 167079 151 446 73 515
96 612 24 35 861 38 901 168080 86 90 159 69
210 70 72 330 424 77 558 62 647 730 87 829
931 65 99 169047 123 93 220 63 69 305 11 23
75 81 479 85 507 43 92 601 19 20 72 707 817
929 45 170041 191 92 300 28 35 525 26 43 683
84 804 41 57 991 171024 56 106 406 32 48 671
809 71 78 913 172026 45 121 203 334 489 600
11 747 173098 180 237 339 58 440 538 629 33
37 88 94 738 61 914 37 174100 50 55 467 92
515 624 66 725 47 61 857 60 919.
175305 30 468 529 72 632 51 745 845 942
176094 158 98 341 89 424 27 90 575 666 69 81
721 905 14 29 30 177038 79 107 203 86 302 25
556 703 34 56 86 846 67 178018 33 42 198 303
30 74 81 410 85 542 74 637 47 747 802 179007
8 56 83 102 86 91 287 608 16 868 75 956 58
180004 8 54 286 447 59 61 82 598 637 55 721
42 810 30 46 907 16 33 39 80 181000 32 62 261
91 306 409 69 543 47 54 77 682 812 15 78 182103
6 35 301 24 53 76 90 521 855 949 56 183021 33
100 426 52 59 575 97 722 63 78 809 51 60 912
56 184004 45 71 108 11 39 62 206 51 334 431
514 49 78 83 96 631 79 708 13 16 41 842 60 92
185108 55 591 799 880 186086 179 81 96 206
26 314 19 73 419 47 51 89 512 24 618 31 771
74 97 995 187063 236 363 402 61 83 528 815
72 188010 52 119 282 320 518 50 65 93 643 55
85 728 42 908 12 189012 210 505 95 645 55 700
810 974 190233 60 62 406 692 882 973 82 191000
44 65 245 315 76 92 557 693 727 856 967 192074
112 216 48 52 300 473 632 35 46 734 39 54 835
65 915 19 52 193001 11 24 191 215 19 27 42
53 63 327 90 416 26 501 18 28 61 84 665 93
882 946 67 68 85 87 194018 52 59 83 91 242
397 424 669 82 35 975 195073 176 93 338 686
707 824 900 196037 88 94 358 564 626 28 51
52 744 857 68 87 197047 101 14 85 208 339 546
99 633 35 889 198152 238 48 361 511 87 617
783 98 855 941 199014 179 87 249 62 307 56
500 4 22 603 12 29 40 91 754 814.
200096 118 263 307 68 90 402 15 61 524 87
621 74 84 897 931 53 201023 50 101 21 32 51
217 40 65 91 334 70 424 34 43 60 509 610 66
713 36 51 806 56 914 202034 280 87 312 25 32
34 40 69 450 512 38 742 61 897 926 203008 95
243 305 54 87 498 636 771 863 64 984 204005 53
118 203 59 88 372 444 58 79 540 45 64 631 44
58 769 824 39 40 919 71 205074 104 19 51 93
214 317 55 418 42 90 548 99 611 18 792 831
45 64 934 206047 49 82 163 314 453 540 51 634
40 98 765 815 17 31 72 953 207054 130 83 237
65 368 431 533 783 877 79 900 33 47 208010 20
163 338 57 98 411 64 69 798 825 916 23 60
209055 64 75 171 244 423 66 68 511 47 57 657
740 97 827 74 84 99 916 45.
(Ciągnięcie od 9 września do 14 października 1931 r.)

W RZYMIU
Pensjonat Matki Ledóchowskiej
Via Regina Giovanna di Bulgaria 23.
Dla dorastających pań pragnących
uzupełnić praktycznie i teoretycznie
wiadomości języków: francuskiego, angielskiego i włoskiego, oraz Historji sztuki rozpoczyna wykłady dn. 16. X. rb.
Zwracać się po informacje i prospekty:
Pniewy, Zakład św. Olafa, woj. Poznańskie.
Pw 7387-57.5

dującymi motocyklistami Polski tej miary co Ripper i Hołuj z Krakowa, Bogusławski z Katowic, Docha i Frankowski z Warszawy, Röhr i Zimmer z Gdańska oraz w. i. Z pośród zgłoszonych jest sześciu czołowych kierowców z Klubu Motocyklistów Bydgoszcz z hr. Alvenslebenem na czele, który reprezentuje najwyższą klasę europejską. Celem uniknięcia natłoku przy kasach otworzono przedprzedaż w firmie Z. Poplewski, pl. Wolności 1.

Piłka nożna
„Lechja” lwowska zjeżdża do „Warty” w swym najsilniejszym składzie, aby powetować swą porażkę, jaką doznała we Lwowie. Wiadomo, że „Lechja” dotąd wygrała swe spotkania tylko na boiskach zamiejscowych i to z drużynami jak „Legja”, „Wisła”, „Polonia” itd. Wobec tego „Warta” będzie musiała zdobyć się na dobrą grę, ażeby zwyciężyć.
„Legja” i „Gryf”. Ostatnie spotkanie o wejście do ligi w Poznaniu w grupie pierwszej odbędzie się w niedzielę na stadionie miejskim o godz. 11.

</

We wtorek, dnia 15 września, o godz. 11 przed południem zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz ukochany ojciec, teść, dziadek, pradziadek, szwagier i wuj, s. p.

Antoni Serdecki

w 93 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 18 września, o godz. 4 po południu z domu żałoby w Kościanie, plac Wolności 18.

zw 11006

Kościan, Leszno, Poznań, Kostrzyn, Września.

W ciężkim smutku pogrążeni
dzieci i rodzina.

Obszernych, jasnych, masywnych, parterowych ubikacji na przemysł

przy ulicy Wielkiej lub w pobliżu poszukuję zaraz.
Zgłoszenia pod nr. telefonu 18-56. zw 11009

Kierownik biura adwokackiego

obeznany dokładnie z praktyką notarialną i adwokacką może się zgłosić za dołączeniem świadectw Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dw 1071

Młodszy sekretarz adwokacki

zdolny, z praktyką w większych kancelariach adwokackich z dobrymi referencjami, poszukuje posady, także jako pod-sekretarz. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zw 11003

Wróciłem

Dr. med. Z. Donat

Choroby wewnętrzne — Gabinet Roentgena

Poznań, św. Marcina 41.

Pw 7389/37.66

KORZYSTNIE PRZEPROWADZKI WYKONUJE

OWCZE

serki

(duże i małe)

nr 5712

SER KREMOWY

ze słodkiej śmietanki

wysyla każdą ilość

Spółka Mleczarska
w Górze, poczta Błaszki.

Pw 7387/37.72

Kurs historii sztuki

polskiej i europejskiej

rozpoczynam z d. 1 października r. b. Zgłoszenia przyjmuję codziennie 5—7 wiecz. Podgórna 7, m. 3.

Romana Szymańska,
asyst. nauk. Muzeum Wielkop.

Kursy te przeznaczone są dla osób interesujących się sztuką i dla młodzieży pozaszkolnej jako uzupełnienie wykształcenia.

zw 10944

SZKÓŁKI PODZAMECKIE

Franciszka hr. Zamoyskiego

poczta Maciejowice, woj. Lubelskie

polecają na sezon jesienny

PO CENACH ZNACZNIE ZNIŻONYCH

DRZEWA I KRZEWY OWOCOWE

Drzewka i krzewy ozdobne, iglaste i liściaste.

Cenniki wysyłamy na żądanie.

nw 5700

Groch, fasolę, Grycha kaszę,
ziemniaki eksportowe

zakupuje nw 5707

D/H. W. Masłowski,
Warszawa, N. Świat 26.

Oprawy książek
wielkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

ŚWIATŁO

najważniejszym czynnikiem w życiu ludzkim.
Lampy i latarnie naftowo-żarowe

„Maxim”

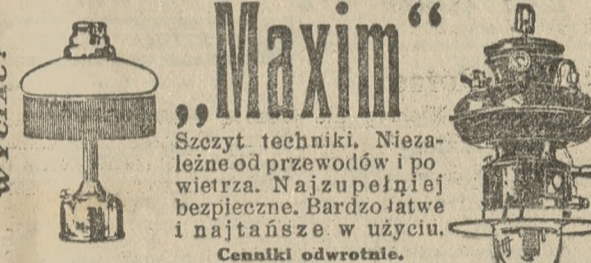
Szczyt techniki. Niezależne od przewodów i po wietrze. Najzupełniej bezpieczne. Bardzo łatwe i najtańsze w użyciu.

Cenniki odwrotnie.

Skład Fabryczny

T. Br. Śniegocki, Poznań,
Fr. Ratajczaka 2.

WYCIĄG:

nr 7382-37.51

Wierzycieli firmy

Dębienko, Tow. Akc.

w Stęszewie, upraszamy o przybycie na salkę Strzeży Budowniczych, Sew. Mielżyńskiego 23, I p., w piątek o godzinie 5 po poł. w celu porozumienia się i wspólnego wystąpienia.

Wierzyciel.

II. Nn. 1/31 **UCHWAŁA** Firmie W. Bukowski Tartak Parowy, budownictwo, handel drzewa i obróbka drzewa Oborniki, udziela się odroczenia wypłat na przeciąg trzech miesięcy t. j. do dnia 12 grudnia 1931 r., a nadzorca sądowym mianuje się adwokata Zygmunta Stefanowicza w Obornikach. Oborniki, dnia 12 września 1931. Sąd Grodzki. nw 5306

UCHWAŁA. W postępowaniu zapobiegawczym, wdrożonym do majątku firmy Wielkopolska Fabryka Konfekcji Damskiej Józef Szuster w Poznaniu, Stary Rynek 76, zatwierdza się układ zapobiegawczy, zawarty na terminie dnia 26 sierpnia 1931 r. Poznań, dnia 31 sierpnia 1931 r. nw 5305 Sąd Grodzki 2 a.

F. 2/31. **OGŁOSZENIE.** Wdowa Zofja Kubale w Grablewie, zastap. przez adwokata Pawłowskiego w Grodzisku wniosła o wywołanie celem wykluczenia właściciela nieruchomości parceli 326/195 Grablewo, wykaz 46. Wzywa się Elżbietę Lemańską owdowiałą Nowak, która jest zapisaną właścicielką nieruchomości Grablewo, wykaz liczba 46, by najpóźniej w terminie wywoławczym, który wyznacza się na dzień 14 listopada 1931 r., o godz. 12-tej w niżej podpisanym Sądzie, pokój nr. 11, prawa swe zgłosiła, w przeciwnym razie nastąpi jej wykluczenie odnośnie do wyżej wymienionej parceli wspomnianej nieruchomości. Grodzisk, dnia 7 września 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5307

1. K. 3/31. **PRZETARG.** Nieruchomości położone w Opalenicy i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Opalenica, wykaz liczb. 55, 299, 498 na imię rolnika **Walentego Stelmazyka** i żony jego Weroniki, ur. Czepczyńskiej w Opalenicy zostaną dnia 13 listopada 1931 r., o godzinie 10 przed południem wystawione na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 20. Nieruchomości składają się: a) Opalenica 55 z roli w obszarze 0,15,83 ha, Nr. parceli 832/159 czystego dochodu gruntowego 87/100, Nr. matrykuły 48, b) Opalenica 299 z roli w obszarze 0,16,60 ha, czystego dochodu gruntowego 91/100, Nr. matrykuły 90, c) Opalenica 498 z zabudowanego podwórza z ogrodem w obszarze 0,06,80 ha, mapa 2, parcela 1059/141, wartości użytkowej budynków 445 zł. Nr. matrykuły 90, księga podatku budynkowego 117. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 10 czerwca 1931 r. Grodzisk, dnia 7 września 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5309

Polowanie miejskie w Baku

wydzierżawi się w drodze publicznej licytacji w poniedziałek, dnia 21 września 1931 r., o godzinie 5-tej po południu na sali posiedzeń Rady Miejskiej na przeciąg 6 lat. Do obszaru polowania włączone są również grunty szpitalne. Warunki wydzierżawienia wyłożone są w biurze magistrackim zostaną przed licytacją odczytane.

Baku, dnia 12 września 1931 r. dw 1083
Zarząd Spółki Łowieckiej
←→ Holland, burmistrz.

WALNE ZGROMADZENIE

podpisanej Spółdzielni odbędzie się dnia 27-go września 1931 r., o godz. 4 po poł., w lokalu Spółdzielni z następującym porządkiem obrad:

1. Zagajenie.
2. Wybór przewodniczącego i ukonstytuowanie biura.
3. Odczytanie sprawozdania z rewizji ksiąg wykonanej przez Patronat w Poznaniu za lata 1926/27, 1927/28, 1928/29 i 1929/30.
4. Przyjęcie bilansów oraz rachunków zysków i strat za powyższe lata w brzmieniu ustalonym przez Patronat.
5. Udzielenie pokwitowań dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
6. Uchwała dotycząca pokrycia wykazanych strat.
7. Wybór 1 członka Zarządu.
8. Wybór 4 członków Rady Nadzorczej.
9. Wolne wnioski.

dw 1087

Spółdzielnia Gorzelnicza Żabno

Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością.
Rada Nadzorcza: Paweł Filek, prezes.

1. K. 9/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Opalenicy i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Opalenica, tom XI wykaz liczb 412, na imię spadkobierców po zmarłych Stanisławie i Annie Orzechowskich, 1. Wdowy Marji z Skorów Orzechowskiej, 2. nieletnich Kazimiery, Haliny i Bożeny Orzechowskich jako współspadkobierców do niepodzielnej wspólności zostanie dnia 6 listopada 1931 r., o godzinie 10 przed południem, wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 20. Nieruchomość składa się z zabudowanego podwórza, parceli 670/97, 799/409, w obszarze 0,06,38 ha, wartości użytkowej budynków 847 marek, nr. matrykuły 272, księga podatku budynkowego 223. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 22 sierpnia 1931 r. Grodzisk, dnia 7 września 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5308

LICYTACJA MEBLI

na Gieldzie Handlowej Poznań, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej.

W piątek, dnia 18. bm., o godz. 12 w poł. sprzedawca będąc dobrowolnie najwięcej dającym za gotówkę:

jadalnię dębowa na 12 osób bardzo elegancka, prawie nowa z zegarem. Poza tem: pianino czarne, leżankę na 2 osoby, gotowalnię dębowa, zegar stojący, bufet bogato rzeźbiony, nadający się do pałacu wzgl. pokoju myśliwskiego, bufet pojedynczy, jadalnię średnią, 2 biurka z fotelami, krzesła, obrazy olejne i inne, lampy elektryczne 5 i 6-cio ramienne. Pw 7396-57.36

Władysław Wojciechowski,

uprawniony licytator i taksator, Poznań, ul. Stawna 13, telefon 28-08.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W czwartek, dnia 17. b. m., o godz. 11-tej przy ul. Em. Sczanieckiej 4, odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

99 dragów do rusztowania i 33 bloczków.
Obajrzeć można 15 minut przed sprzedażą. nw 5703
MAGISTRAT XIII.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

W czwartek, dnia 17 września 1931 r., o godz. 12-tej przy Alejach Marcinkowskiego 28 odbędzie się sprzedaż za natychmiastową zapłatą:

kompletnego urządzenia kina.
Obajrzeć można 15 minut przed sprzedażą. nw 5702
MAGISTRAT XIII.

Teatr Variete „Alhambra”

Dziś wiecz. o godz. 8-mej.

Przedstawienie Galowe

nowo zaangażowanych sił artystycznych z p. Bronowskim na czele.

Główna atrakcja: The Ikarrs (4 djabłów)

Karkołomne akrobacje na wysokim trapezie.

Ceny miejsc od 1—4 zł. nw 11014

Bilety do nabycia od godz. 6 przy kasie teatru.

Do odkazania słuchawek telefon.

wedł. rozporządzenia Pana Wojewody Poznańskiego z dnia 23. V. 1931 Pw 7324-36.86

plyn gotowy do samodzielnego odkazania

poleca **APTEKA w BAZARZE**

Tel. 5080 wejście z ul. Nowej Tel. 5080

Podróżujący

blawatnik, dobrze zaprowadzony u klientów w Poznaniu i prowincji, poszukiwany. Tylko pierwszorzędne siły zechcą złożyć oferty do Kurjera Poznańsk. pod zw 10982

5-pokojowe mieszkanie

w centrum Poznania, na mieszkanie lub biura, od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 11008

Wydzierżawienie polowania.

Dnia 19. b. m., o godz. 15-tej, w lokalu p. Piócieniaka w Kostrzynie odbędzie się przetarg ustny na wydzierżawienie polowania za gotówkę — Obwód Kostrzyn — miasto, obszaru ca. 525 ha. Zarząd Spółki Łowieckiej zastrzega sobie wybór oferenta z trzech najlepiej dających. Warunki ustne na miejscu. nw 5713
Zarząd Spółki Łowieckiej Obw. Kostrzyn-miasto.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Zakopane Pensjonat Halka
ul. Zamojskiego 18. — Sprzedam willę z kompletnym urządzeniem pensjonatowym. Położona wśród dużej polany nadającej się do dalszego budowania. nw 5 633

Plachty
nieprzemakalne, worki do cebuli derki na konie, dostarcza najtaniej Wejman Syn. Poznań, Kocielna 24. zdw 60 905

Parcele budowlane
Naramowice przy szosie od 150 m sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 566

Majątek
600 mórg w Poznaniu, ziemia pszenno-buraczana, inwentarz żywy i martwy nadkompletny jest przy wplacie 50—70 tysięcy zł do sprzedania. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 456

Meble kuchenne
po bajecznie taniej cenie sprzedaje Jan Kmieciński Piaskowa 3, w twórnia mebli kuchennych. zdw 59 226

Meble
jadałki tanio sprzedaje Stolarnia, Kanałowa 13. zdw 60 341

Meble — Antyki
mahoni i brzoza, sprzedam Kopernika 3, stolarnia. zdw 61 289

Eleganckie kapelusze damskie
filcowe, aksamitne, w wielkim wyborze po niskich cenach poleca G. Lewicka, Poznań-Jeżyce, ul. Kraszewskiego 17 (wejście z ul. Szamarzewskiego). nw 5652

Drzewka
owocowe solne i zdrowe w odmianach pewnych sprzedaje po cenach bardzo przystępnych Zakład Sadowniczy „Glinka” (własność Krakowskiego Towarzystwa Ogrodniczego) w Pradniku Czerwonym p. Kraków, telefon 170-33, nw 5 640

Filce
i wyroby z tych do wszelkich celów, dostarcza odwrotnie ze składu fabry znego po cenach konkurencyjnych: R. Kunert i S-ka T. z o. p., Poznań, Woźna 12, telefon 29-21, fabryka worków, placht i namiotów, hurtownia filców i brezentu. Pw 6 987-35,7

Nieprzemakalne
plachty pod gwarancją nieprzepuszczające wody do wszelkich celów dostarcza, po cenach konkurencyjnych: K. Kunert i S-ka T. z o. p., Poznań, Woźna 12, telefon 29-21, fabryka placht, worków i namiotów, hurtownia filców i brezentu. Pw 6 986 35,5

Kapelusze damskie
w najnowszych fasonach oraz skórką na obsady po cenach najniższych poleca P. Szczawińska i S-ka, ul. Woźna 1. Przyjmujemy asygnaty Kredytu! Pw 7 030-35,130

Starożytność
okazyjne srebra, brzozy kryształowe, porcelana, meble, obrazy, sztychy broń. Ceny dostosowane do warunków. Kupno — sprzedaż Antykarnia Antoniego Pióro, Aleje Marcinkowskiego 23. Pw 7 231-36 65

Salon
elegancki empire palisander wykwintne pokrycie, prawie nowy, nieużywany i modna jasna dekoracja sypialki korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 60 097

Plaszczki
dla pań granatowe zimowe tanio sprzedam. Wały Królowej Jadwigi 1, mieszkanie 12. zdw 59 551

Futro
damskie karakulowe, piękny kołnierz 750 Matejki 56, mieszkanie 4. zdw 61 754

Plaszczki
modelowe 120, futro damskie 380, mieszkanie 130, okazynie. Matejki 56, mieszkanie 4. zdw 61 753

Majątek
610 mórg ziemi buraczanej w dzierżawie, objęcie 40 000 zł lub sprzedam, cena 180 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 994

Sprzedam
skład kolonialny z mieszkaniem tanio. Plac Karmelicki 1. zdw 61 880

Sprzedam
skład cukierków bez mieszkania 2 000 zł przy ruchliwej ulicy. — Oferty Kurjer Poznański zdw 61 865

Młynek
(Schlagröstmühle) sprzedam. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 852

Powózkę
w dobrym stanie. Zaleski, Ostrówek 6

Singera
2 damskie maszyny okrągłe, czolienka, tanio sprzedaje Warsztat Mechaniczny Kraszewskiego 5. zdw 62 058/9

Mam
około 30 krów, mniejszych, — mlecznych i starszych do tuczenia, oraz 13 młodych od 5—9 centarów na sprzedaż. Tomkiewicz, Droga Debińska 24. zdw 61 999

Futro
męskie 190, lisa 110 sprzedam. Fredry 6, m. 7. zdw 61 935

Fortepian
„Seiler” tanio sprzedam. Ogrodowa 13, dom ogrodowy wejście 4, mieszkanie 23. zdw 61 935

Wózek
dziecięcy sportowy sprzedam. Wielkie Garbary 5 m. 9. zdw 61 990

2 konie
sprzedam. Strzelecka 14. zdw 62 014/15

Gramofon
duży, szafkowy (debina) — pulpit uczniowski okazynie. Kreta 24, m. 8, godz. 5—7. zdw 62 127

Skład cukierków
tanio. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 118

Sypialnię
korzystnie sprzedam. Konopnickich 20, m. 2. zdw 62 073

Skład
kolonialny, 3 pokoje, kuchnia, z meblami. Bydgoszcz, Toruńska 155. zdw 61 901

Radjodetektor
słuchawki głośnik tanio sprzedam. Młyńska 12 a, mieszkanie 6. zdw 62 139

Okazjal
Sypialnia tanio na sprzedaż. — Marsz. Focha 119, m. 6. zdw 62 150

Skład
kolonialny, wygodne mieszkanie, dobra egzystencja, sprzedam — Kossmann Fredry 6 zdw 62 157

Motocykl
ładny, bardzo tanio sprzedam. Czerniak, Półwiejska 11. zdw 62 052

Fortepian
27 Grudnia 9, III. zdw 62 046

Restaurację
z sałą sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 045

Maszyna
pisania Smith Premier, cena 130. Fabryczna 1, m. 10. zdw 62 095

Parcele
w Puszczykowie 50 mtr od dworca sprzedam. Zgłosz. pod zdw 62 078 Kurjer Poznański.

Parcela
w górnej części Wildy do sprzedania. Lask. zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 62 079

Skład
jełt. maszyn i wszelkich przyborów rzemieślniczych, dobrze zaprowadzony, z powodu śmierci właściciela korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 075

Dom
3 pokoje, kuchnia, 1/2 morgi ogrodu, drzewa owocowe francuskie, tuż przy lesie, blisko Poznania, 5 minut od dworca, szybko decydującemu się korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 076

Futro karakulowe
tanio. Ogrodowa 3, mieszkanie 8. zdw 62 081

Siodło
oficerskie z wszystkimi przyborami i aparatem radiowy 5 lampowy tanio sprzedam. Ogładać można ul. Focha 72, mieszkanie 8, pomiędzy godz. 7—8 wieczorem. zdw 62 166

Wilczka
rasowego sprzedam. Matejki 60, mieszkanie 1. jw 1475

Warsztat
szewski sprzedam zaraz. Dąbrowskiego 59, Frankiewicz. jw 1472

Motocykl
500 ccm na sprzedaż. Tel. 5815. rw 2739

Sprzedam
skład towarem. Adres Kurjer Pozn., Rynek rw 2732

Sprzedam
domek, stajnie, plac do budowy i powózki. (Agenci wykluczeni.) Zgłoszenia Kurjer Pozn. rw 2727

Na
sprzedaż slicznie położona restauracja z ogrodem nad jeziorem. Przytem 6 mórg roli, 8 mórg łąki, las olszynowy, oraz maszynowe zabudowania gospodarcze. Blisko miasta, 10 minut od dworca, sprzedaje się natychmiastową gotówką. Adres Kurjer Poznański zdw 62 174

Samochód
Ford karetka, tanio sprzedam. Ostówek 10, m. 11. zdw 62 181

Urządzenie
hotelu: łózka, krzesła, szafy, korony sufitowe, kanapy szesławowe, materace włosienne. Składowa 4 (podwórko) od 3 do 6. zdw 61 892

Skład
cukierków, kawy, herbaty, mieszkanie 2 pokoiki i kuchnia, w ruchliwym mieście przy principalnej ulicy zaraz na sprzedaż. Informacyjno udzieli Fr. Kempa, Leszno, Dworcowa 43. nw 5 694

Brylantowe kolczyki
i pierścionki pięknie bardzo tanio sprzedam. 27 Grudnia 4, m. 7. od godz. 12—1 i 5—7. zdpw 61 009

Piekarnię
w pełnym biegu, dom zaraz korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 205

Parcele budowlane od 50 groszy m²
w okolicy Poznania sprzedaje Dom. Abdank Aleje Marcinkowskiego 13 I, pokój 15. Pw 7017/18-34,25/26

Skórkę
blamy, ceny hurtowe. Hankiewicz, Wielka 9. (wchód Szewska) zdw 61 332-3

Dom
centrum Poznania dochód roczny 3 689. Cena 43 500 Oferty Kurjer Poznański zdw 61 952

Piec
żelazny szamotowy HW 4, jak nowy, tanio sprzedam. Spokojna 11 parter. zdw 61 951

Gospodarstwo
82 morgi pszennej ziemi, zabudowania murowane, dom 4 pokoje kuchnia żywym, martwym inwentarzem, cena 25 000 zł wplata 13 000 powiat poznański. Sowiński, Poznań, św. Marcina 22, telefon 18-97. zdw 61 948/9

Gospodarstwo
54 morgi ziemi pszennej, 3 laki, budynki murowane nowe, dom 4 pokoje kuchnia, żywym, martwym inwentarzem, zniwami, cena 18 000 zł wplata 12—14 000 zł, powiat Szamotulski Sowiński, Poznań, św. Marcina 22, tel. 18-97. zdw 61 942/3

Skład
kolonialny, mieszkanie, pokój kuchnia, Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 61 981

Skład
spółczywny z towarem maglem, mieszkaniem 2 pokoje kuchnia za 1500. Tomczak, Wierzbicice 31. zdw 61 966

Gdańska szafa
dobrze utrzymana na sprzedaż. Ul. Skarbowska 8, mieszkanie 6, od godziny 1—4 i 7—9 wieczorem. zdw 61 934/a

Pianino
oryginał, Carl Ecker, czarne, jak nowe, korzystnie sprzedam. Wallheim, Buk. zdw 61 856/7

Sypialka
dębowa, prawdziwy marmur, lustro kryształowe 900 zł, Stolarnia Szyperska 3. zdw 62 016

Samochód
Praga Piccolo, Linuzyna 4 osobowa w bardzo dobrym stanie za gotówkę 1 500.— Knapowski, ul. 16. zdw 62 028

Schody
żelazne nadające się do ubikacji handlowych do sprzedania. Bławaty, Wroniecka 5. rw 2724

2 parcele
po 1.150 kwm, ulica Dąbrowskiego 5 z kwm, sprzedam. Maciejewski, Dąbrowskiego 88. zdw 62 215

Jadalnię stylową
pięknie rzeźbioną sprzedam bardzo tanio. Stolarnia, Bukowska 9. zdw 62 090

Szafa
Długa 5 m 9. zdw 62 111

Śniadalnę
w centrum pierwszorzędne urządzenie, koncesja sprzedam lub zamienie na sumę pieniężną, domek ewentualnie dopłace 10 tys. Obiekt 15 tysięcy Oferty Kurjer Poznański zdw 62 106

350
mórg (Kujawy) bez inwentarza, wplata 12 000, reszta amortyzacja prywatny. Jaskiewicz, Fredry 6. zdw 62 153

Po lampy naftowe
termosy, noże widelce, alpakowe i kokosowe tylko wprost do Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórko. Tamże sprzedaje się każdemu serwisu stolowe porcelana 59—12 osob. — Serwis kawowy porcelana 850 — garnitur umywalkowe 750 — Specjalność kieliszki i szklanki szlifowane. zdw 61 146

Willa
8 pokojowa 2 kuchnie za 20 000 niżej kosztów. Kniat, Woźna 10. zdw 62 178

5 KUPNA

Deski
szalówki, słupki używane kupuje za gotówkę Dehn, Marsz Focha 35, Poznań. Pw 7383-57,28

Jadalnię
używaną, dębowa lub inna w dobrym stanie za gotówkę kupi Dom Komisowy Dominikańska 3, telefon 2442. Pw 7 195-35,72

Kupię
dom z ogródkiem w Poznaniu lub na przedmieściu, wplata 5—7 000 zł. Oferty Poście restante, Miasteczko n/Notecia „O. K.” zdw 61 844

Kule
billardowe i orkiestron w dobrym stanie kupię Oferty Kurjer Poznański zdw 61 888

Koc
futrzany mało używany kupię. Cena? Oferty Kurjer Poznański zdw 61 881

Kupię
używany żelazny piec do gotowania, może być westfalski. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 865

Walce
i sztenderek ewtl. całe urządzenie do wyrobów cukierków kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 995

Gospodarstwo
około 60 mórg, budynki i ziemia dobre, blisko Poznania kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 833/4

Kupię
domek w Poznaniu gotówka do 15 000 zł wprost do właściciela. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 122

Poszukuję
urządzenia do składu kolonialnego. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 064

Kupię
słome, siano, owies, jęczmień żyto, każda ilość. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 200

Kupię
pianino w dobrym stanie. Zgłoszenia z podaniem ceny J. Solakówna, kier. szkoły Jarocin. zdw 62 212

Parawan
ładny kupię Oferty Kurjer Poznański zdw 62 137

Masła
który dwór lub młeczarnia może stale oddawać za gotówkę? Łaskawie podania ceną Wojciech Stroński, Poznań, ul. Steszewska 1. jw 1471

Gotówka kupię folwark
zagospodarowany 200 do 300 mórg dobrej ziemi, budynki inwentarz dom mieszkalny niedaleko miasta. Zgłoszenia dokładny opis warunki adresować Mikeska — Grudziądz Plac 23, Stycznia 7. nw 5706

6 KAMIENICE

Kupię
wprost od właściciela nową willę kilkomieszkanową na Jeżycach lub Łazarzu. Warunek wolne mieszkanie, wplata 50 000 przejmę hipotekę amortyzacyjną. — Oferty ekspedycja Kurjera Poznańskiego zdw 61 925

Administrację
domów prowadzenie ksiąg meliunkowych przyjmie fachowiec. Kaucja Oferty Kurjer Poznański zdw 61 873

„Polsko - Angielskie”
Tow. „Elastic-Beton” buduje domy na 15-letnie spłaty — Parcele pod Poznaniem od 50 gr mtr. Informacje: Aleje Marcinkowskiego 13, pok. 15, telefon 3715 Pw 7022-23-34,83/4

Kamienicę
najbardziej okazałą ulicy śródmieścia Poznania, wolnym składem za 45 000, wplata 20 000 sprzedam. Dudek, Wielkie Garbary 34. rw 2730

Kamienica
3 fronty, cena 60 000, wplata 30 tys. Jaskiewicz, Fredry 6. zdw 62 159

Administrator
doświadczony, dobre referencje, przyjmie jeszcze domy. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 954

7 PIENIADZ

35 000
oddam I. hipotekę kamienicy Poznań, dwupokojowe wolne mieszkanie, pożądane. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 890

2 000 zł
kaucji złożyć za otrzymanie dobrej płatnej posady większym przedsiębiorstwie, za 3 miesiące złożyć jeszcze 12—14 tysięcy zł. Spieszne oferty zdw 61 430

6 000
na I. hipotekę poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 858

Wspólnika
800 zł wydawnictwo przyjmie — współpracę wynagrodzenie. Zgł. Kurjer Poznański zdw 62 013

7 000
pożyczki udzieli rzeźbiarz za otrzymanie stałej pasady. Gwarancja hipoteczna. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 907

Stalą posadę
dam fachowcowi branży drukarskiej lub księzkowemu za wypożyczenie 3 do 4 000 złotych lub szukam odpowiedniego kapitału, ewentualnie wspólnika do dobrze prosperującej drukarni. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 848

20 000
poszukuje na I. hipotekę domów czynszowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 631

5 000 zł
wypożycze na I. hipotekę nieruchomości w Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 438

Pożyczki
25 000 zł na I. hipotekę poszukuję na nieruchomości (fabryka ceramiczna i rola) wartości 120 000 zł. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 62 209

Do 20 000 zł
pożyczki na pierwszą hipotekę nieruchomości miejskiej w Inowrocławiu. Wartość nieruchomości przeszło 40 000 zł. Procent według umowy Łaskawe zgłoszenia J. Waszak, Grochowska Ks. — pow. Znin. zdw 62 210

Zdolny student
szuka pożyczki tysiąca zł pod pewien zastaw na ukończenie studiów. Zgłoszenia, pod zdw 61 933/a do niniejszego pisma.

100 zł
na 2 miesiące, procent obiady. Oferty Kurjer zdw 61 616

3 000 zł
pożyczki poszukuję dobrze zaprowadzone przedsiębiorstwo w Poznaniu. Oferty pod Kurjer Poznański zdw 62 023

Hipoteka
1 000 dolarów sprzedam. Kudliński, Niegolewskich 10 a. zdw 62 008

30 000 zł
pożyczki pod zabezpieczenie hipoteczne poszukuję. Łask. zgłoszenia pod zdw 62 077 Kurjer Poznański.

Poszukuję
10 000 na I hipotekę gospodarstwa 120 mórg. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 226/7

Wspólnika
poszukuję do poważnego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia Bartmiński, Warszawa 5, Poznań. zdw 62 197/8

Wspólnika
do założenia pogotowia krawieckiego poszukuję lokal śródmieście. Oferty Kurjer Poznański rw 2736

12—15 tysięcy
udziałowca z powyższym kapitałem poszukuję poważnego przedsiębiorstwa. ewentualnie współpracę warunki do umowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 217

3—5 tysięcy
udziałowców poszukuję poważnego przedsiębiorstwa. Oprocentowanie kapitału i udział w zyskach. Pożądani profesorzy i naukowcy szkół. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 218

Wspólnika
3 000—5 000 zł w większym powiatowym mieście poszukuję. — Oferty Kurjer Poznański zdw 62 219

Ulokuję
2 000 dolarów I. hipotekę Poznań Oferty Kurjer Pozn. zdw 62 228

90 000
wypożycze na I. hipotekę lub kupię dom. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański rw 2754

3 000
dolarów, pierwsza hipoteka Poznań poszukuję. Oferty Kurjer Poznański rw 2740

8 DO WYNAJĘCIA

4 pokojowe
komfortowe mieszkanie do oddania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 719

5 pokoi
tanio i tylko miesieczny czynsz, rodzinie z inteligencji, 1. 10. w Ławicy, willa, 1 piętro. Pw 7348-57,1

Szukam
sublokatora z kaucją na małe mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 912

2
pokoje, kuchnia, światło elektryczne miesięczna dzierżawa. Zabikowo, ul. Mickiewicza 4. zdw 61 849

Dwa
pokoje umeblowane używaniem kuchni (Stary Rynek) do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 892

2 ewentl. 3 pokojowe
mieszkanie wprost od gospodarza miesięczny czynsz w Ławicy wydzielone. Zgłoszenia „Par”. Al. Marcinkowskiego 11 pod 56,447. Pw 7 189-56,447

Mieszkania
za dzierżawą wskaże Pijanowski, Zielona 3, parter, lewo. zdw 62 130

2
pokoje kuchnia. Zgłoszenia Soltyśki, Prusa 18. zdw 61 947

Mieszkanie
3 pokojowe centrum sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 221

Pokój
kuchnia w podwórzu 1 000 zgóry za 1/4 roku nadaje się również na przedsiębiorstwo. Generali Umińskiego 11. zdw 61 989

2
pokoje kuchnia ogród, gospodarz Bluszczowa 4. zdw 61 991

Duży
pokój frontowy z kuchnią, entree słoneczne w centrum, do objęcia za 1 500 zł. Spieszne zgłoszenia Strzałowa 7, 11. Ławniczak. zdw 62 120

Mosina
dwupokojowe, kuchnia. Zgłoszenia Poznań Mielżyńskiego 22, m. 9. zdw 62 172

Pokój
kuchnia, czynsz roczny 900, 1/4 roku zgóry. M. Focha 124, rw 2735

Puszczykowo
do wynajęcia pokój kuchnia 25 miesięcznie. Szewska 19, m. 7. rw 2725

Trzypokojowe
z kuchnią. Gen. Umińskiego 12 b m. 4. zdw 61 987

Trzypokojowe
rok dzierżawy, 75.— Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 62 224

Próżny
pokój także dla małżeństwa zaraz wynajmie. Ul. Powidzka 5 — (Osiedle) zdw 61 394

Mieszkanie
pokój z kuchnią bezdzietnym od gospodarza. Aleje Szlagowskie 15. zdw 63 112

Mieszkania
od gospodarza poszukuję. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 201

Siedmiopokojowy
lokal na parterze od 1—10 wynajmie gospodarz. Słowackiego 38. jw 1473

2—3
pokoje z kuchnią zaraz wynajmie. Kucharski, Puszczykowo. zdw 62 177

Dwupokojowe
kuchnia na korzystnych warunkach odda Agencja Kurjera Poznańskiego. Przeznacza 1 a. zdw 62 164

9 SZUKA MIESZK.

2—3
pokój z kuchnią za czynszem miesięcznym poszukuję starsze bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 960

Urzędnik
na stałej posadzie poszukuje 2 pokojowego mieszkania. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 915

Szukam
2 pokoi kuchnia. Pośrednicy wykluczeni. Henlowa u dr. Janiszewskiej, Wielka 15. zdw 61 910

3—4
pokojowego mieszkania wprost od gospodarza poszukuję. Czynsz zgóry. Zgłoszenia Zakrzewska, Działyńskich 9. zdw 61 882

Poszukuję
trzypokojowego mieszkania za przystępnym czynszem, ewent. zamienie się na moje jednopokojowe mieszkanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 718

Pokoju
od gospodarza, 3 miesiące zgóry, śródmieście, szukam. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 879

4—5 pokojowego
w śródmieściu mieszkania nowoczesnego wprost od gospodarza. Czynsz na rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 855

Szukam
1—2 pokoi kuchnia dzierżawa podług ugody Oferty Kurjer Poznański zdw 61 961

Mieszkania
pokoju z kuchnią, wprost od gospodarza poszukuję bezdzietne małżeństwo za miesięczną opłatą dzierżawy. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 62 102

Dwupokojowe
mieszkanie wzgl. 2 pokoje próżne z kuchnią. Śródmieście, zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 62 080

Pokoju
lub dwóch z kuchnią szuka bezdzietne małżeństwo. Warunki oferty Kurjer Poznański zdw 62 094

Poszukuję
1—2 pokojowego mieszkania, najchętniej stary dom Oferty Kurjer Poznański zdw 62 098

Pokoju
kuchni solidne małżeństwo. — Oferty Kurjer Poznański zdw 62 140

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Frontowe
dwupokojowe mieszkanie przy Marsz. Focha zamienie na takie same lub 3 pokojowe. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 61 858

Frontowe
2 pokoje z kuchnią zamieniam na portjerstwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 005

11 POKOJE UMEBL.

Pokoje
z utrzymaniem ceny niższe, centrum, Cieszkowskiego 7, m. 10, telefon 16 21. zdw 60 826

Inteligentnej
pani wynajmie dobrze umeblowany pokój osoba samotna z towarzysztw. Górna Wilda 10, II, prawo, 6-7. zdw 61 524

Pokój
słoneczny Kochanowskiego 22, I, mieszkanie 4. zdw 61 561

Pokój
ładny duży do wynajęcia zaraz dla jednej lub dwóch osób. Wiadomość w Kurjerze Poznańskim zdw 61 427

Jasny pokój
umeblowany dla spokojnej pani od 1-go października do wynajęcia. Ogładska 13, m. 1, 15-tej (1-iej do 8-ciej w południe). Wyspiańskiego 12, m. 4. zdw 61 738

Trzy
frontowe umeblowane, oraz jeden parterowy na biuro. Złotostanowa Wąły Zygmunta Augusta mieszkanie 1. zdw 62 235

Pokoje
sypialny, gabinet eleganckiemu panu wynajmie (telefon, łazienka). Matejki 60, m. 1. jw 1476

Studentkom
2-osobowy, słoneczny, elektryczność z utrzymaniem. Dąbrowskiego 44, m. 1. jw 1774

Pokój
1-2 solidnym, elektr., centr. ogrzewaniem, obiadowi, bez. Matejki 68, mieszkanie 1. jw 1478

Dąbrowskiego
23. mieszkanie 7. Słoneczne, centralne ogrzewanie z utrzymaniem. jw 1479

Pokój
dla paniątek zaraz lub 1. 10. - Piekary 22/23, tylny dom, parter m. 51. zdw 62 171

Klatka
schodowa, jeden, dwa komfortowe, spokojne u samotnej pani. Orzeszkowej 16, II. zdw 62 192

Półwiejska
2, m. 6 utrzymaniem 1-3 (pianino). zdw 62 180

Pokój
na biuro, 27 Grudnia 19, m. 15. zdw 62 182

Blisko
Szkoły Budowy Maszyn dla 3 panów, Kilińskiego 1, mieszkanie 4 zdw 62 185

Umeblowane
jeden i dwa wspólne, elektryczność, Skarbowska 14, I, prawo. zdw 63 190

2
niekrepujący pokoje, elektryczność, użytkowaniem kuchni zaraz. Poznańska 50, mieszkanie 7. zdw 62 165

Pokój
wspólny 25, Słowackiego 39 III, prawo. zdw 63 170

Dwuosobowy
frontowy jasny, elektryczność. Kantaka 7, m. 7. zdw 62 161

Dla
osób z towarzysztw dwa mniejsze pokoje z kaloryferami wolne Matejki 61, mieszkanie 4. zdw 60 358

Pokój
dobrze umeblowany. Młyńska 3, mieszkanie 10. zdw 61 957

Wrocławska 5/6
mieszkanie 4. zdw 61 166

Pokój
umeblowany do wynajęcia. - Strzelecka 21 I, piętro, prawo. zdw 61 962

Paniom
panom lub małżeństwu. Strzelecka 20, III, prawo, zdw 61 839

PP. studentki!
pokój czysty, słoneczny, dobrem utrzymaniem. Jackowskiego 21, mieszkanie 11. zdw 61 766

Pokój
umeblowany, centrum miasta, oddzielne wejście, łazienka, odnajmie. Kurjer Pozn. zdw 61 894

Umeblowany
Focha 27, mieszkanie 12, front. Adamska. zdw 60 254

2
łącznie sypialka i przyległy lepszy wyższym solidnym urzędnikom lub bezdzietnemu intel. małżeństwu. Łakowa 9, parter, lewo. zdw 61 938

Inteligencji
dwuosobowy, Dąbrowskiego 98, I, piętro, prawo. zdw 62 001

Pokój
umeblowany, Śniadeckich 22, II, pr. m. 3. zdw 62 031

Frontowy
Zygmunta Augusta 2, I, lewo. zdw 62 026

Pokój
dla 2 osób, centralne ogrzewanie. Śniadeckich 24, mieszkanie 10. zdw 62 019

Dwom
lub 1 panu pokój umeblowany. Poczta 11, m. 9 2-4. zdw 62 032

Słoneczny
czysty, wygodnie umeblowany. Mickiewicza 29, parter, lewo. zdw 61 864

Pokój
utrzymaniem lub bez. Piekary 10, 3. zdw 61 847

Dwuosobowy
panom po 20 zł Strumykowa 34, front, mieszkanie 9. zdw 61 899

Pokój
Konopnickiej 15 I. zdw 61 891

Uniwersytecie
Operze ładny dwuosobowy wynajmie zaraz. Libelta 3, mieszka. 4. zdw 61 889

Z
klatki schodowej. Strzelecka 31, II, prawo. zdw 62 065

Pokój
frontowy, elektryczność, użytkowaniem kuchni - bez. Zupańskiego 17. - 6. zdw 62 051

Pokój
czysty słoneczny dwom panom. Wierzbicice 39 a, m. 22. zdw 62 055

Dwa
łącznie na mieszkanie lub biuro. telefon. Św. Marcin 5, m. 13. zdw 60 825

Pokój
skromny dla 2 pań Wielkie Garbary 53 pierwsze podwórze lewo, III piętro. zdw 61 483/4

Pokój
porządnie umeblowany. Wodna 11, I. zdw 61 976

Pokój
niekrepujący czysty frontowy 2 panom panom zaraz. Pościel pożądana Rybaki 30 mieszka. 2. zdw 61 923

Pokój
dla religijnych paniątek. Piekary 10, mieszkanie 15, dom boczny. zdw 62 017

Pokój
frontowy. Stroma 26, III, lewo zdw 62 027

Pokój
wolny. Kręta 6, m. 18, podw. lewo. zdw 62 029

Pokój
Wrocławska 38, II, mieszka. 31. zdw 62 000

Dwuosobowy
elektryka, utrzymanie 90 zł. - Mostowa 5, III, lewo. zdw 62 124

Próżny
pokój wskazuje Kurjer Pozn. zdw 62 062

Pokój
tanie dwom osobom zaraz. - Graniczna 13, m. 7. zdw 62 144

Pokój
niekrepujący wolny zaraz. Masztalarska 7 a III. zdw 62 148

Jeżycka 45
m. 6, 2-3 osobowy. zdw 62 152

Mały
pokój dla inteligentnego pana. Wybickiego 2, II lewo. Wilda. zdw 62 042

Frontowy
elektryczność panom. Pościel pożądana. Półwiejska 28, parter, lewo. zdw 62 048

Dla
małżeństwa pokój z użytkowaniem kuchni. Pamiętkowa 12, mieszkanie 10. zdw 62 056

Jasna
12, I, lewo, frontowy. zdw 62 105

Pokój
zaraz. Grobla 19, I, prawo. zdw 62 096

Pokój
frontowy, elektryczność. Łakowa 7 a, mieszkanie 13. zdw 62 184

Pokój
umeblowany, czysty dla 2 panów. Dolina 3, m. 7. zdw 62 102

Dwuosobowy
Śniadeckich 9 mieszkanie 8. zdw 62 060

Pokój
centralne ogrzewanie. Majewski, Słowackiego 31/33. zdw 62 096

Pokój
Rzepieckiego 19, mieszkanie 18. zdw 62 099

Umeblowany
2 osobom Podgórna 13, m. 9. zdw 62 093

1-2
pokoje, eleganckie, Cieszkowskiego 8, m. 9. zdw 62 107

Pokój
wynajmie. Wierzbicice 31 a, parter, prawo. zdw 62 232

Pokój
Jackowskiego 3, I, lewo. zdw 62 230

12 SZUKA POKOJU

Poszukuje
zaraz pokoju w okolicy gimnazjum SS. Urszulanek dla dziewczynki w wieku szkolnym 10 lat z pełnym utrzymaniem oraz troskliwą opieką. Pianino na miejscu konieczne. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 474

Poszukuje
pokój 1 10, absolutnie niekrepujący w nowoczesnym domu z łazienką, telefonem, ewentl. z utrzymaniem Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 513

2
studentki poszukują pokoju. - Oferty z ceną zdw 61 938

Pokoju
dwuosobowego z fortepianem poszukuje. Cena Oferty Kurjer Poznański zdw 61 838

Urzędnicza
na posiadzie szuka pokoju słonecznego, elektrycznością, śródmieście (cena do 50 zł) Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 936

Pokoju
luksusowo urządzonego przy Pl. Wolności Al. Marcinkowskiego 3 Maja św. Marcinie (telefon, łazienka, centralne ogrzewanie, światło elektryczne) poszukuje pani. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 932

2
solidnych panów poszukuje 1. 10, czystego pokoju śródmieściu - Oferty z ceną Kurjer Poznański zdw 62 006

Pokoju
dużego słonecznego z użytkowaniem kuchni, parter i p. Wilda Wąły Jadwigi bezdzietne małżeństwo, urzędnik Oferty Kurjer Poznański zdw 61 984

Pokoju
skromnego w śródmieściu poszukuje urzędnik Oferty Kurjer Poznański zdw 61 939

Panienska
lat 17 uczeszczać do Konserwatorium poszukuje pokoju z utrzymaniem przy starszej rodzinie za przystępną cenę ofiarując wzajemnie pomoc w pracach domowych Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 61 925

13 LOKALE

1 pokój
na biuro wielkości 2 1/2 x 6 m na parterze z wejściem wprost z klatki schodowej oraz składnica i garaż zaraz do wynajęcia Ul. Słowackiego 18 Pw 6 993-50 106

Poszukuje
próżnego składu z mieszkaniem centrum miasta nadającego się na skład cukierków Szczegółowe oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod dp 1066

Ubikacje
parter, I, piętro, sklep 360 m. kw., Wielka oraz parter 300 m. kw., św. Marcin na hurtownię, przemysł, wydzielanie, Bukowska 43, mieszkanie 5. zdw 61 937

Ubikacji
na warsztat szewski poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 037

Adwokatowi
biuro 2-3 albo intel. panu. Poczta 11, m. 9 2-4. zdw 63 035

Mam
ubikacje odpowiednie dla inteligentnej osoby która chciałaby prowadzić jadłodajnię na własny rachunek na wysokim parterze w centrum Oferty Kurjer Poznański zdw 61 897

14 DZIERŻAWY

Wydzierżawie
duży plac z szopami itd. W. Waryżniak. Dąbrowskiego 76, tel. 65-38. zdw 61 236

Mleczarni
dzierżawę w ruchu odstąpię. - Korzystne warunki zdw 61 613

2 000
mórg pszennej ziemi w wysokiej kulturze z inwentarzem, całym żniwami wydzielanymi zaraz Kulińskiego, Niegolewskich 19 a, telefon 60-39. zdw 62 007

Gospodarstwo
155 mórg pszennej ziemi dom 4 pokoje kuchnia żywym, martwym inwentarzem, zbiorem, na 10 lat morgi 150 funtów wydzielanymi właściciel, objęcia 12 000 zł. Sowiński Poznań, św. Marcin 22, telefon 18-97. zdw 61 945/6

Okazja
Przy gorzelnii Spółkowej Suchary p. Nakło n. N. pow. Wyrzyk na dogodnych warunkach jest do wydzielania ewentl. do sprzedania w pełnym biegu wraz do dalszego prowadzenia kompletnie urządzonego mleczarnia parowa z 1 500-2 000 ltr. mleka dziennie nadająca dla kawalera Oferty proszę kierować do Zarządu Spółdzielni. zdw 62 213

15 UZDROWISKA

Rabka
Zród Wille pensjonaty i mieszkania prywatne na zimę i na cały rok do wydzielawienia „Orbis” Rabka. np 5659

Krynica
centrum - pensjonat D-rowej Łazarzkiej - pokoje komfortowe słoneczne - z obfitem utrzymaniem 8 do 9 zł dziennie od osoby zdw 54 644

16 OSOBISTE

Za
długi mej żony Agnieszki Starybrat z domu Kostrzewa, zamieszkałej ul. Poznańska 18 a, nieodpowiadam. Jan Starybrat, zdw 62 074

Panią
z Sołacza z którą się spotkać miałem w sobotę o godzinie 5 po południu na Starym Rynku proszę o kilka słów do Kurjera Poznańskiego pod zdw 62 047

Bransoletkę
złota lańcuszkowa zgubiona wczoraj Uczewego znalazłem z zwrot, wynagrodzeniem. Kunce, Aleja Szelągowska 13. zdw 62 225

Obełgę
rzucaną na państwo W. Kluge, Poznań, cofam. Józef Skorupński i syn Łukaszewicz 12, mieszkanie 6. zdw 61 836/7

Unieważniam
legitymację kolejową wydaną przez D. K. P. w Poznaniu oraz dyplom szoferski na nazwisko Paweł Dziurła, Kilińskiego 8, u p. Haladuda, skradzione dnia 15. 9. 1931 r. Paweł Dziurła. zdw 62 114

Skradziony
weksel na 300 zł. żyrowany przez Edwarda Łatanowicza, unieważniam, ponieważ został już zapłacony. Cecylia Dopierała. zdw 62 183

21 ZGUBY

Zgubiłam
piersiонецzek brylantowy podłużny (markiza) w środku szafir. Uczciwego znalazłem proszę o oddanie za wynagrodzeniem ulica Wyspiańskiego 12, mieszkanie 2. zdw 61 531

22 ROZMAITE

Chłopca
9 miesięcznego oddam za własne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 5691

Futra
naprawia, modernizuje, posyła kolnierze obsady. Poczta 81a mieszkanie 8. zdw 61 617

Reparacje
zegarków i wszelkiej biżuterii wykonuje przedko i solidnie F. Tarkowska Poznań Plac Wolności 11. Pw 6995-24-15

Panie
zamawiają płaszcz, suknie, kostiumy sport i ang. oraz futra (modernizację) tylko w znanym powszechnie z wykwintnego wykonania wszelkiej garderoby damskiej w Salonie Mód „Mira” ul. Marsz Focha 36 Ceny przystępne! Bogaty wybór najwspanialszych żurnali i modeli. Pw 7073-34-105

Na jesień
niezbędne suknie kostiumy swetry junpury pulowery wykonuje przerabia „Triolet” Szymańskiego 10 przy Świątokrzyskim mieszkaniu 12. Pw 7010-33 27

Krawcowa
wykonuje wszelką składową pracę w zakresie szycia. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 045

Obiady kresowe
smaczne. Abonament znacznie niższy. Kantaka 8/9 III. zdw 62 097

Dziewczynkę
trzyletnią ładną i zdrową oddam na własną. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 082

Aparat do powiększeń
negatywu Leica kto pożyczony na 2 dni za wynagrodzeniem? Oferty Kurjer Poznański zdw 61 950

Chiromantka
Focha 29, 12 przepowiada systemem sławnej Lenormand. zdw 62 199

4,90
fartuch biały z rekawami kolorowy od 8,90. - Płaszcz biały od 5,90 kolorowy od 9,90 poleca fabryka bielizny - J. Schubert, ulica Wrocławska 3. Pw 7 223-56,36

Krawcowa
z Warszawy szyje elegancko i tanio, Św. Marcina 33, II, piętro, mieszkanie 7. zdw 61 921

Samochód
do stałych podróży wydzielawie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 963

Wyuczam
siatek. Na zamówienie wykonuje stary, serwety i sukienki dziecięce. Wierzbicice 18 mieszkanie 11. zdw 61 919

Szyje
płaszczki elegancko tanio. Wąły Królowej Jadwigi 3 a, parter, lewo. zdw 62 020

Kuśnierka
fachowa fasonuje odświeża wszelkie futra damskie oraz pociąga futra poza domem przystępna cena. Praca pierwszorzędna. - Oferty Kurjer Poznański zdw 62 018

Uskuteczniłam
mniejsze przewoźki oraz wywóz śmieci po przystępnych cenach. Tomkiewicz Droga Debińska 24. zdw 61 965

Bieliznę
damską, męską, pijamki, poraniki wykonuje. W. Garbary 18, wejście Woźna II, prawo. zdw 62 229

23 OZENKI

Panią
inteligentną, przystojną, niebiedną pozna urzędnik-akademik lat 28 na stałym stanowisku w celu matrymonialnym. Sprawa traktuje się honorowo Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 195

Kawaler
lat 32, kupiec szuka współniczki do objęcia dobrego interesu Urzędnik szybki. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 903

Ciemno blondynka
lat 23 gospodarna, milego usposobienia średniego wzrostu, lecz biedna i braku znajomości poszukuje pana w celu matrymonialnym - Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod nr. zdw 61 598

Brunet
lat 27, milego usposobienia, właściciel gospodarstwa, poszukuje żony z majątkiem od 15 000 zł. Zainteresowane panie zechcą złożyć swe oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 61 955, Dyskrecja zapewniona.

Kawaler
właściciel pięknego miejsca wycieczkowego latem i zimą otwartego, do tego należy jezioro 50 mórg i dwa domy, poszukuje współnika lub współniczki z gotówką co najmniej 10 000 zł. Ożenek niewykluczony. Anonimy do kosa. Poważne oferty Kurjer Poznański zdw 61 923

Kawaler
lat 36, z dobrej rodziny, o wyższym wykształceniu szuka panny w odpowiednim wieku, niebrzydkiej niebiednej, o nieprzeciętnych zaletach serca i umysłu, która by mu pomogła do objęcia i kierowania księgarnią na prowincji. Cel matrymonialny. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 62 141

Administrator dóbr i leśniczy
lat 28 i 30 na bardzo dobrych, poważnych stanowiskach z wyższym wykształceniem, zdrowi, dobrze się prezentujący, poszukują w celu matrymonialnym panien z dobrej rodziny zdrowych, inteligentnych, wykształconych pięknych, dobrze zbudowanych Rzeczą traktuje się poważnie. Młode wdowy nie wykluczone Majątek pożądanym lecz nie konieczny Łaskawe zgłoszenia z fotografią do Kurjera Poznańskiego zdw 62 214

24 NAUKA

Studentki
kursistki przyjmują Pensjonat przy ul. Skarbowej 9 Szczerbińska. Warunki przystępne. zdw 59 698

Kurs tańca
rozpocznę. Mikołajczak Poczta 29 Pw 7 021-34 81

Szkoła tańca Antoszewskiego
Zielona 3 Pw 7 026-35 77

Nauka
pisania na maszynie metodą nowoczesną. Zapisy codziennie w firmie Block Brun w Poznaniu, Plac Wolności 8, I, piętro. Pw 7 221-30,90

Potrzebny
akademik do przygotowania 2 dziewczynki do III klasy Zgłoszenia z podaniem warunków przesłać Kobierzycka Redkowo, Królikowo Nowe. zdw 61 911

Student
udzieli korepetycji w zakresie I-VIII klasy gimn. za mieszkanie Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 863

Kursy
książkowości, stenografii, pisania maszyną Kromczyńska - Ogrodowa 16, mieszka 5. zdw 57 908

Francuskiego
lekcyj konwersacji, korepetycji udzielam gruntownie. Zgłoszenia 5-7, Mickiewicza 2125 mieszkanie I parter, lewo. zdw 61 872

English lessons
Leçons de français M. Dolgow, Kręta 24, II, lewo. Zgłoszenia 6-8 wieczorem. zdw 61 853

Książkowości
stenografii wyuczamy po cenie niższej szybko, starannie godzinach rannych i wieczornych, Postępek, Plac Sapieżyński 2 a, zdw 61 850

Biuro
Informacji Szkołnych, Warszawa Foksal 16. - 2 (340-44) Adresy gimnazjów, szkół zawodowych, kursów, przedzakoń stancji, sumiennych korepetytorów. Poradnia w sprawie wyboru nauki zawodowej. Pw 6209-62,292

Studentka
zajmie się dziećmi oraz korepetycją za pokój z utrzymaniem w Poznaniu do którego ewentualnie dopłaci. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 208

Chemji
u profesora poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 886

Kurs niemieckiego
metodą psychotechniczną dla początkujących i zaawansowanych, najwyższe pięć uczestników, otwiera 1 października profesor i germanista. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 002

Profesor
gimnazjalny udziela lekcji w zakresie gimnazjum. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 071

Wyuczam

Młody bankowiec
kilkoletnia praktyka szuka posady miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 953

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 941

Pokojowa
z dobrimi świadectwami poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 61 905

Stróż
domowy poszukuje posady obeznany z centralnym ogrzewaniem i mniejszych reparacjach. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 904

Panna
z dobrej rodziny, posiadająca dobre świadectwo, szuka choć za małym wynagrodzeniem posady jako krawcowa, panna służąca i wyręczytelka pani domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 61 977

Uczeń biurowy
z ukończoną szkołą handlową poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 61 922

Pielęgniarka
poszukuje posady do niemołwienia. A. Matysiakówna. Wolkowo, powiat Śmigiel. zdw 61 917

Dziewczyna
ze wsi poszukuje miejsca do wszystkiego bez gotowania lub do dzieci od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 916

Rzeźnik
szofer z praktyką po wojskowości szuka posady zaraz lub później, miejscowość obojętna. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 61 914

Dziewczyna
szuka posady zaraz lub od 1. 10. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 909

Samodzielny
blacharz instalator z własnymi narzędziami szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 908

Gospodyni kuchmistrzynie
pierwszorzędna poszukuje samodzielnej posady do większego domu od 1. X. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 61 843

Ogrodnik - strzelec
żonaty lat 30, dobry fachowiec, mała rodzina, poszukuje posady 1. 10 lub 1 stycznia 1932. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 842

Gospodyni kucharka
z dobrimi świadectwami, znająca wszelkie prace w zakresie gospodarstwa wchodzące szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 841

Sluchacz
państwowej szkoły budownictwa semestru III. wyd. bud. znajdujący się w sytuacji bez wyjścia, formalnie na bruku, poszukuje posady w biurze, technicznym lub pracy prywatnej w tymże zakresie. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 61 940

Kucharka
pierwszorzędna poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 62 003

Stangret - szofer
dłuższa praktyka prowadzenia wozów poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 021

Starsza
dziewczyna z gotowaniem szuka posady od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 069

Fryzjerka
poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 034

Maszynistka - biurowa
młodsza, biegła, początkująca, bez praktyki szuka posady bez wynagrodzenia. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 982

Ogrodnik
samotny poszukuje posady, miejscowość obojętna, obeznany wszelkich galeziach ogrodnictwa Oferty Kurjer Poznański zdw 61 938

DZISIAJ W KINIE
Apollo: „Postrach Salonów”
Aurora: „Bandyta i Chaplin”
Colosseum: „Siedem twarzy”
Corso: „Za kulisami Cyrku”
Edison: „Diana”
Hafa: „Casanowa” (2 serje)
Metropolis: „Variete” oraz rewja p. t. „Cacktail”
Odeon: „Śpiewający Blazen”
Reinassance: „Tajemnica pokoju nr. 13 i Jack Marynarzem”
Słońce: „Z rozkazu księżniczki”
Tęcza: „6 tygodni wśród apaszów”
Wilsona: „Lekarz Wiejski” (Śmiertelna krzywda).

Poszukuje
posługi przed południem Oferty Kurjer Poznański zdw 61 936

Panienska
znająca bezbłędnie polskie, steno-grafie, maszynie, francuskie zakresie 3 klas robotki, prace domowe, szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 987

Sierota
silna poszukuje pracy fabryce, aptece, sprzątanie biura lub innego lokalu. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 878

Urządnic gospodarczy
lat 36, katolik, energiczny i rzutki z dużą praktyką rolną, wykształcenie gimnazjalne, poszukuje posady od 1 stycznia 1932 r. Łaskawe oferty Kurjer Poznański pod zdw 61 874

Dziewczyna
inteligentna starsza z dobrimi świadectwami, dobrze gotująca, szuka posady 1. 10, na wyjazd do Katowic. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 851

Starsza
dziewczyna szuka posługi lub prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 850

Pomocnik
kolodziejki i stolarki z własnymi narzędziami lat 25, poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 61 902

Kowal maszynista
egzaminowany podkuwacz koni, obeznany z wszelką reparacją maszyn rolniczych, kawaler, lat 27 poszukuje jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 900

Panna
do dzieci z szyciem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 893

Technik dentystyczny
w zlocie i kaucukow poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 62 116

Dziewczyna
szuka posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 117

Praczką
poszukuje prania Oferty Kurjer Poznański zdw 62 035

Panienska
znająca język niemiecki i szycie szuka posady. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 62 068

Młodsza
panienka z niemieckim szuka nauki lub posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 067

Kuchmistrzynie
samodzielna z wykwinetnem gotowaniem, wypiekaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 066

Panienska
z porządnej rodziny szuka posady jako uczennica do składu lub biura. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 063

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych z cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 009

Gospośnia
kuchmistrzynie z dobrimi świadectwami szuka posady 1 października. Zgłoszenia Tomaszewska, Wierzbicie 14, III. front. zdw 62 057

Gospodyni
samodzielna lat średnich, znająca wszelkie prace wchodzące w zakres gospodarstwa domowego. — wykwinetne gotowanie prasowanie z dobrimi świadectwami szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 050

Dziewczyna
uczciwa szuka posady do wszelkiej pracy z gotowaniem od 1. 10. 31 r. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 053

Uczeń
ślusarski który ukończył naukę, poszukuje jakiegokolwiek posady, może dać kaucję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 958

Ekspedjentka
branża bławatów i towarów krótkich poszukuje posady. Kurkiewicz, Dąbrówka, p. Pałędzie. zdw 61 967

Inteligentna
panienka znająca dobrze krawiecczyznę przyjmie posadę do dzieci jako przychodnia, lub szycie po domach. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 980

Wychowawczyni
młoda, 4 kl. seminarjum z b. dobrem niemieckim, pomocą w nauce, b. dobre świadectwa pragnie zmienić posadę do dzieci powyżej lat 4. Łaskawe oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 62 211

Ogrodnik
zmieni posadę za samodzielnego względnie odpowiedniego pomocnika. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 156

Dziewczyna
z samodzielnym gotowaniem, z dobrimi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 979

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych poszukuje posady zaraz lub 1 października. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 978

Ekspedjentka
cukiernicza poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 973

Panna
z praktyką szuka u krawca na miarowe rzeczy posady. Półwiejska 4, mieszk. 16. zdw 62 135

Posługaczka
do wszystkiego szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 859/60

Wiejska
dziewczyna, samodzielnym gotowaniem szuka posady od 1. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 61 924

Kucharka
bardzo dobrem gotowaniem poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 62 004

Absolwent
szkoły wydziałowej, posiadający pierwszorzędne świadectwo poszukuje posady praktykanta leśnego. Oferty Kurjer Pozn. zdw 61 993

Portjerstwa
poszukuje młode małżeństwo z mieszkaniem zna się na reparacjach domowych z poleceniami. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 125

Osoba
młodsza, sierota, dobrego usposobienia zamie się samodzielnym domem u starszych państwa. — Oferty Kurjer Poznański zdw 62 135

Osoba
w starszym wieku rzetelna, z dobrem świadectwem — poszukuje posady za portjera — stróża. — Oferty Kurjer Poznański zdw 62 149

Kucharka
samodzielna i paździenika poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 153

Uczciwa
pracowita dziewczyna z cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady. Miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer Poznański zdw 62 123

Gospodyni
kucharka szuka posady na majątek od 1. 10. 6 let. chłopcem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 986

Pielęgniarka
inteligentna, zdolna z praktyką szuka posady od 1. X. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 041

Służąca
starsza szuka posługi lub posady z gotowaniem, zaraz lub 1. 10. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 039

Uczciwa
dziewczyna poszukuje posady zaraz lub 1 października. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 103

Poszukuje
posługi, znam krawiecczyznę. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 62 191

Uczeń
piekarski z 10 miesięczną praktyką z prowincji, pragnie się do uczyć. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański rzw 2728

Praczką
uczciwa i sumienna poszukuje prania. Rogalska, Za Bramką 11. zdw 62 194

Młodsza
dziewczyna poszukuje posady zaraz lub od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 142

Szofer
poszukuje posady miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 160

Szukam
posługi z gotowaniem jako przychodnia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 61 101

Krawcowa
domowa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 084

Domokrążny
młody, wymowny poszukiwany zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 62 085

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady od 1 października. Zgłoszenia: telefon 62-03. zdw 62 113

Praczką
czysta, rzetelna poszukuje prania. Waty Król. Jadwigi 2a, Triebis u pp. Trener. rdw 2733

Panienska
dobrej rodziny, ukończona szkoła Gosp. III. kl. Wydz., znająca cośkolwiek szycia, poszukuje posady do dzieci, gdzie wymagana pomoc w nauce lub towarzyski. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 206

Zdobniczej
szkoły absolwent, przyjmie wszelkie prace malarskie ewentl. posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 62 204

Posługaczka
uczciwa, poszukuje posługi. — Oferty Kurjer Poznański zdw 62 222

Dwie
sieroty poszukują pracy, jedna z gotowaniem, druga pokojowa. Oferty Kurjer Poznański rdw 2726

Uczciwa
posługaczka poszukuje posługi na cały dzień zaraz Oferty Kurjer Poznański zdw 62 110

Bona
kochająca dzieci pragnie przyjąć posadę od 1. 10. Kurjer Poznański zdw 62 175

Panna
służąca umie bardzo ładnie szyc prasować, robotki, poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 176

Służąca
świetnie poleca, samodzielna kucharka z Kongresówki poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 179

Gospodyni
w średnim wieku szuka posady w internacie lub zakładzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 62 187

Kucharka
poszukuje posady do dwójga osób. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 168

Gospodyni
szuka posady od 1. 10. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 167

28 WOLNE MIEJSCA

Niemka
lub panna z niemieckim i szyciem potrzebna do 6-letniej dziewczynki od 1. 10. Kopii świadectw nie zwraca się. Zgłoszenia Katowice, Marsz. Piłsudskiego 46. I. zdw 61 351

Kucharka
lub elewka dobrze gotująca czysta uczciwa, potrzebna do mniejszego domu na wieś od 1. 10. Odpisy świadectw oraz żadaną pensję podać Kurjer Poznański zdw 61 347

Sekretarz adwokacki
z dłuższą praktyką, do kancelarii w Poznaniu zaraz potrzebny Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 621

Biuralistka
pisząca biegle na maszynie potrzebna zaraz. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem wynagrodzenia do Kurjera pod zdw 61 817

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Kolejowa 46. zdw 61 821

Podróżujący
branży spożywczej z kaucją przez poważną fabrykę poszukiwany Zgłoszenia zdw 61 545

Sekretarki
osoby inteligentnej, wykształconej poszukuje Naukowa Organizacja Gorzelnictwa Poznań Mazowiecka 48. Stanowisko odpowiedzialne. Placa 300 wgl 350 zł. Wymagana biegłość angielskiego lub niemieckiego oraz maszynowa. Zgłoszenia pisemnie z dokładnym życiorysem i fotografią. zdw 60 315

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy korespondencyjne im. Sekulowicza Warszawa Zórawia 42. Wycuzają listownie: buchalterji, rachunkowości, korespondencji, stenografii, handlu prawnym, kaligrafii daktylografii, prawożnawstwa, języków piśmowni gramatyki polskiej ekonomji. — Zadać prospektów. nw 5504

Ekspedjentka
do składu rzeźnicznego, tylko z dłuższą praktyką może się zgłosić od 1. 10. A. Wujec, Kraszewskiego 7. jw 1470

Pończosznarki
potrzebne zaraz. Kramarska 23. rdw 2722

Uczeń
potrzebny, Marsz. Focha 72, piekarnia cukiernia. zdw 61 920

Poszukujemy
podróżującego z branży kosmetycznej z kaucją. „Tryumf”. Półwiejska 5. zdw 61 845

Dziewczyna
z własną pierzyną, uczciwa, z dobrem gotowaniem i praniem potrzebna od 1. 10. 31. Poznań, Marsz. Focha 47, I. mieszk. 2. OfS 19 mpz

Poszukuje
2 dzielnych ślusarzy i 2 ogrodników młodszych. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod dw 1081

Ekspedjentka
biurowa potrzebna do składu — kaucja 200—300 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 136

Kasjerka
ze znajomością księgowości potrzebna do poważnego składu cukierników w Kielcach. Oferty z odpisami świadectw i fotografią nadsyłać do Kurjera Poznańskiego pod dw 1082

Służąca
porządna do wszystkiego, gotowaniem zaraz potrzebna. Zgłoszenia piątek sobota 4—6. Skarbo-wa 14, mieszk. 12. zdw 61 349

Potrzebna
stebnerka również służąca z dobrimi świadectwami. Ślusarska 2, m. 8. zdw 62 036

Chłopca
do posylek poszukujemy. Zgłoszenia się pomiędzy godziną 4—6. Związek Gospodarczy Spółdzielni Mleczarskich, ul. Składowa 4. zdw 61 875

Gospodyni kucharki
znającej chów drobiu z dobrimi świadectwami poszukuje. Pensja 70 zł Zgłoszenia Zólotowska, Warszawa, pałac. zdw 61 862

Chłopiec
do posylek potrzebny Zgłoszenia osobiste firma Cz. Kostański, Pl. Sapieżyński 2. zdw 61 896

Gospodyni
lat 38 z dobrimi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 070

Fryzjerka
potrzebna. Kantaka 6. zdw 62 154

Dziewczyna
samodzielnym gotowaniem i praniem również młodsza dziewczyna do dzieci mogą się zaraz zgłosić. Mostowa 2, mieszkanie 4. zdw 62 054

Panienska
potrzebna na filje. Działyńskich nr. 2, m. 11. zdw 62 089

Dziewczyna
z gotowaniem (2 osoby) tylko dobre świadectwa. Piekary 13 b. mieszkanie 1 od 5.30—7. zdw 62 087

Potrzebna
dziewczyna do posługi i panienska do nauki gotowania. Wierzbicie 58, m. 2. zdw 62 186

Chłopiec
do posylek, potrzebny zaraz. Zgłosz. do Wydawnictwa „Mistrz Piekarski i Cukiernicy w Polsce”, ul. Strzelecka 3 b. zdw 62 189

Krawcowe
zaraz potrzebne. Mielżyńskiego nr. 22, m. 9. zdw 62 173

Dzielnego
wywiadowce przyjmie Wielkop. Biuro Złeczeń. 27. Grudnia 4. zdw 62 169

Służąca
gotowaniem potrzebna zaraz. — Wesola 3. zdw 62 202

Kucharka - gospodyni
potrzebna do dwójga osób od 1. 10. Odpisy świadectw przesyłać Doktorowa Ruśkiewiczowa Pelplin, Pomorze. zdw 62 203

Poszukuje
się od 1. 10. rb. do kawalera na wieś gospodyni — Warunki: dobre gotowanie, znajomość na drobiu i ogrodnictwie warzywnym. Zgłoszenia z warunkami i ze świadectwami, których się nie zwraca do Kurjera Poznańskiego pod zdw 62 207

Nauczycielka
z prawem nauczania potrzebna na wieś od 1. 10. 4 dzieci 6—10 lat. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 882

Panienska
do biura potrzebna. Zgłoszenia do 5—7. Adres Kurjer Poznański: rdw 2729

Młodszy
robotnik z kaucją 350—500. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 944

Uczeń
uczennica fryzjerska potrzebna. Oferty Kurjer Pozn zdw 61 625/6

Młodsza
służąca potrzebna. Poznańska 38, wysoki parter Kwaśnik zdw 61 959

Panienska
pisząca na maszynie potrzebna do biura Zgłoszenia Górna Wil-da 22, mieszkanie 10. zdw 61 974

Marszantka
znająca bardzo dobrze fryzowanie i wykończanie różnych piór potrzebna zaraz Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 61 971/2

Uczennice
do krawiecczyzny przyjmie. Mi-strzyni, Kilińskiego 12, parter, prawo. zdw 61 999/70

Parkietówki
młode, ładne potrzebne na pro-wancję. Oferty Kurjer Poznański zdw 61 930

Poszukuje
służącej z gotowaniem. Plac Działowy 9, II. p. zdw 62 010

Fryzjer
męski może się zgłosić „Renaissance”. Aleje Marcinkowskiego 24. zdw 62 022

Uczennice
do szycia bezpłatne potrzebne. Św. Marcin 32, II lewo, zdw 62 030

Młoda
uczciwa dziewczyna zaraz potrzebna. Woźna 14 a, m. 8. zdw 61 997

Organizatorzy
wojewódzcy powiatowi oraz do-mokrajni mogą się zgłosić. — Grobla 13 m. 10. zdw 61 988

150 zł
zarobi, kto sprzedał mój skład. Oferty Kurjer Poznański zdw 62 126

Uczeń fryzjerski
(wolontariusz) potrzebny. Szmarzewskiego 10. zdw 62 121

Niania
młoda, zdrowa z dobrem polecen-kiem może się zgłosić pomiędzy 1—3 i 5—7. Drowa Piechocka, Plac Wolności 11. zdw 61 992

Podróżującego
dobrze zaprowadzonego na miasto okolice poszukuje K. Bła-chowski, Mickiewicza 5/7. zdw 62 129

Panienska
do składu i kuchni najchętniej z kaucją. Wypożyczalnia rowe-rów, Wielkie Garbary 33. zdw 62 147

Niania
doświadczona, nie niżej lat 20, kochająca dzieci, znająca cośkolwiek szycie może się natych-miast zgłosić. Kraszewskiego 11, m. 11. zdw 62 145

Panienska
inteligentna do składu wyrobów tytoniowych i lepszej kolonjalki potrzebna Zgłoszenia z podaniem wieku Kurjer Poznański zdw 62 044

Zakład dentystyczny
przyjmie panne z dobrego domu jako praktykantki, higienistkę dentystyczną Nauka płatna. — Adres wskaze Kurjer Poznański zdw 62 223

Marszantkę
dzielna, przytem rutynowana sprzedawczyni oraz uczennice na ekspedjentkę w konfekcji damskiej przyjmie od zaraz P. Szczawińska i S-ka, Wodna 1. Pw 7394-37.69

MATERJAŁY MĘSKIE
w wielkim wyborze — tanio

T. Woźniak
Poznań, Kramarska 16.
Pw 7391/37.68

Humor zagraniczny

Córeczka, wskazując na maszerujący oddział wojska: — Popatrz, mamusiu, — to wszystko bracia i kuzyni naszej kucharki!

(Humorist, Londyn). S. F.

Przedpłata za październik 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odpośnieniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odpośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 8.00, w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiały poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia na stronie 6 lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potoczniemi 200 gr. od 1-lamowego milim. ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania wieczornego „dobre” do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „dobre” do godz. 11, większe dłużej według możliwości. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (truste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.